

GROEN IS ONZE TOEKOMST

Integrale visie per wijk op groen in de openbare ruimte

COLOFON

Dit document is door de raad vastgesteld op:

In opdracht van:

Gemeente Ridderkerk

Opgesteld door:

Joé Bos

Michelle van Boven

Marchel-Wim van Dongen

Ann van Kruijssen

René Schut

Met dank aan ieder die input heeft geleverd.

De opsteller heeft alle rechthebbenden van gebruikte afbeeldingen geprobeerd te achterhalen. Personen of instanties die menen aanspraak te maken op auteursrecht, verzoeken wij contact op te nemen met de gemeente Ridderkerk.

GROEN IS ONZE TOEKOMST

INHOUD

VOORWOORD	7
1. INLEIDING	9
1.1 Wij maken ons sterk voor een Ridderkerk waar bewoners gelukkig en gezond zijn.....	10
1.2 De visie beschrijft de manier waarop we dit doel willen bereiken	10
1.3 De visie is een groeidocument	11
1.4 Daarmee geven we invulling aan opgaven uit onze Omgevingsvisie Ridderkerk	11
2. DE SITUATIE OP DIT MOMENT (2020)	13
2.1 Het ontstaan vanuit tien kiemen maakt Ridderkerk als gemeente uniek	14
2.2 Vanwege groei staat er druk op het groen	15
2.3 De grote groengebieden liggen vooral buiten de bebouwde kom.....	18
2.4 De grote groengebieden en het groen in onze wijken zijn niet overal goed verbonden.....	20
2.5 De bedrijventerreinen en winkelcentra hebben weinig ecologische betekenis	23
3. ONZE AMBITIES	27
3.1 AMBITIE 1 – Ridderkerk: de groenste gemeente van IJsselmonde	28
3.1.1 We zien onze omgeving als recreatie- en productielandschap met hoogwaardige natuur	28
3.1.2 Groen is altijd een volwaardige component bij een ruimtelijke ontwikkeling.....	29
3.1.3 We zien onze hoofdgroenstructuur als onze vogel- en vlindertuinen.....	30
3.1.4 We zien het groen in onze wijken als ons arboretum.....	30
3.2 AMBITIE 2 – De grote variatie aan samenhangende natuur in onze gemeente zorgt voor een rijke biodiversiteit	32
3.2.1 Ecologische kennis is een vereiste voor het realiseren van deze ambitie	33
3.2.2 Iedere goed groeiende boom vergroot de biodiversiteit.....	35
3.2.3 Met iedere ruimtelijke ontwikkeling vergroten wij de biodiversiteit	36
3.3 AMBITIE 3 - Het groen in onze gemeente beschermt onze gezondheid en stimuleert gezond gedrag	38
3.3.1 Met grote bomen op de juiste plek verbeteren wij het comfort van onze leefomgeving.....	39

3.3.2 Mensen maken meer uitjes en ommetjes wanneer groengebieden toegankelijk en goed verbonden zijn	39
3.3.3 We stimuleren eetbaar groen in de openbare ruimte	40
3.4 AMBITIE 4 - In 2050 is onze gemeente waterrobuust en klimaatbestendig	42
3.4.1 Klimaatbestendig inrichten verkleint de kans op schade door klimaatverandering	43
3.4.2 De robuustheid en toekomst- bestendigheid bepaalt de soortkeuze van groen	43
3.4.3 We nemen de waarde vanuit mitigatie mee bij het bepalen van de gewenste eigenschappen van het groen	45
3.5 AMBITIE 5 – De energietransitie heeft geleid tot een verbetering van ons openbaar groen	46
3.5.1 Door een ondergronds warmtenet ontstaat bovengronds ruimte voor verbetering van groen	47
3.5.2 De kwaliteit van ons landschap staat centraal bij het uitvoeren van onze energieopgave	47
3.6 AMBITIE 6 – Wij schatten (potentiële) groene ruimte letterlijk op waarde	48
3.6.1 Groene ruimte is kostbaar, maar kwetsbaar	49
3.6.2 We gebruiken de inclusieve waarde van groen bij het afwegen van ontwikkelingen	49
4. VAN AMBITIE NAAR AANPAK.....	51
4.1 Een aanpak voor onze grote groengebieden	53
4.1.1 De verbindingen tussen de grote groengebieden verbeteren	53
4.1.2 De natuurlijke potentie gebruiken voor meer herkenbaarheid en rijke biodiversiteit	54
4.2 EEN AANPAK VOOR ONZE HOOFDGOENSTRUCTUUR	56
4.2.1 Zorgen voor een weerbare hoofdgroenstructuur die de wijken met de grote groengebieden verbindt.....	56
4.2.2 De hoofdgroenstructuur wijkgericht opwaarderen	58
4.3 EEN AANPAK VOOR ONZE WIJKEN.....	60
4.3.1 Beter benutten van de potentie van onze groene parels	60
4.3.2 Wijkgericht werken aan het opwaarderen van groene percelen en bomen	61
4.3.3 Wijkgericht werken aan meer groen ten koste van verharding	64
4.3.4 Bij nieuwbouwprojecten gericht rekening houden met klimaatadaptatie en behoud van de natuur.....	66
4.4 EEN AANPAK VOOR DE BEDRIJVENTERREINEN EN WINKELCENTRA.....	67
4.4.1 Mogelijkheden benutten voor vergroening en verduurzaming	67

4.4.2 Meer groen en water zorgen voor een prettig winkelklimaat.....	68
5. VAN AANPAK NAAR ACTIES	71
6. BIJLAGEN	77
BIJLAGE 1 UITGANGSPUNTEN VANUIT BELEID EN VISIES.....	78
BIJLAGE 2 ANALYSE CENTRUM.....	80
BIJLAGE 3 ANALYSE RIDDERKERK-WEST.....	84
BIJLAGE 4 ANALYSE RIDDERKERK-OOST.....	88
BIJLAGE 5 ANALYSE DRIEVLIET.....	92
BIJLAGE 6 ANALYSE 'T ZAND.....	96
BIJLAGE 7 ANALYSE OOSTENDAM.....	100
BIJLAGE 8 ANALYSE RIJSOORD.....	104
BIJLAGE 9 ANALYSE BOLNES.....	108
BIJLAGE 10 ANALYSE SLIKKERVEER.....	112
BIJLAGE 11 COMPENSATIESCHEMA BOMENKAP.....	116
BIJLAGE 12 UITGEBREIDE TOELICHTING OP UITVOERINGSPROGRAMMA.....	119
Acties gerelateerd aan de Groenvisie niet ten laste budget Groenvisie.....	119
Acties Groenvisie ten laste interne capaciteit.....	119
Organisatorische acties Groenvisie ten laste budget Groenvisie.....	121
Uitvoerende acties Groenvisie ten laste budget Groenvisie.....	122
BIJLAGE 13 PARTICIPATIETRAJECT.....	124
BIJLAGE 14 MOTIES.....	126
BIJLAGE 15 INDICATIEVE PROJECTENLIJST.....	127

VOORWOORD

Met gepaste trots presenteer ik u hierbij de Ridderkerkse Groenvisie “Groen is onze toekomst”. De visie beschrijft hoe we in Ridderkerk willen omgaan met ons groen. Het is een groei-document, waarin ruimte is voor nieuwe ontwikkelingen en inzichten.

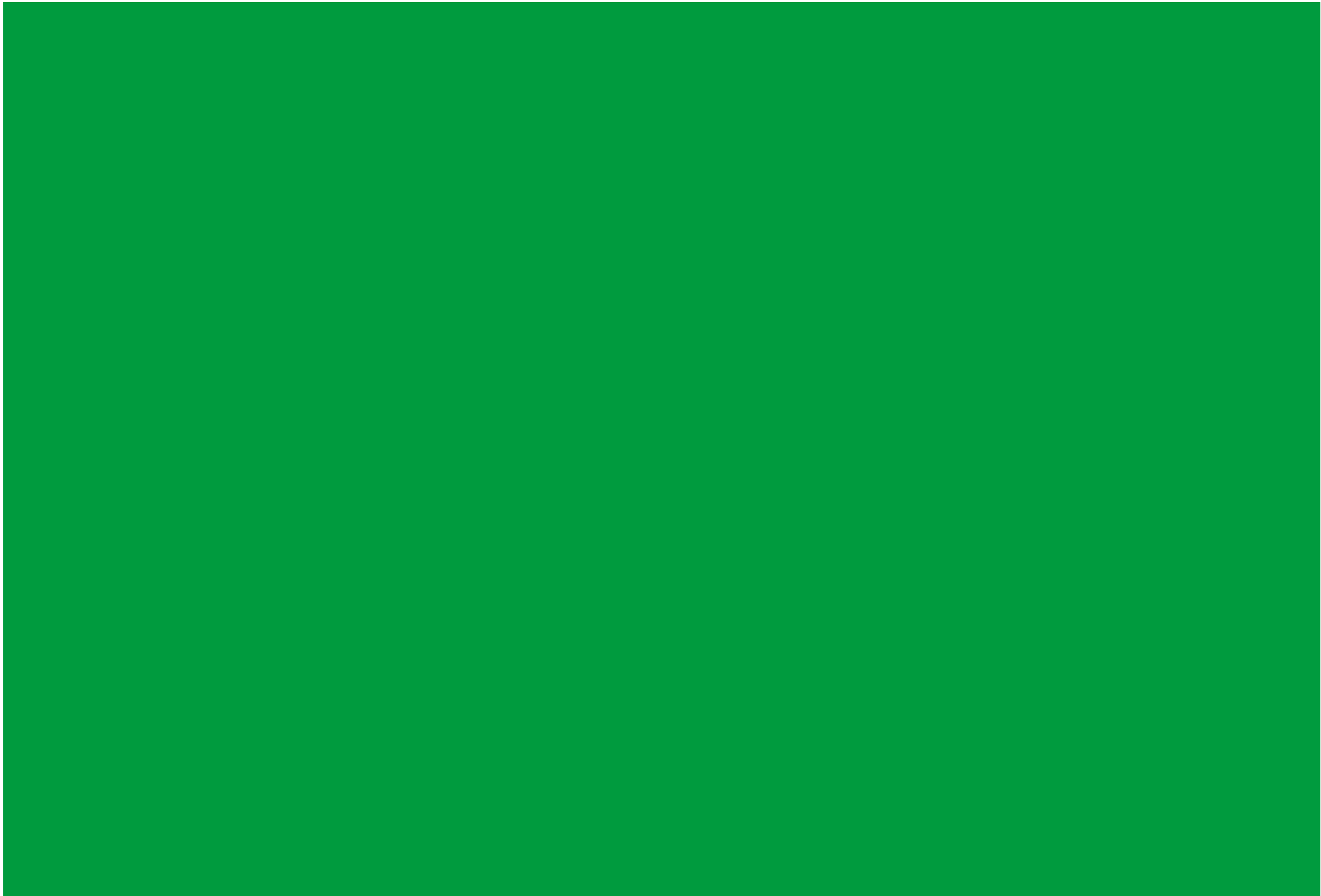
Onze ambitie is om de groenste gemeente van het eiland IJsselmonde te worden. Ridderkerk heeft een aantal natuurlijke parels, zoals onder andere de dijklinten, de Waal, de Noord, de Crezeepolder en de Donckse Velden. Maar het groen bevindt zich vooral in de randen van onze wijken. In de wijken zelf is er te weinig groen, terwijl het groen in de straat en het plantsoen voor de deur juist zo sfeerbepalend is voor je directe omgeving.

Daar ligt dus onze grote uitdaging.

Heel veel bewoners hebben deelgenomen aan het participatietraject. Met hun inbreng hebben we deze Groenvisie geschreven. We gaan ons inzetten om onze buurten groener te maken en aan te passen aan het veranderende klimaat. Een aantrekkelijke en meer gevarieerde groene omgeving nodigt bovendien uit tot sport en recreatie. En het groen maakt onze gemeente aantrekkelijk voor bedrijven en personen om zich hier te vestigen.

In deze Groenvisie staan ambities, mogelijkheden en kansen. Ik nodig als wethouder buitenruimte iedereen uit om samen de ambitie te verwezenlijken om van Ridderkerk de groenste gemeente in de regio te maken.

Peter Meij, wethouder

1. INLEIDING

1. INLEIDING

1.1 Wij maken ons sterk voor een Ridderkerk waar bewoners gelukkig en gezond zijn

Het college benoemt dat als volgt in het collegeprogramma 2018-2022 (pagina 22):

Op sommige plaatsen voelen we de druk op de openbare ruimte. Verkeer, spelen, groen, kabels en leidingen, riolering en water eisen hun ruimte op, zowel boven- als ondergronds. Daar komen nieuwe ontwikkelingen als gevolg van de klimaatverandering (klimaatadaptatie) en energietransitie nog bij. Al deze thema's beïnvloeden elkaar of staan elkaar soms in de weg. Het vraagt van ons en van de Ridderkerkers veel creativiteit om ondanks de schaarste aan ruimte te zorgen voor een goede en prettige leefomgeving.

1.2 De visie beschrijft de manier waarop we dit doel willen bereiken

Op dit moment verschilt het aandeel en de kwaliteit van het groen per wijk. Na een analyse van de huidige situatie (hoofdstuk 2) beschrijven we in hoofdstuk 3 onze ambities op de lange termijn. Dit doen we aan de hand van zes thema's:

1. Identiteit;
2. gezondheid (welzijn en leefkwaliteit);
3. biodiversiteit;
4. klimaat;
5. energietransitie;
6. economie.

Vervolgens vertalen we deze ambities naar een aanpak (hoofdstuk 4). In deze aanpak maken we keuzes over hoe we omgaan met groen en kansen willen benutten. De visie beschrijft dus geen vastgesteld toekomstbeeld, maar onze houding ten aanzien van groen. Daarbij onderscheiden we verschillende deelgebieden, namelijk:

- de grote groengebieden;
- de hoofdgroenstructuur;
- de wijken, en;
- bedrijventerreinen en winkelcentra.

Deze houding zal uiteindelijk moeten leiden tot een Ridderkerkse 'mindset' over groen: In Ridderkerk doen wij het op deze manier! Zo zorgen we voor een hoogwaardige, gezonde en veerkrachtige leefomgeving, die klaar is voor de toekomst.

1.3 De visie is een groeidocument

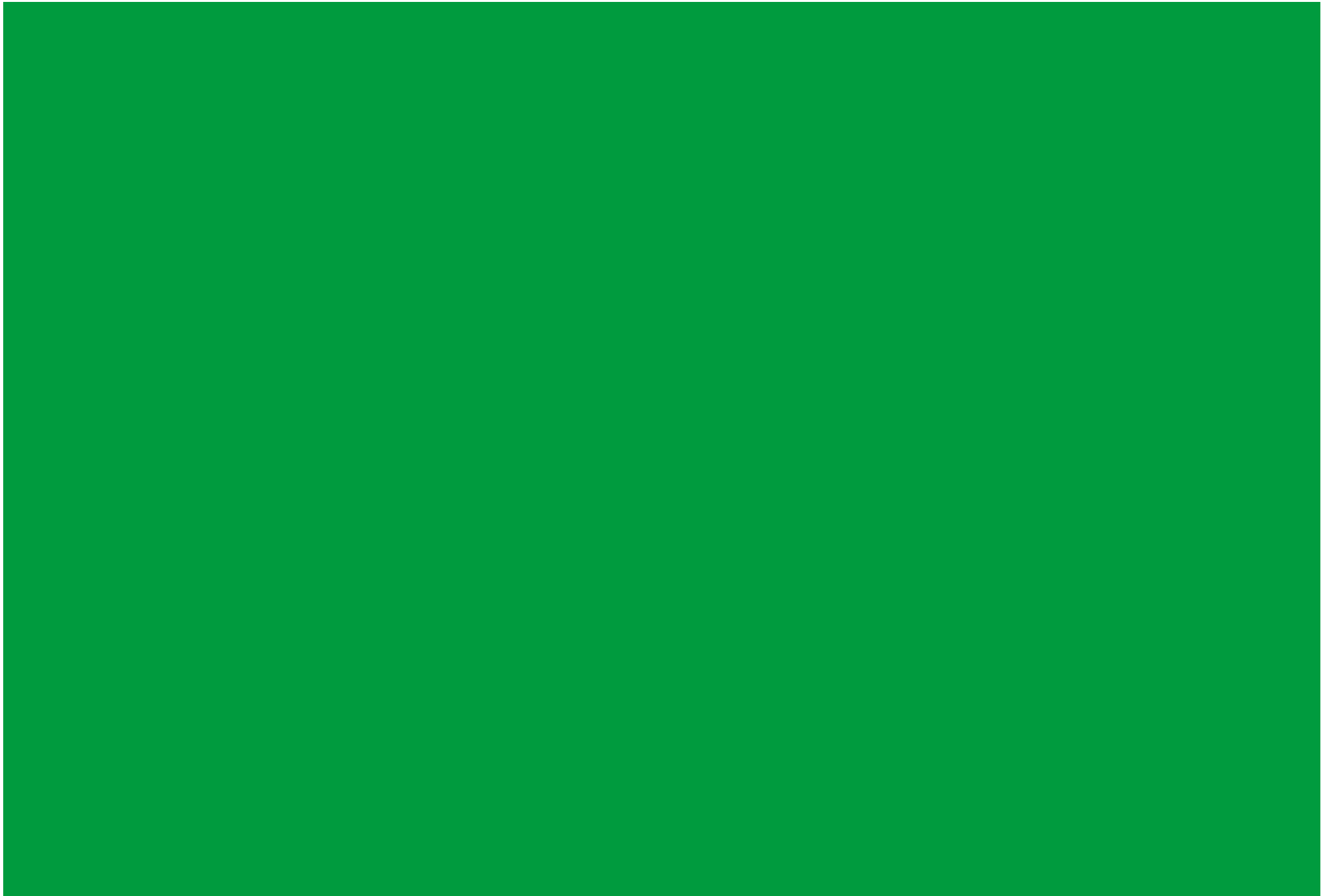
In Hoofdstuk 5 geven we tenslotte een overzicht van concrete acties en uitvoeringsprojecten. Deze geven inzicht in de mate waarin we onze ambities realiseren. Gaandeweg leren we daarvan. Bijvoorbeeld of een bepaalde ingreep ook het gewenste effect heeft. Groen is levende materie. Effecten, uitstraling en beleving van een heringericht gebied zijn soms niet direct meetbaar.

Daarom monitoren we de uitgevoerde projecten jaarlijks. Aan de hand van zo'n monitor is het mogelijk om bij te sturen.

1.4 Daarmee geven we invulling aan opgaven uit onze Omgevingsvisie Ridderkerk

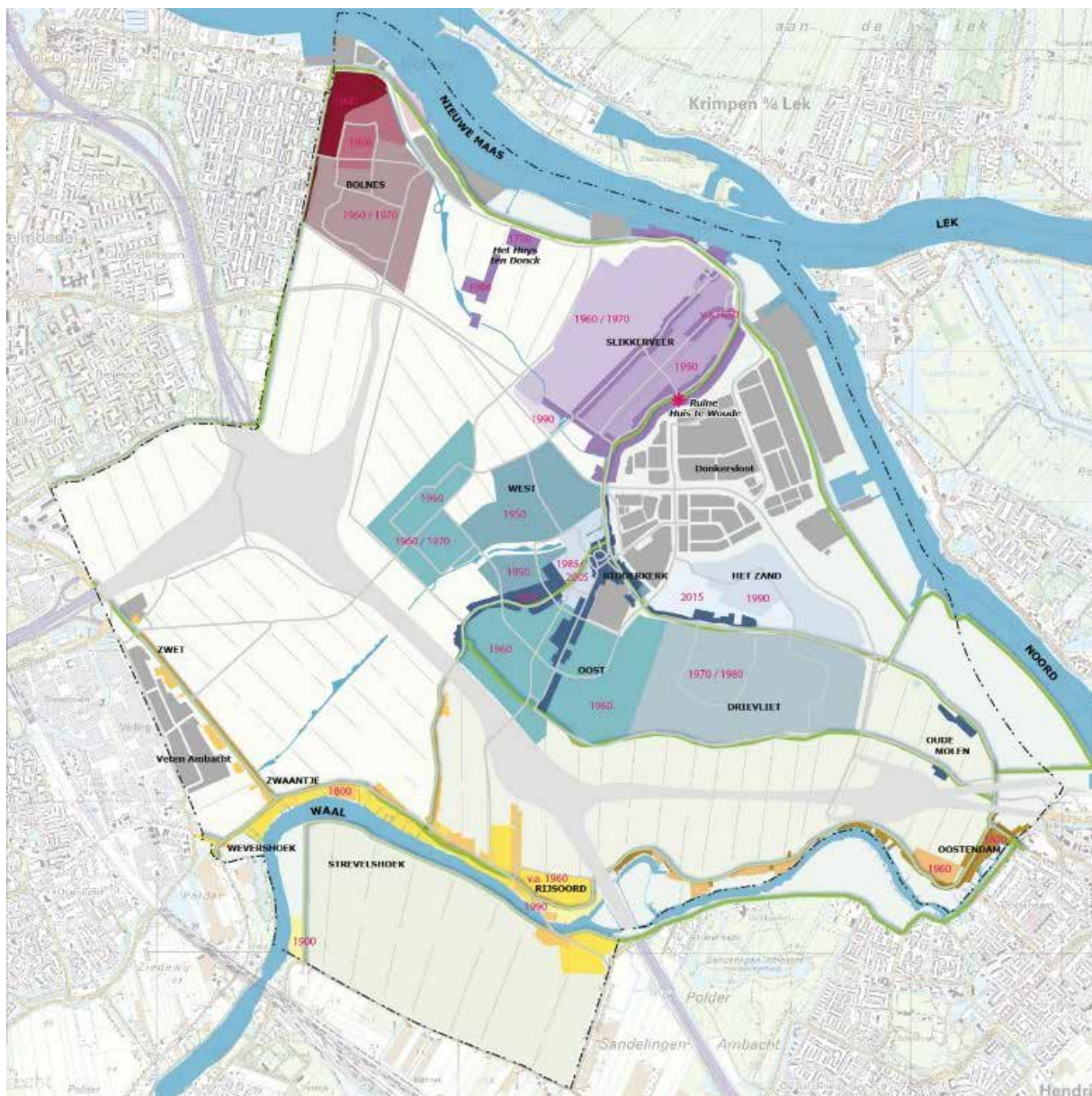
De Omgevingsvisie van Ridderkerk vormt het belangrijkste kader voor het opstellen van deze visie. In de Omgevingsvisie ligt de nadruk op de betekenis van een aaneengesloten netwerk van groen-blauwe verbindingen voor wandelaars en fietsers. Zowel rondom Ridderkerk als binnen de wijken. Daarbij wordt het belang benoemd van het vergroten van de biodiversiteit. Deze Visie op Groen zoomt verder in op de mogelijkheden en doet hierin voorstellen tot op het niveau van de wijk.

Daarnaast heeft deze Visie op Groen raakvlakken met diverse andere beleidsdocumenten. Bijvoorbeeld beleid over cultuurhistorie of luchtkwaliteit. Voor zover relevant nemen we deze beleidsdocumenten als uitgangspunt mee. Zie bijlage 1 voor een overzicht daarvan.

2. DE SITUATIE OP DIT MOMENT (2020)

2. DE SITUATIE OP DIT MOMENT (2020)

[Bron: erfgoedbeleid Ridderkerk, 2013]

2.1 Het ontstaan vanuit tien kiemen maakt Ridderkerk als gemeente uniek

Vanuit demografisch oogpunt is Ridderkerk een middelgrote gemeente met ruim 46.000 inwoners in 2019. De gemeente is onderverdeeld in acht wijken. Daarmee is Ridderkerk qua inwoneraantal ongeveer vergelijkbaar met Zwijndrecht en Barendrecht.

Toch is Ridderkerk anders... Dit komt omdat Ridderkerk, zoals is omschreven in het Erfgoedbeleid, tien 'kiemen' heeft. Deze kiemen zijn allen op een zelfde wijze ontstaan, als dijkdorpen of linten, maar hebben zich in de loop van de tijd allemaal anders ontwikkeld. Vanuit deze tien kiemen heeft de landschappelijke onderlegger de ontwikkeling van Ridderkerk gestuurd. Het resultaat is een divers stedelijk weefsel met een grote variatie aan wijken en buurten.

De grote kwaliteit van Ridderkerk is dat de grote landschappelijke structuren van de dijken, de rivieren de Noord, de Nieuwe Maas en de Waal, maar ook de grote parken en landbouwgebieden vanuit elke wijk voelbaar zijn gebleven. En dat dit op een steeds andere manier tot uitdrukking komt in de wijken.

In bijlagen 2 t/m 10 is een analyse per wijk opgenomen, waarin het volgende is beschreven:

- de karakteristiek van de wijk en het groen;
- de status van het groen;
- de kansen voor verbetering.

Drievliet-Het Zand is één wijk, maar we hebben deze wijk als twee buurten geanalyseerd, omdat de stedenbouwkundige structuur van deze twee buurten wezenlijk van elkaar verschilt.

[Afbeelding: zeilers op de Waal]

[Afbeelding: kaart Ridderkerk 1975]

2.2 Vanwege groei staat er druk op het groen

Het groen in Ridderkerk staat onder druk. De invloed van de groei van de metropoolregio Rotterdam-Den Haag is onmiskenbaar. Een snelle blik op het verschil tussen Ridderkerk in 1975 en Ridderkerk anno nu, laat helder zien hoe zowel woningbouw als bedrijventerrein hun stempel hebben gedrukt op het landschap.

Voor de bewoners van Ridderkerk is er in de afgelopen decennia steeds minder groene ruimte over gebleven. En er is nog geen einde aan de groei. Ridderkerk heeft voor de komende tien jaar een flinke

[Afbeelding: kaart Ridderkerk 2020]

woningbouwopgave van ongeveer 1.150 woningen. De druk op de groene ruimte neemt dus toe.

Maar ook de behoefte groeit om voor meer mensen te zorgen voor groen in de buurt. De toenemende vergrijzing van de inwoners van Ridderkerk maakt dat extra belangrijk. Ouderen zijn minder mobiel en hebben daardoor meer voorzieningen dicht bij huis nodig.

Gelukkig wordt er op veel vlakken binnen de gemeente al gewerkt aan vergroening van de ruimte en verhoging van de beleving van groen:

- Diverse scholen hebben een groener schoolplein aangelegd.
- In het Reijerpark zijn in 2016 diverse eco-eilanden aangelegd. De eco-eilanden zijn bedoeld om de waterkwaliteit te verbeteren en de biodiversiteit te vergroten.
- Er zijn meerdere natuurlijke speelplaatsen gerealiseerd.
- Vanuit Operatie Steenbreek vergroenen steeds meer inwoners hun eigen tuin.
- Door extensief beheer verhogen we de waarde van het groen.

[Afbeelding: groen schoolplein]

[Afbeelding: eco eilanden Reijerpark]

2.3 De grote groengebieden liggen vooral buiten de bebouwde kom

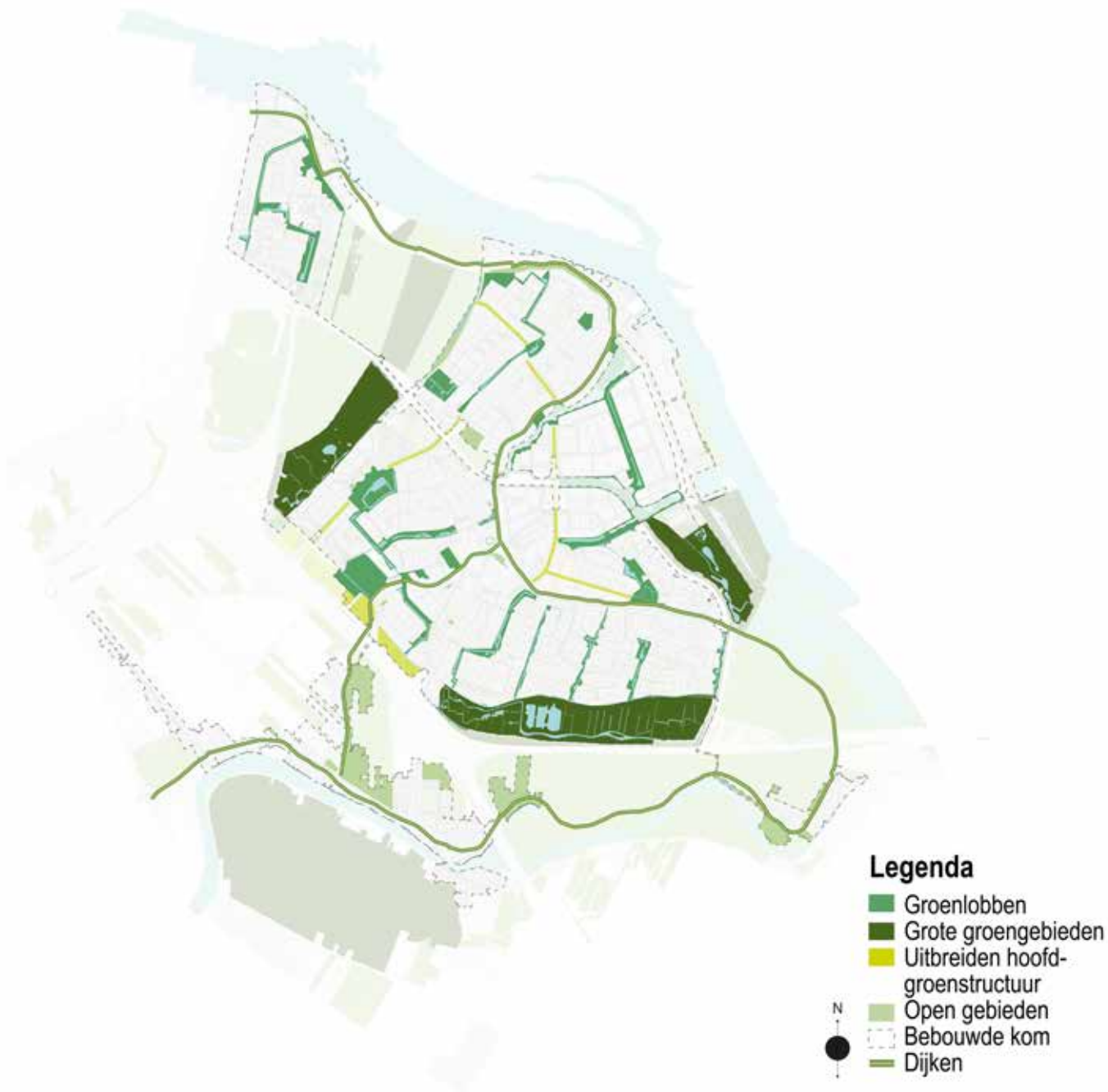
In 2017 publiceerde de Universiteit van Wageningen een ranglijst van groenste gemeentes van Nederland. Ridderkerk eindigde op plaats 312, met plaats 388 voor de gemeente Westland als minst groene gemeente. De ranglijst werd bepaald aan de hand van het oppervlak aan groen binnen de bebouwde kom. In de Nota Ruimte is daarvoor een richtlijn opgenomen van 75 m² groen per woning. In Ridderkerk is binnen de bebouwde kom 61 m² groen per woning beschikbaar. Ook binnen de bebouwde kom is het gevoel dat er veel groen is. In werkelijkheid is er veel groen maar dit is niet goed verdeeld over de wijken. Het groen dat goed is maken wij beter. Waar te weinig groen is, proberen wij meer te maken.

Ridderkerk heeft relatief veel grote groengebieden die buiten de bebouwde kom liggen, aan de randen van de diverse wijken en langs de snelwegen A15/ A16. Dit zijn het Reyerpark, Donckse Bos en Donckse velden, de Gorzen, de Grienden, Crezéepolder en het Waalbos.

[Afbeelding: kaart met verdeling van ruimte in Ridderkerk]

Deze grote groengebieden vormen samen met de (transformerende) agrarische gronden een 'groene kraag' rondom het gehele stedelijke gebied. Deze groene kraag is op regionale schaal een belangrijke recreatieve en ecologische verbinding tussen de Hoeksche Waard en het Groene Hart (zie kaart op bladzijde 54). Voor Ridderkerk zelf vormt het een belangrijke groene buffer tegen verstedelijking.

[Afbeelding: kaart met binnenstedelijke hoofdgroenstructuur]

2.4 De grote groengebieden en het groen in onze wijken zijn niet overal goed verbonden

De dijken en groene lobben van Ridderkerk vormen samen de hoofdgroenstructuur. De dijken zijn van oudsher de structuurdragers van het landschap en nu grotendeels opgenomen in het stedelijk gebied van Ridderkerk. Een groene lob is groen wat doordringt in de wijken vanuit een groter groengebied, zoals de verbinding Oosterpark met het groen langs de vlieten (watergangen in Drievliet).

De groene lobben zijn de langgerekte groen-blaauwe stadsparken van Ridderkerk. De hoofdgroenstructuur is in 1994 vastgelegd door het aannemen van de Groenbeleidstrategie Ridderkerk. De structuur is vervolgens overgenomen in de Structuurvisie 2020 en in 2017 in de Omgevingsvisie Ridderkerk 2035.

Omdat het meeste groen in Ridderkerk zich aan de buitenranden bevindt, is deze hoofdgroenstructuur een belangrijke recreatieve verbinding tussen wijk en buitengebied. Ze brengen de natuur de stad in en zijn daardoor een soort long voor de wijken. Op een aantal plaatsen missen er echter schakels in de hoofdgroenstructuur, die de relatie van het stedelijk gebied met de Groene Kraag zouden kunnen verbeteren.

*Er zijn verschillende soorten gras, een vlak talud wordt intensief en kruidenrijk gras extensief beheert
 **Natuurlijk groen wordt extensief beheert
 ***Cultuurlijk groen wordt intensief beheert
 ****Hagen worden intensief beheert

De betekenis en functie van het groen wordt bepaald door inrichting en beheer. Zo kenmerken de meeste dijken in Ridderkerk zich door een beplanting van essen, esdoorns of lindes. Een beeld wat past bij de historische betekenis van de dijken. De bermen van de dijken worden hoofdzakelijk extensief beheerd. Bermen worden 1 of 2 keer per jaar gemaaid waardoor ze bloemrijk zijn in het voorjaar en zomer en het landschap als het ware de wijken in brengen.

Op veel plaatsen zijn inrichting en beheer echter vooral gericht op in stand houden van wat er is. Daar is ruimte om een nieuwe betekenis te geven aan het groen. De groene lobben bijvoorbeeld bestaan voor een groot deel uit gras wat intensief wordt beheerd. Gras wordt meer dan 20x per jaar gemaaid waardoor er een strak gazon ontstaat.

De soortkeuze van struiken of heesters is veelal monotoon en gaat vaak abrupt over in het gazon. Ook richting het water zijn de overgangen vaak abrupt. De meeste watergangen in de wijken zijn veelal voorzien van beschoeiing. Ruimte voor nieuwe betekenis is in dit geval kijken naar wenselijk gebruik, de gewenste ecologische betekenis van de lobben en uiteindelijk het beeld.

[Afbeelding: kaart met groensoorten in bebouwd gebied]

[Afbeelding: kaart met grassoorten in bebouwd gebied]

22 Integrale visie per wijk op groen in de openbare ruimte

[Afbeelding: grasveld met een deel kruidrijk gras]

[Afbeelding: huidig beeld met strak gazon en monotone heesterbeplanting]

2.5 De bedrijventerreinen en winkelcentra hebben weinig ecologische betekenis

Ridderkerk is een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven. De bereikbaarheid van Ridderkerk is uitstekend door de ligging aan de A15 en A16. Bovendien is er een grote diversiteit aan vestigingslocaties:

- op nieuw te ontwikkelen bedrijventerreinen, zoals Cornelisland of Nieuw-Reijerwaard;
- op aantrekkelijke bestaande bedrijventerreinen, zoals Donkersloot, Veren Ambacht of de Boelewerf;
- in of dichtbij het compacte centrumgebied, zoals de Kastanjelaan of De Groenenwaert;
- in één van onze winkelcentra van Bolnes, Slikkerveer, Drievliet of Centrum.

Op veel bedrijventerreinen wordt de ecologische potentie op dit moment niet benut. De bedrijventerrein kenmerken zich over het algemeen door brede toegangswegen voorzien van functionele en strak onderhouden beplanting. De beplanting is vrij monotoon en kent harde overgangen tussen heesters en gazon.

[Afbeelding: grote oppervlak aan verharding op bedrijventerrein]

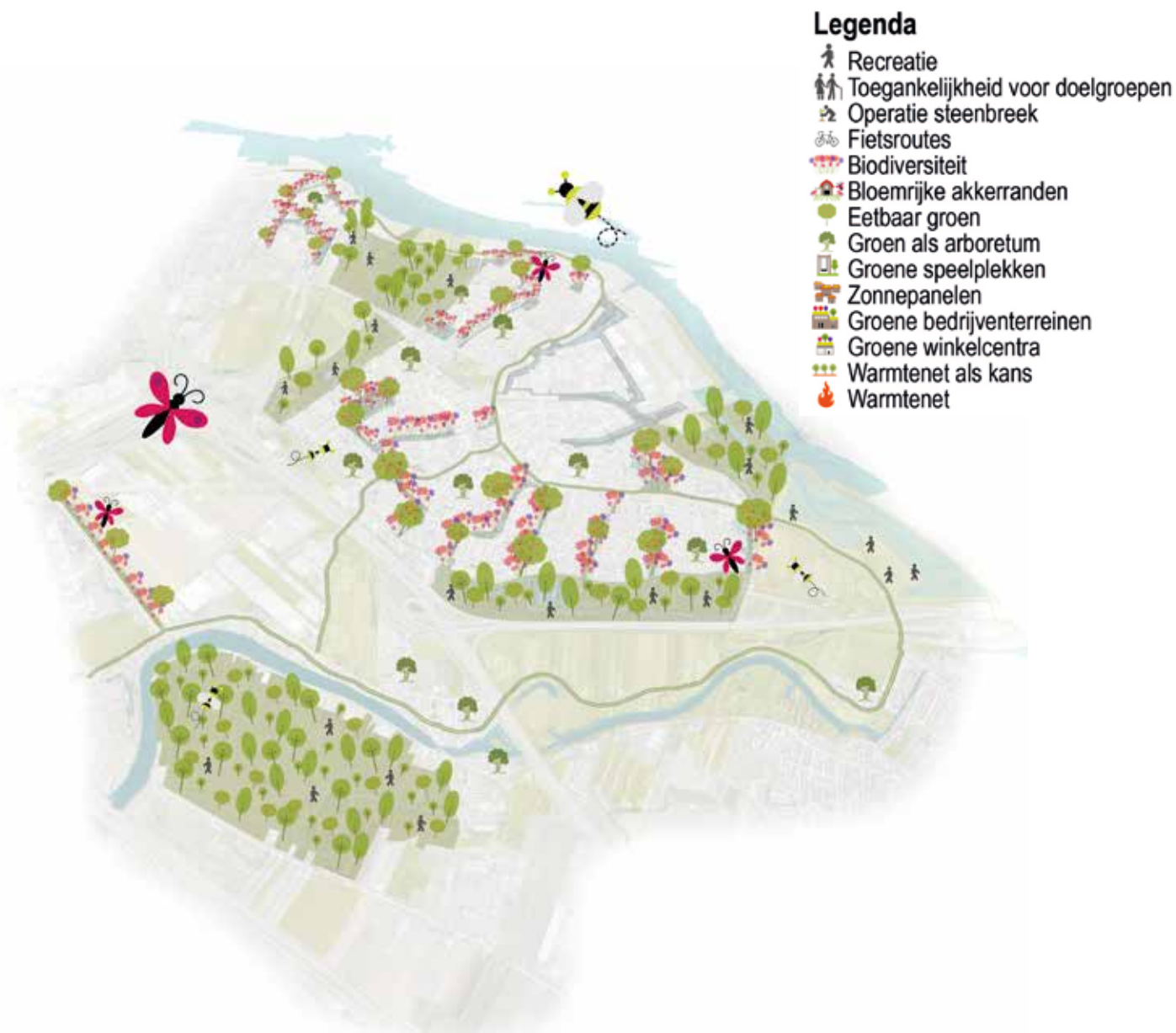
Daarbij komt dat het oppervlak aan verharding groot is. Zowel door een overmaat in de openbare ruimte als door het grote oppervlak aan uitgegeven terrein. Dit zorgt voor veel hittevorming in de zomer en wateroverlast bij piekbuien. Dat is ook het geval bij onze winkelcentra. Er is op maaiveld geen of weinig ruimte (meer) voor groen als gevolg van extra functies en ontwikkelingen.

[Afbeelding: smalle stroken groen]

3. ONZE AMBITIES

3.1 AMBITIE 1 – Ridderkerk: de groenste gemeente van IJsselmonde

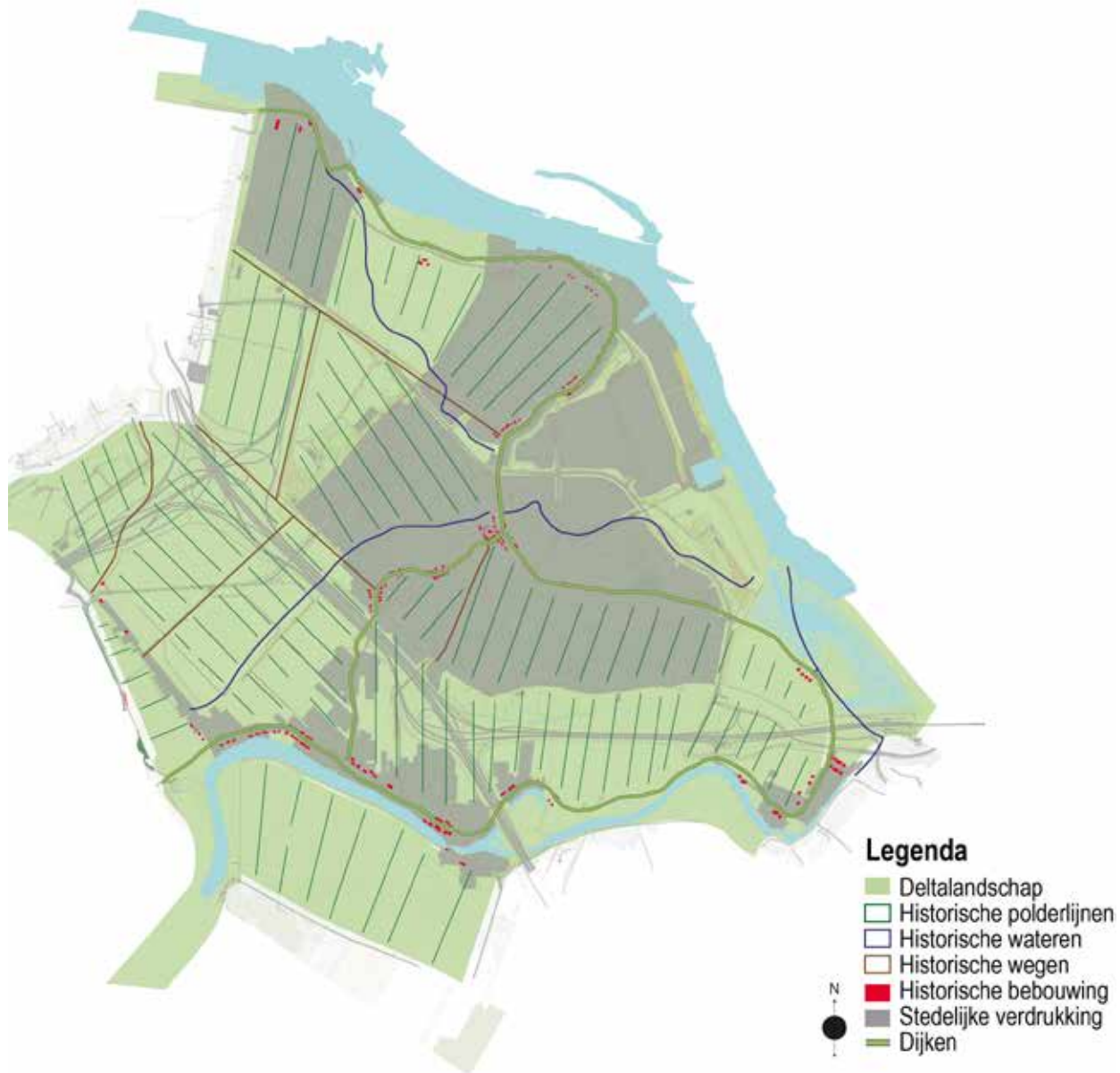
Ridderkerk is onderdeel van een prachtig landschap met een rijke historie en variatie aan groen. Dit groen is op elk schaalniveau beleefbaar en bereikbaar en bepaalt in belangrijke mate de identiteit van de gemeente. Hoe zorgen we dat groen deze rol ook in de toekomst blijft vervullen?

3.1.1 We zien onze omgeving als recreatie- en productielandschap met hoogwaardige natuur

Ridderkerk ontleent zijn identiteit aan de ligging in het unieke deltalandschap van het eiland IJsselmonde. De kenmerken van dit Deltalandschap komen terug in zowel de grootschalige groengebieden rondom Ridderkerk als in de karakteristiek van linten en dijken in de gemeente zelf.

Stedelijke druk heeft er in de afgelopen decennia voor gezorgd dat de herkenbaarheid en beleefbaarheid van dit landschap is verminderd. Niet voor niets is er vanuit de Landschapstafel Groen IJsselmonde sterk ingezet om het Deltalandschap van IJsselmonde robuuster en weer beter herkenbaar te maken. Vanuit het uitvoeringsprogramma Landschapstafel IJsselmonde (2015-2019) zijn bijvoorbeeld biodiversiteit (-beleving) van de Crezéepolder en het gebied rond de Waal versterkt.

[Afbeelding: ambitie 1 tekening- Ridderkerk de groenste gemeente van IJsselmonde]

[Afbeelding: stedelijke verdrinking historisch deltalandschap]

3.1.2 Groen is altijd een volwaardige component bij een ruimtelijke ontwikkeling

Naast de kwaliteit en kwantiteit van het groen, hoort ook aandacht te zijn voor de waarde van groen. Nu gebeurt het vaak dat groen achteraf wordt ingepast en daardoor weinig kwaliteit heeft. Of het moet wijken voor ontwikkelingen, zodat de kwantiteit afneemt.

Het vastleggen van huidige waarden gebeurt via de Groene kaart 2018 en Cultuurhistorische Waardenkaart. Om groen een volwaardige component te kunnen laten zijn, is het daarnaast van belang om:

- de identiteit van het groen duidelijk in beeld te hebben;
- te beschrijven welke doelen we met het groen nastreven;
- ook de toekomstige waarden te beschrijven.

Groen is dus niet de sluitpost, maar is een volwaardige component van de ontwikkeling.

3.1.3 We zien onze hoofdgroenstructuur als onze vogel- en vlindertuinen

Zoals in paragraaf 2.4 beschreven bepaalt de hoofdgroenstructuur in belangrijke mate het groene beeld van Ridderkerk. Ze vormen een (in potentie) samenhangend netwerk van groen- en blauwe verbindingen.

Elk onderdeel van deze hoofdgroenstructuur heeft zijn eigen karakteristiek en eigen betekenis binnen een wijk of buurt. Het zijn vaak de visitekaartjes van een wijk. Maar gezamenlijk is de potentie van de hoofdgroenstructuur meer dan de som der delen.

Door de binnenstedelijke hoofdgroenstructuur in samenhang te ontwikkelen, als vogel- en vlindertuinen, ontstaat een krachtige identiteit waarin verscheidenheid mag blijven bestaan.

3.1.4 We zien het groen in onze wijken als ons arboretum

Het groen in de straat, het plantsoen voor de deur, en die grote boom op de hoek, zijn sfeerbepalend voor je directe woonomgeving. De karakteristiek van de openbare ruimte is vaak ook onlosmakelijk verbonden met het stedenbouwkundige plan en daarmee de tijdsgeschiedenis. Ook voor de leefbaarheid van de wijk is goed groen op buurt- en straatniveau onmisbaar. Een groenstrook op korte afstand, met rijke biodiversiteit waarin je je even kan terugtrekken, verleidt mensen om naar buiten te gaan.

Tegelijkertijd staat het groen in buurten, meer dan elk ander groen, onder constante druk. De 'conditie' van groen in straten is vaak minder dan in grote groengebieden. Bomen in straten worden vaak niet ouder dan 40 jaar. Waar meer parkeerruimte nodig is, verdwijnt groen als eerste. Waar geen ruimte over is na herinrichting komt groen ook niet meer terug.

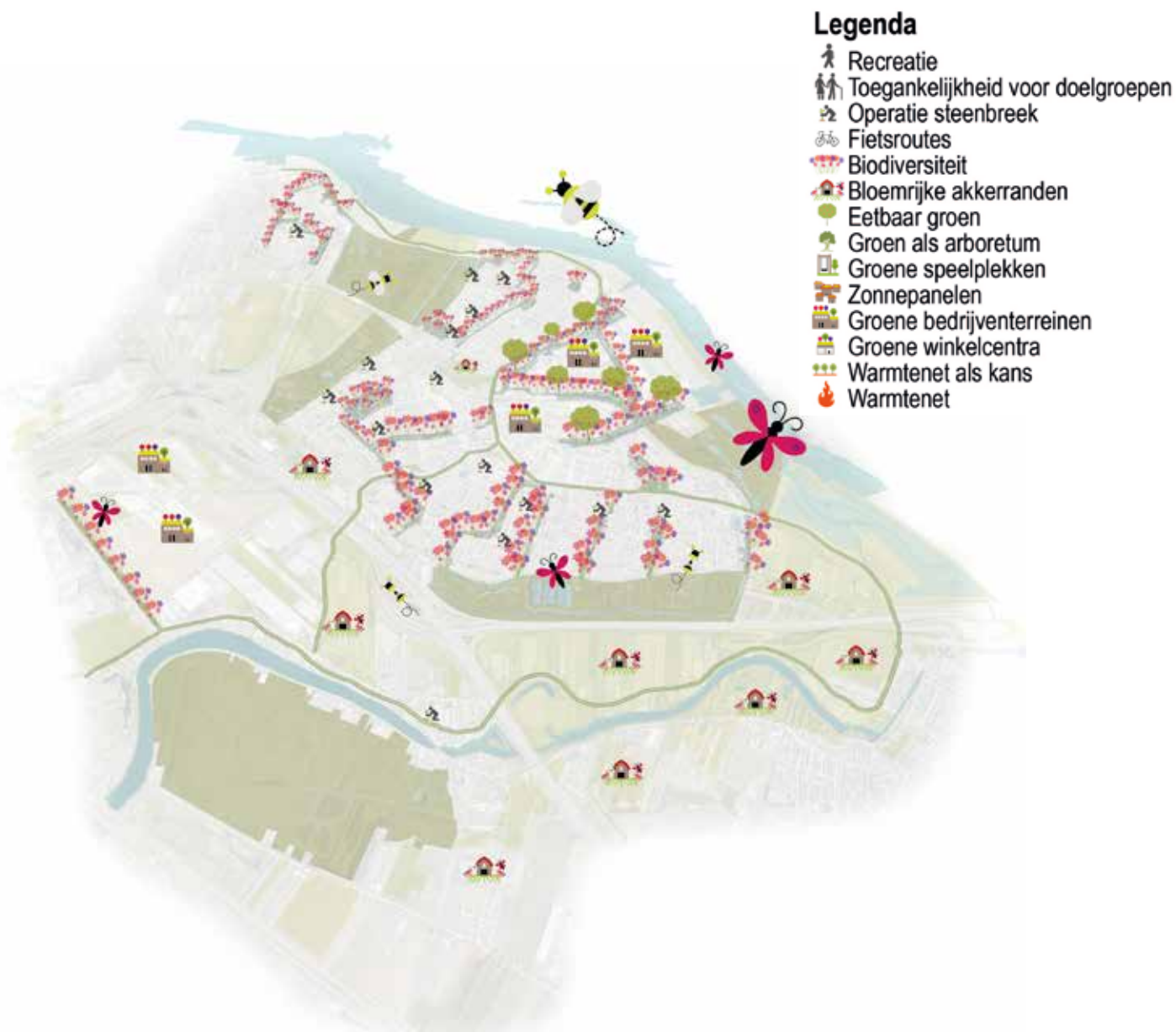
Maar juist het groen in de straat verdient het om met liefde behandeld te worden. Voor de bijdrage aan het klimaatprobleem, voor de karakteristiek van een buurt en als nestplaats voor vogels, kleine zoogdieren en insecten. Wij kijken naar het groen in onze straten als

een waardevolle verzameling van soorten. Die ervoor zorgen dat je blij wordt van waar je woont, waar we goed voor willen zorgen en waar we als gemeente trots op zijn. Het wijkgroen is ons eigen arboretum.

[Afbeelding: groen met een rijke biodiversiteit verleidt mensen om naar buiten te gaan]

3.2 AMBITIE 2 – De grote variatie aan samenhangende natuur in onze gemeente zorgt voor een rijke biodiversiteit

Biodiversiteit vertegenwoordigt een enorme economische waarde. Wat we eten is direct of indirect te herleiden naar biodiversiteit. We gebruiken biologische bronnen als bouw materiaal, als grondstof voor medicijnen en als grondstof voor technologische innovatie. Onze mooiste recreatieve ervaringen zijn vaak te herleiden naar de rijkheid van een plek. Hoe groter de biodiversiteit hoe kleiner de kans op het ontstaan van ziektes (bij mens, dier en plant) en hoe groter de aanpasbaarheid aan klimaatverandering.

Maar ook indirect is biodiversiteit van belang. Mensen voelen zich beter in een groene omgeving. Een biodiverse omgeving zorgt voor ontspanning en 'je thuis voelen'. Een groen uitzicht heeft bewezen effect op het genezingsproces van zieken. Een rijke biodiversiteit zorgt voor een beter leefklimaat en daarmee voor een grotere waarde van onze gemeente.

Een rijke biodiversiteit ontstaat door een grote variatie aan groen en een variatie aan leefomstandigheden. Tegelijkertijd draagt variatie aan groen in grote mate bij aan de leefkwaliteit van de bewoners. Het gaat hierbij om zowel variatie in soorten als variatie in leefgebieden.

[Afbeelding: ambitie 2 tekening- de grote variatie aan samenhangende natuur in onze gemeente zorgt voor een rijke biodiversiteit]

[Afbeelding: inzetten op het beleefbaar maken van biodiversiteit]

3.2.1 Ecologische kennis is een vereiste voor het realiseren van deze ambitie

Bijvoorbeeld om in beeld te krijgen wat de potenties zijn van groen of mogelijk groene gebieden.

Ecologische kennis is verder vereist om goed advies te kunnen geven over de te gebruiken soorten van groen op een plek. Variatie is daarbij gewenst. Dit kan bijvoorbeeld op basis van de 10-20-30 regel van Santamour . Volgens deze regel mag binnen een gemeente:

- maar 10 procent van het totaal bestaan uit een bepaalde soort of cultivar;
- slechts 20 procent van het totaal bestaan uit een bepaald geslacht, en;
- maximaal 30 procent van het totaal aantal bomen bestaan uit één familie.

Als voorbeeld:

In een gebied met 1000 bomen staan er maximaal:

- 100 zomereiken (10% *Quercus robur*);
- 200 eiken (20% *Quercus*);
- 300 eiken, beuken en kastanjes samen (30% *Fagaceae*).

Deze regel wordt interessant als deze wordt toegepast per wijk of wijkdeel. Hiermee verplicht je je om op plaatsen met weinig ruimte goed na te denken over de positionering en soortkeuze van bomen.

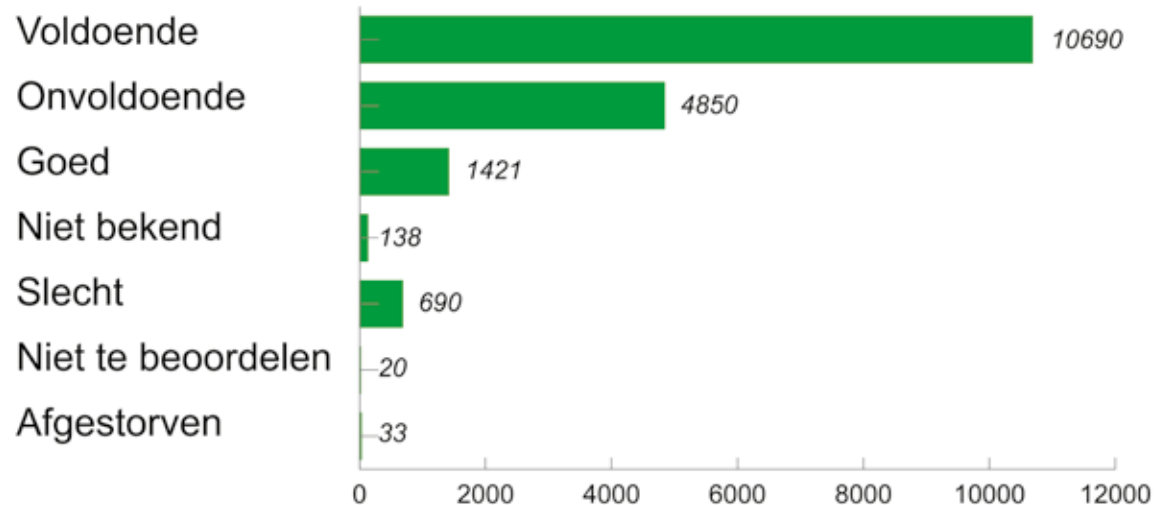
Bij de aanplant van bomen streven we ook naar een variatie in leeftijd. Bij eventuele vervanging in de toekomst vindt dan geen kaalslag plaats. Dit kan door in een project bij aanleg al verschillende groottes aan te planten. Ook is het van belang goed te kijken naar de herkomst van beplanting. Inheemse en autochtone soorten zijn van nature beter bestand tegen ziektes en dragen beter bij aan een samenhangend ecosysteem dan uitheemse soorten.

In het Reijerpark is in de buurt van eiken bewust gekozen voor een onderbeplanting die van nature in de omgeving voorkomt.

In deze onderbeplanting vestigen zich de natuurlijke vijanden van de rups.

Conditie bomen in Ridderkerk

Totaal aantal bomen: 18220

[Afbeelding: grafiek met de conditie van de aantal bomen in Ridderkerk]

[Afbeelding: voldoende conditie van de Pyrus calleryana 'Chanticleer' (1993)]

[Afbeelding: onvoldoende conditie van de Pyrus calleryana 'Chanticleer' (1993)]

3.2.2 Iedere goed groeiende boom vergroot de biodiversiteit

Van de ongeveer 18.000 bomen in beheer bij de gemeente heeft meer dan 25% een conditie die onvoldoende is volgens het Handboek Bomen (Norminsituut Bomen). Wij hanteren dit handboek als standaardwerk bij beheer en onderhoud.

Onvoldoende betekent in dit geval dat er bij deze bomen sprake is van stagnerende groei en dat er zichtbaar verstoorde groeikenmerken zichtbaar zijn.

Bomen die in de grafiek op de vorige pagina als slecht zijn beoordeeld vertonen naast gestagneerde groei ook afstervingsverschijnselen.

Bomen komen het meeste tot hun recht in een natuurlijke omgeving. Waar ze dicht bij elkaar kunnen staan, letterlijke steun hebben aan elkaar en elkaar beschermen tegen de elementen. Een stedelijke omgeving is voor een boom zelden optimaal. Een stadsboom wordt meestal aangepast aan de eisen van de omgeving. Bijvoorbeeld door de snoei van overhangende takken of vormsnoei. Of de boom past zichzelf aan aan de situatie. Hij blijft bijvoorbeeld klein vanwege een beperkte groeiplaats. Bomen in een stedelijke omgeving worden zelden ouder dan 40 jaar.

Dit is inherent aan de levensduur van de openbare ruimte en de civieltechnische infrastructuur. Beiden zijn iedere 40 jaar aan vervanging toe.

Een ontmoedigende gedachte, wetende dat bomen die in hun natuurlijke omgeving staan makkelijk honderden jaren oud kunnen worden. Een boom die maar 40 jaar oud wordt, zou je daarom kunnen zien als een permanent zieke boom. Het is een boom die bij lange na niet zijn maximale capaciteit heeft bereikt als het gaat om CO₂-opname, wateropname, verkoeling of biodiversiteit.

Waar we voor willen waken is dat we 'onvoldoende' gaan accepteren als 'gewoon'. Dat we niet beter weten of een boom in de stad is altijd klein en kwakkelend. De waarde van een plek is namelijk veel groter met een goed groeiende boom. Een boom waarin vogels willen nestelen en met een grote diversiteit aan insecten. Bij zo'n boom profiteren we optimaal van zijn verkoelings- en waterbergingscapaciteit.

Door te streven naar gezonde bomen zorgen we dus meteen ook voor vergroening van onze gemeente.

De hoofdgroenstructuur van Ridderkerk biedt

daarvoor meer dan genoeg ruimte. Maar ook parken, plantsoenen en snippergroen kunnen we benutten om bomen tot conditioneel goede en gezonde bomen te kunnen laten uitgroeien. Dit betekent niet dat wij bomen met conditie 'onvoldoende' gaan kappen. We willen zorgen voor betere gezondheid en daarmee meer biomassa.

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Aantal soorten insecten en mijten
<i>Salix</i> (5 soorten)	Wilg	450
<i>Quercus robur</i> & <i>Q. petraea</i>	Zomer en Winter eik	423
<i>Betula pubescens</i> & <i>B. pendula</i>	Zachte en Ruwe berk	334
<i>Crataegus monogyna</i>	Eénstijlige meidoorn	209
<i>Populus</i> (4 soorten)	Populier	189
<i>Pinus sylvestris</i>	Grove den	172
<i>Prunus spinosa</i>	Sleedoorn	153
<i>Alnus glutinosa</i>	Zwarte Els	141
<i>Ulmus</i> (2 soorten)	Iep	124
<i>Malus sylvestris</i>	Wilde appel	118
<i>Corylus avellana</i>	Hazelaar	106
<i>Fagus sylvatica</i>	Beuk	98
<i>Picea abies</i>	Fijnspar	70
<i>Fraxinus excelsior</i>	Gewone es	68
<i>Sorbus aucuparia</i>	Wilde lijsterbes	58
<i>Tilia</i> (2 soorten)	Linde	57
<i>Acer campestre</i>	Veldesdoorn	51
<i>Carpinus betulus</i>	Haagbeuk	51
<i>Acer pseudoplatanus</i> *	Gewone esdoorn	43
<i>Larix decidua</i> *	Europese lariks	38
<i>Juniperus communis</i>	Jeneverbes	32
<i>Quercus rubra</i> **	Amerikaanse eik	12
<i>Castanea sativa</i> *	Tamme kastanje	11
<i>Ilex aquifolium</i>	Scherpe huls	10
<i>Aesculus hippocastanum</i> *	Paardenkastanje	9
<i>Juglans regia</i> *	Walnoot	7
<i>Taxus baccata</i>	Gewone taxus	6
<i>Quercus ilex</i> *	Steenek	5
<i>Robinia pseudoacacia</i>	Robinia	2

* Uitheemse soort in Groot-Brittannië
Data voor Hongarije

[Afbeelding: hoeveelheid insecten op inheemse en uitheemse boomsoorten (bron: Arbor Vitae 2011)]

[Afbeelding: een Fraxinus angustifolia in Slikkerveer]

3.2.3 Met iedere ruimtelijke ontwikkeling vergroten wij de biodiversiteit

In de parken en plantsoenen hebben bezuinigingen in beheer in combinatie met versnippering geleid tot een afname van het soortenrijkdom aan planten. Daardoor is ook het leefgebied voor dieren afgenomen. Ook intensiever ruimtegebruik en toename van bebouwing zorgen voor een afname van de soortenrijkdom van planten en dieren. Vooral in de wijken is dit merkbaar. Het is belangrijk om bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen beter te kijken naar de ecologische potenties van een plek.

Niet elke plek heeft dezelfde mogelijkheden. Zo zal de hoofdgroenstructuur prima kunnen fungeren als een aaneengesloten ecologisch netwerk binnen het stedelijk gebied. Het groen in de straten kan hieraan bijdragen maar ook gebouwen zelf kunnen een bijdrage aan dit netwerk leveren door natuurinclusief te bouwen.

Voor het groen rondom Ridderkerk, de grote groengebieden, zal gewerkt kunnen worden met specifieke doelsoorten en habitattypes.

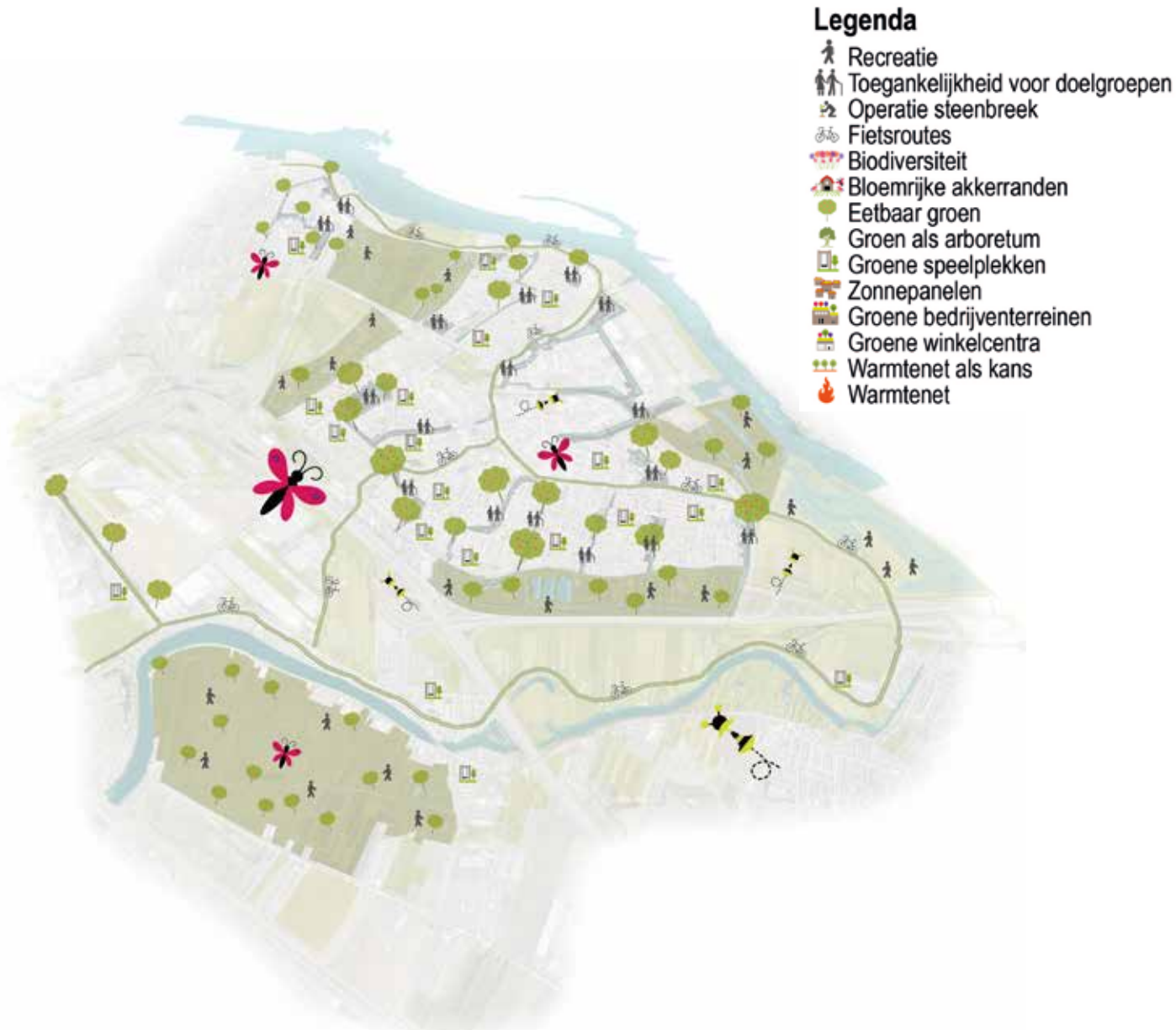
Meer beleving van beschikbaar groen compenseert ook ons tekort aan vierkante meters groen. Een groenstrook met dicht, gevarieerd en hoog opgaand groen aan de randen kan bebouwing en verkeer als het ware afschermen. Op een smalle, maar goed ingerichte strook kan een bewoner even 'verdwijnen' uit de bebouwing, en rust en groen ervaren. Ridderkerk heeft relatief veel groenstroken die hier geschikt voor zijn.

Uitgangspunt moet zijn dat je de natuur omarmt. Juist bij stedelijke ontwikkelingen.

[Afbeelding: groen in de straten kan bijdragen aan ecologisch netwerk]

3.3 AMBITIE 3 - Het groen in onze gemeente beschermt onze gezondheid en stimuleert gezond gedrag

Groen is goed voor ons. Zelfs kijken naar de kleur 'groen' heeft een ontspannend en stress reducerend effect. Wetenschappelijke onderzoeken tonen de directe relatie aan tussen de hoeveelheid groen in een buurt en het voorkomen van gezondheidsklachten, angsten en depressies. Een groene omgeving maakt ons simpelweg gelukkiger en gezonder.

Juist de bruikbaarheid en toegankelijkheid van het groen zijn van groot belang is voor de gezondheid en het welzijn van een gemeenschap. Dit omdat hiermee een reden ontstaat om naar buiten te gaan en verbinding aan te gaan met je woonomgeving. Onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen (Zhang, 2015) toont dat aan.

Groen kan op twee manieren worden toegepast om de gezondheid van de bewoners van Ridderkerk te verbeteren:

1. zorgdragen voor een comfortabele leefomgeving met schone lucht en verkoelende plekken;
2. het stimuleren van gezond gedrag.

[Afbeelding: ambitie 3 tekening- het groen in onze gemeente beschermt onze gezondheid en stimuleert gezond gedrag]

3.3.1 Met grote bomen op de juiste plek verbeteren wij het comfort van onze leefomgeving

Voor het beschermen van gezondheid is het van belang dat groen een positieve bijdrage blijft leveren aan het verbeteren van de relatief slechte luchtkwaliteit in onze gemeente. Hierbij spelen zowel kwaliteit (grootte van bomen) als kwantiteit (aantal bomen, oppervlakte aan groen) een belangrijke rol.

Voor het bieden van voldoende verkoeling op hete dagen zijn onder andere grote bomen essentieel. Vooral grote bomen die volledig kunnen uitgroeien. Voor ouderen is hittestress een risico. De nabijheid van verkoelend groen op hete dagen wordt daarom voor deze doelgroep steeds belangrijker. Omdat de beleving van 'slechte lucht' wordt versterkt door toenemende hitte vervult groen, en dan met name bomen, hier een dubbelrol.

Daarom is het belangrijk:

- dat elke gekapte boom wordt gecompenseerd;
- dat de biomassa (bladoppervlak) op termijn toeneemt (meer grote bomen);
- dat goed wordt gekeken naar de meerwaarde die herplant kan opleveren voor de omgeving en de mensen die er wonen.

3.3.2 Mensen maken meer uitjes en ommetjes wanneer groengebieden toegankelijk en goed verbonden zijn

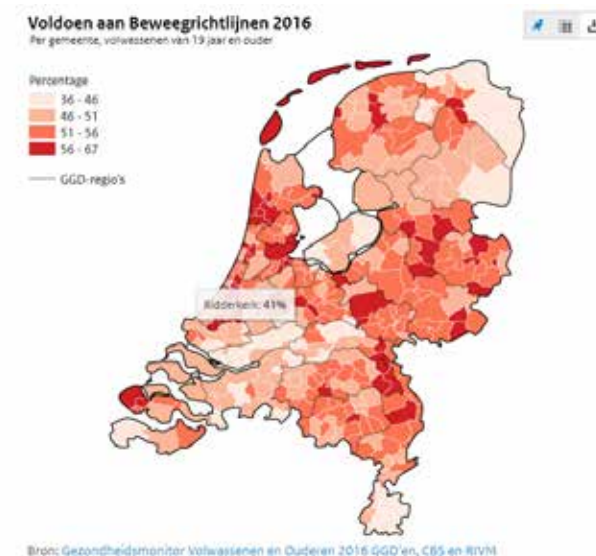
Daarmee stimuleert groen gezond gedrag. Om even een frisse neus te halen. Dat is belangrijk omdat we steeds minder bewegen. In Ridderkerk voldoet maar 41% van de bewoners aan de beweegrichtlijnen van de GGD. Vooral ouderen bewegen te weinig.

Inherent hieraan is de toename van overgewicht.

Sinds 1990 is het aantal Nederlandse volwassenen met matig of ernstig overgewicht gestegen van 1 op 3 naar 1 op 2. Bij kinderen is dit percentage gelijk gebleven (ca. 12%).

Vanuit het Speelbeleid zet Ridderkerk in op een percentage van 3% van het oppervlak openbare ruimte voor speelvoorzieningen. Voor andere doelgroepen bestaat zo'n normering alleen niet, terwijl groen voor iedereen belangrijk is. Met name voor ouderen. Ridderkerk heeft vergeleken met het landelijk gemiddelde een relatief groot percentage aan ouderen (24,1% tegenover 18% landelijk). In 2030 is dit percentage 27,2%. In 2040 zal 28,3% van de bevolking 65 jaar of ouder zijn (CBS).

In de openbare ruimte moet daarom meer rekening gehouden worden met de mobiliteitseisen en –wensen van ouderen. Dit betekent dat we de openbare ruimte zo inrichten, dat ouderen aantrekkelijker, beter bereikbaar en toegankelijker groen in de buurt hebben.

[Afbeelding: voldoen aan beweegrichtlijnen 2016]

[Afbeelding: fruitbomen in de openbare ruimte]

3.3.3 We stimuleren eetbaar groen in de openbare ruimte

Kruiden, noten en fruit zitten in allerlei inheemse soorten planten en bomen die we vaker in de publieke ruimte kunnen planten. Hiermee wordt het groen nuttiger en interessanter voor méér doelgroepen. Daarbij zorgt het voor betere kennis van de natuur en van (gezonder) voedsel. Voedselbossen bijvoorbeeld zijn vaak ook mooi groen om doorheen te lopen.

[Afbeelding: bewegen in het groen]

3.4 AMBITIE 4 - In 2050 is onze gemeente waterrobuust en klimaatbestendig

[Afbeelding: ambitie 4 tekening- in 2050 is onze gemeente waterrobuust en klimaatbestendig]

Deze ambitie is vastgelegd in het Nationaal Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie van het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen. Voor het bereiken van de ambitie is een groene omgeving essentieel. We zullen maatregelen moeten nemen die betrekking hebben op de uitdagingen hittestress, langdurige droogte, extreme neerslag, bodemdaling en biodiversiteit. Iedereen, zowel publiek als privaat, heeft hierin een verantwoordelijkheid

[Afbeelding: klimaatbestendigheid als uitgangspunt bij ontwikkelingen]

3.4.1 Klimaatbestendig inrichten verkleint de kans op schade door klimaatverandering

Door de opwarming van de aarde verandert het klimaat in Nederland. We krijgen te maken met zachtere winters en warmere zomers. De neerslag neemt toe, maar niet heel veel. Vooral de verdeling van de neerslag verandert: ze zijn geconcentreerd in piekbuien. Het wordt natter in het voorjaar, najaar en de winter. De zomers worden juist droger en heter. Daarbij zijn buien extremer en is er meer kans op stormen. Voldoende groen tegen extreme hitte, en voldoende waterbuffer voor de opvang van extreme neerslag zijn daarom ons uitgangspunt.

Het exacte verloop van de klimaatverandering is niet te voorspellen. Wel gaat het nu sneller dan we gewend zijn. Bij het opstellen van deze visie liet meer dan de helft van de bewoners weten dat zij de nadelige gevolgen van de klimaatverandering ervaren. Driekwart zegt zich zorgen te maken over deze verandering in de toekomst.

Deze klimaatverandering betekent iets voor onze leefomgeving. Te verwachten effecten zijn bijvoorbeeld:

- De natuur verandert. Soorten uit warmere gebieden voelen zich steeds meer thuis in Nederland. In sommige gevallen leidt dit tot plagen, zoals de eikenprocessierups. De natuur mist in zo'n geval de aantrekkingskracht voor natuurlijke vijanden. Soorten, die zich niet kunnen aanpassen aan de warmte, verdwijnen.
- Schade door extreme hoeveelheden neerslag op één plek, die door de versteende omgeving niet weg kan.
- Gezondheidsklachten nemen toe. Periodes van hitte kunnen ernstig effect hebben op mensen die in een stenige omgeving moeten verblijven. Hitte wordt daar extreem versterkt. Dit geldt ook voor smog, dat slecht is voor de luchtwegen.
- De natuur verdroogt. De zomers kennen langere periodes van droogte waardoor veel van de huidige planten en bomen dood gaan. Bewoners gebruiken meer kostbaar drinkwater om de tuinen te sproeien.

Klimaatbestendig inrichten betekent dat we rekening houden met deze effecten.

3.4.2 De robuustheid en toekomstbestendigheid bepaalt de soortkeuze van groen

Klimaatverandering heeft een direct effect op groen. Het huidige groen is niet bewust gekozen op basis van het vermogen om zich aan te passen aan een veranderend klimaat. Dat zal moeten veranderen.

We zullen op de eerste plaats moeten zorgen dat groen bestand is tegen extremere weersinvloeden. We moeten in beeld hebben wat het effect is van klimaatverandering op groen. Welke soorten kunnen de nieuwe omstandigheden nog wel een tijdje aan? Daarnaast moeten we goed in beeld hebben waar het risico op droogte of wateroverlast aanwezig is. Waar ligt het grootste risico en hoe kunnen we er dáár het meest aan doen? Meer variatie in groen biedt niet alleen zichtbare kwaliteit maar ook betere weerbaarheid tegen nieuwe diersoorten of nieuwe ziekten. Welke mate van variatie, bijvoorbeeld in bomen langs een weg, accepteren we?

Tegelijkertijd kan groen bijdragen aan een goede adaptatie. We zullen onze fysieke leefomgeving dus zo moeten inrichten dat deze bestand is tegen het veranderend klimaat.

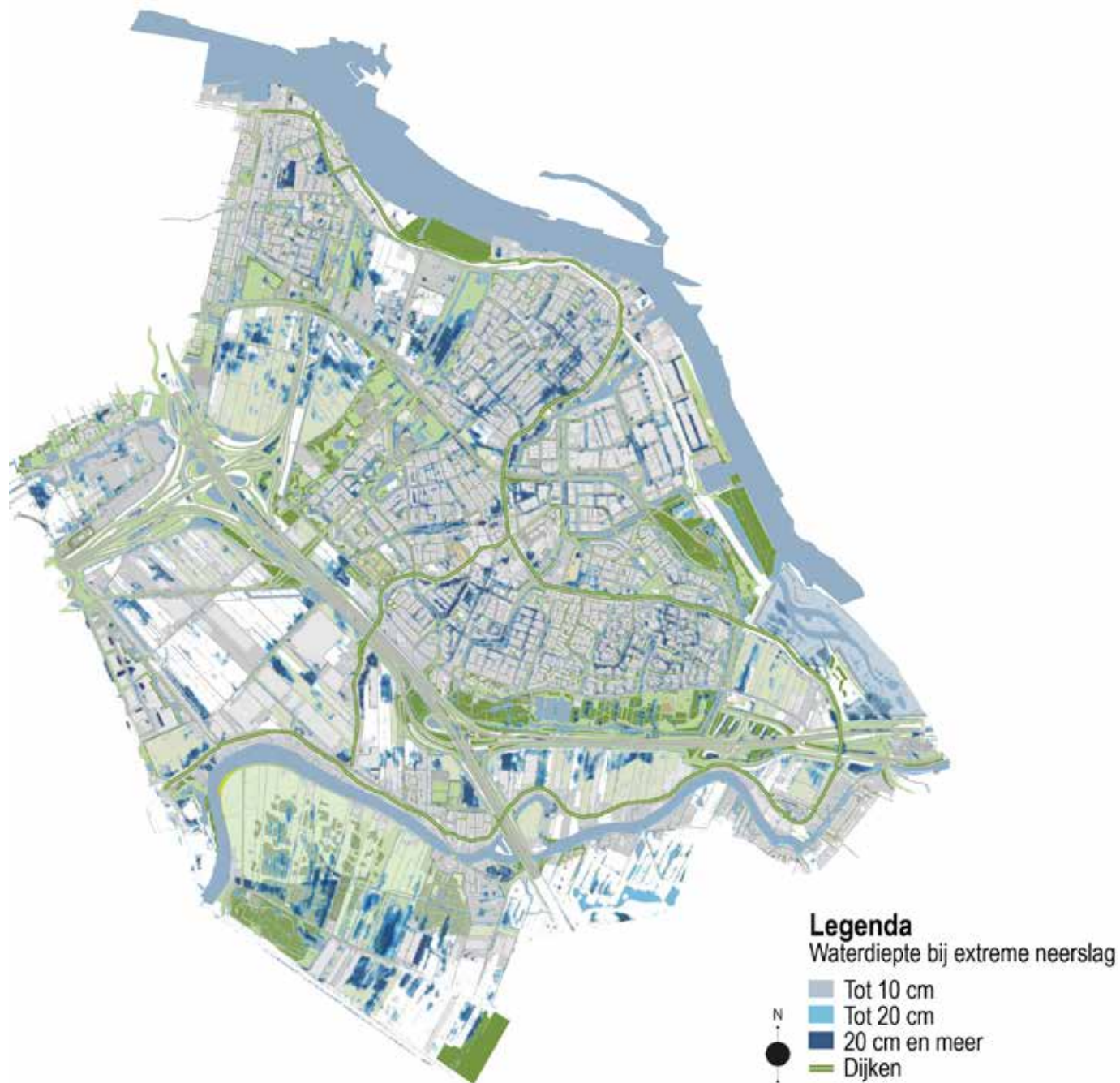
[Afbeelding: hittestress in Ridderkerk - hoe roder de kleur hoe groter de kans dat hittestress optreedt]

Zo zullen er plekken zijn waar we de sponswerking van de openbare ruimte moeten vergroten door:

- het oppervlaktewater lokaal infiltreren door het doorlatend maken van verharde oppervlakten. Dit zorgt voor het snel opnemen van water in de ondergrond. De ondergrond houdt het water beschikbaar bij droogte in de zomer. Dat is het sponseffect.
- Het apart afvoeren of opvangen van regenwater wat op daken valt, zodat het riool wordt ontlast.
- Het toepassen van meer waterbergend groen, zoals wadi's.

En er zullen plekken zijn waar we bewust hitte moeten terugdringen, door:

- schaduwrijke plekken te creëren, die voldoende koelte brengen;
- straten en pleinen te voorzien van bomen en groene gevels om de stralingswarmte te temperen;
- meer groene plekken te maken die verkoeling brengen door verdamping.

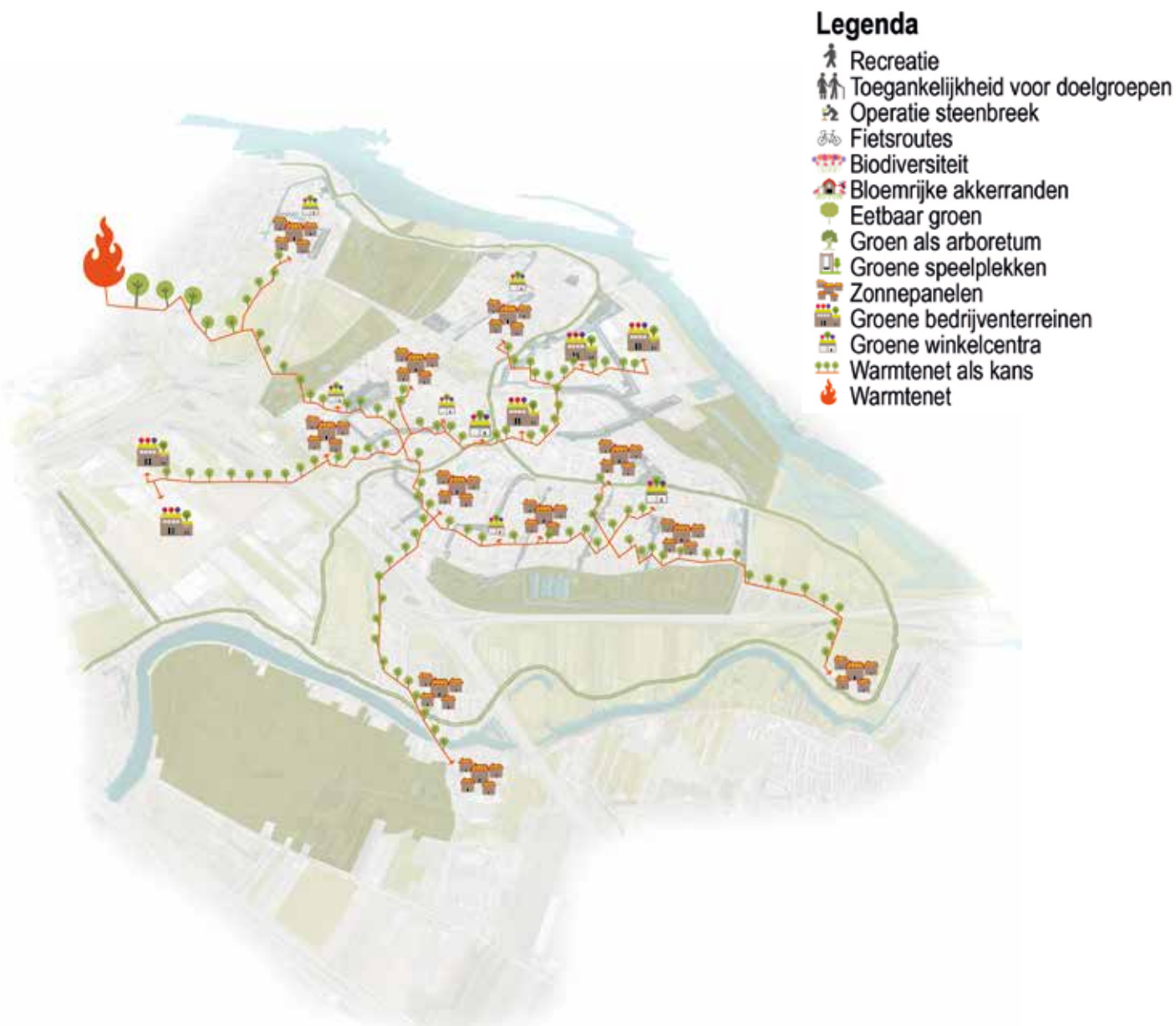

3.4.3 We nemen de waarde vanuit mitigatie mee bij het bepalen van de gewenste eigenschappen van het groen

Mitigatie betekent het beperken van de effecten van bijvoorbeeld klimaatverandering door het probleem zelf aan te pakken. Groen kan enorm helpen bij het terugdringen van CO₂. Met name bomen zijn enorme CO₂-sponzen. Zo lang een boom groeit legt deze CO₂ vast. Hierbij is de maat van de boom bepalend voor hoeveel CO₂ kan worden opgenomen. Hoe gezonder en groter een boom, des te meer CO₂ wordt vastgelegd. Zo lang een boom niet wordt gekapt blijft de CO₂ ook vastgelegd.

[Afbeelding: wateroverlast in Ridderkerk - hoe donkerder de blauwe kleur hoe groter de kans dat wateroverlast optreedt]

3.5 AMBITIE 5 – De energietransitie heeft geleid tot een verbetering van ons openbaar groen

Wij streven er naar om in 2050 CO2 neutraal te zijn. Om dat klimaatdoel te halen moeten wij inzetten op energiebesparing en het gebruik van fossiele brandstoffen stoppen. De verduurzaming van onze energievoorziening komt de komende jaren in een versnelling. In 2050 moet alle energie van duurzame bronnen komen, zoals bijvoorbeeld zon en wind.

In regionaal verband werken wij samen met 22 andere gemeenten en overige stakeholders om een Regionale Energie Strategie (RES) op te zetten. De RES brengt in beeld welke stappen gezet kunnen worden om te komen tot een betaalbare, betrouwbare, schone en veilige energievoorziening voor iedereen in de regio Rotterdam-Den Haag in 2050. In de RES staat de energieopgave van deze regio centraal. Het beschrijft het potentieel voor duurzame opwekking van energie, besparingen en plannen om de vraag en het aanbod bij elkaar te brengen.

[Afbeelding: ambitie 5 tekening- mocht er sprake zijn van een warmtenet kunnen er kansen ontstaan de bovengrond te optimaliseren]

3.5.1 Door een ondergronds warmtenet ontstaat bovengronds ruimte voor verbetering van groen

In 2021 moet elke gemeente een door de gemeenteraad vastgestelde Transitievisie Warmte hebben. Deze Transitievisie geeft per wijk inzicht in het meest geschikte duurzame alternatief voor aardgas tegen de laagst maatschappelijke kosten. Op dit moment zijn er een drietal alternatieven denkbaar: all-electric, warmtenet of hernieuwbaar gas. Ook maakt de Transitievisie inzichtelijk welke wijken het meest geschikt zijn om als eerste te starten met het aardgasvrij maken daarvan.

Mocht er sprake zijn van de aanleg van een warmtenet dan is dit van invloed op de ondergrond maar ook op de bovengrond. Sterker nog, de impact op het ondergrondse profiel is zo groot dat er kansen kunnen ontstaan om de bovengrondse ruimte te optimaliseren.

3.5.2 De kwaliteit van ons landschap staat centraal bij het uitvoeren van onze energieopgave

Wij willen het opwekken van duurzame (zonne-) energie ondersteunen, maar ook het landschap en het groen beschermen. Dat doen we bijvoorbeeld door het plaatsen van zonnepanelen op daken te stimuleren. De impact van deze zonnepanelen op de leefomgeving is namelijk heel beperkt.

De verwachting is echter dat we met alleen zonnepanelen op daken onze energieopgave niet gaan halen. Daarom moeten we ook zoeken naar mogelijkheden voor het opwekken van duurzame (zonne-)energie op en rondom onze infrastructuur en in ons buitengebied. De kwaliteit van het landschap staat daarbij centraal. Bijvoorbeeld door zonnepanelen waar mogelijk te combineren met andere functies. We gaan op zoek naar de meerwaarde voor de omgeving door (financiële) participatie, educatie, het toevoegen van recreatie en/of het vergroten van de biodiversiteit.

[Afbeelding: zonnepanelen op groene daken]

3.6 AMBITIE 6 – Wij schatten (potentiële) groene ruimte letterlijk op waarde

Een groene woonomgeving heeft een directe invloed op de waarde van de woning. Groen draagt bij aan het vestigingsklimaat voor bedrijven. Groen in en om de werkvloer zorgt voor een hogere productiviteit. Een comfortabel en aantrekkelijk winkelcentrum zorgt voor hogere omzetten. Aan de hand van objectieve criteria kunnen we deze directe economische waarde meetbaar maken. Dit noemen we de inclusieve waarde van groen.

[Afbeelding: gevarieerd groen om de hoek blijkt in huizenprijzen waarde te hebben.]

3.6.1 Groene ruimte is kostbaar, maar kwetsbaar

Het is belangrijk om als gemeente grip te houden op de ontwikkeling van onze schaarse openbare ruimte. Wil de openbare ruimte optimaal van waarde kunnen zijn voor de bewoners en ondernemers dan is het belangrijk dat deze voorziet in de (toekomstige) behoeftes. Toch zie je nog vaak groene gebieden, of potentieel groene gebieden verdwijnen voor ontwikkeling. Daarom is het belangrijk ook aandacht te hebben voor de (potentiële) waarde van de openbare ruimte.

De waarde van de openbare ruimte zit hem uiteindelijk niet alleen in de betekenis voor bewoners en ondernemers, maar ook in de flexibiliteit voor de toekomst. Het is de 'lucht' in de gemeente. Groen is een essentieel onderdeel van deze openbare ruimte.

3.6.2 We gebruiken de inclusieve waarde van groen bij het afwegen van ontwikkelingen

Ridderkerk is onderdeel van een dynamische omgeving waar de kwaliteit van groen en landschap onder druk staan. Binnenstedelijke verdichting en uitbreiding zorgen voor een intensiever gebruik maar ook voor meer behoefte aan kwaliteit. Dat vraagt om een goed afwegingskader.

Zo'n afwegingskader is ook nodig bij grote ontwikkelingen, zoals de transitie van landbouwgebieden en de opschaling van bedrijventerreinen. Het is belangrijk dat groen en natuur als instrument worden meegenomen om uitbreiding of functieverandering voor elkaar te krijgen.

Op dit moment werken we enkel met losse waardencriteria voor groen, zoals:

- Gebruikswaarde
 - de natuurwaarde van groen;
 - de landschappelijke waarde van groen;
 - de waarde voor de leefbaarheid van groen.
- Belevingswaarde
 - de waarde van groen voor stads- en dorpsschoon;
 - de beeldbepalende waarde van groen.

- Toekomstwaarde
 - de cultuurhistorische waarde van groen;

Bovenstaande waarden zijn echter niet meetbaar. Hoe bepaald je de landschappelijke waarde? En hoe verhoudt dat zich tot de waarde van een bouwproject? Aan de hand van de inclusieve waarde van groen, uitgedrukt in euro's, kunnen we die afweging beter maken.

Hulpmiddelen voor het bepalen van de inclusieve waarde zijn:

- TEEB (<https://www.teebstad.nl/>);
- het programma I-Tree;
- de Groene Baten Planner (via Atlas Natuurlijk Kapitaal).

4. VAN AMBITIE NAAR AANPAK

4. VAN AMBITIE NAAR AANPAK

Meer en kwalitatief beter groen doen we samen. Met bewoners en partners als het Waterschap, Wooncompas, Rijkswaterstaat en beheerders van kabels en leidingen. Daarin zijn we lerend, flexibel en leveren we maatwerk. In dit hoofdstuk beschrijven we de aanpak per gebied. Daaruit blijkt hoe we de in het vorige hoofdstuk beschreven ambities bereiken.

[Afbeelding: kaart met de deelgebieden]

4.1 EEN AANPAK VOOR ONZE GROTE GROENGEBIEDEN

4.1.1 De verbindingen tussen de grote groengebieden verbeteren

Dat is de opgave voor de grote groengebieden die in onze Omgevingsvisie Ridderkerk is beschreven. De grote groengebieden van Ridderkerk zijn in vele opzichten van groot belang voor de leefbaarheid van de stad. Dat blijkt ook uit veel beleidsstukken van de afgelopen decennia. Voor bewoners zijn de grote groengebieden een belangrijk uitloopgebied. Zij missen alleen goede verbindingen tussen deze verschillende groengebieden. Vanuit ecologisch oogpunt zijn goede verbindingen tussen de groengebieden en watergangen belangrijk voor een gezond ecosysteem en een grote biodiversiteit.

Samen aan de slag

Naast een grote diversiteit aan gebruikers zijn in het gebied meerdere eigenaren en beheerders actief. Doelen zijn dan ook niet altijd het zelfde. Als gevolg daarvan worden per project ad hoc keuzes gemaakt over inrichting en beheer. Het gebied raakt hierdoor verder versnipperd.

Dit vraagt om een brede (intercollegiale) maar ook om een verdiepende (integrale) aanpak. Ontwikkelingen kunnen opeens hard gaan. Zeker in een gebied

als Ridderkerk, waar de stedelijke druk erg groot is. Voorkomen moet worden dat kansen over het hoofd worden gezien omdat vanuit een enkel belang besluiten worden genomen.

Het is belangrijk gezamenlijk duidelijke uitgangspunten te benoemen ten aanzien van biodiversiteit, klimaat, energietransitie, recreatie, sport, wonen en bedrijvigheid. Relevante vragen daarbij zijn bijvoorbeeld:

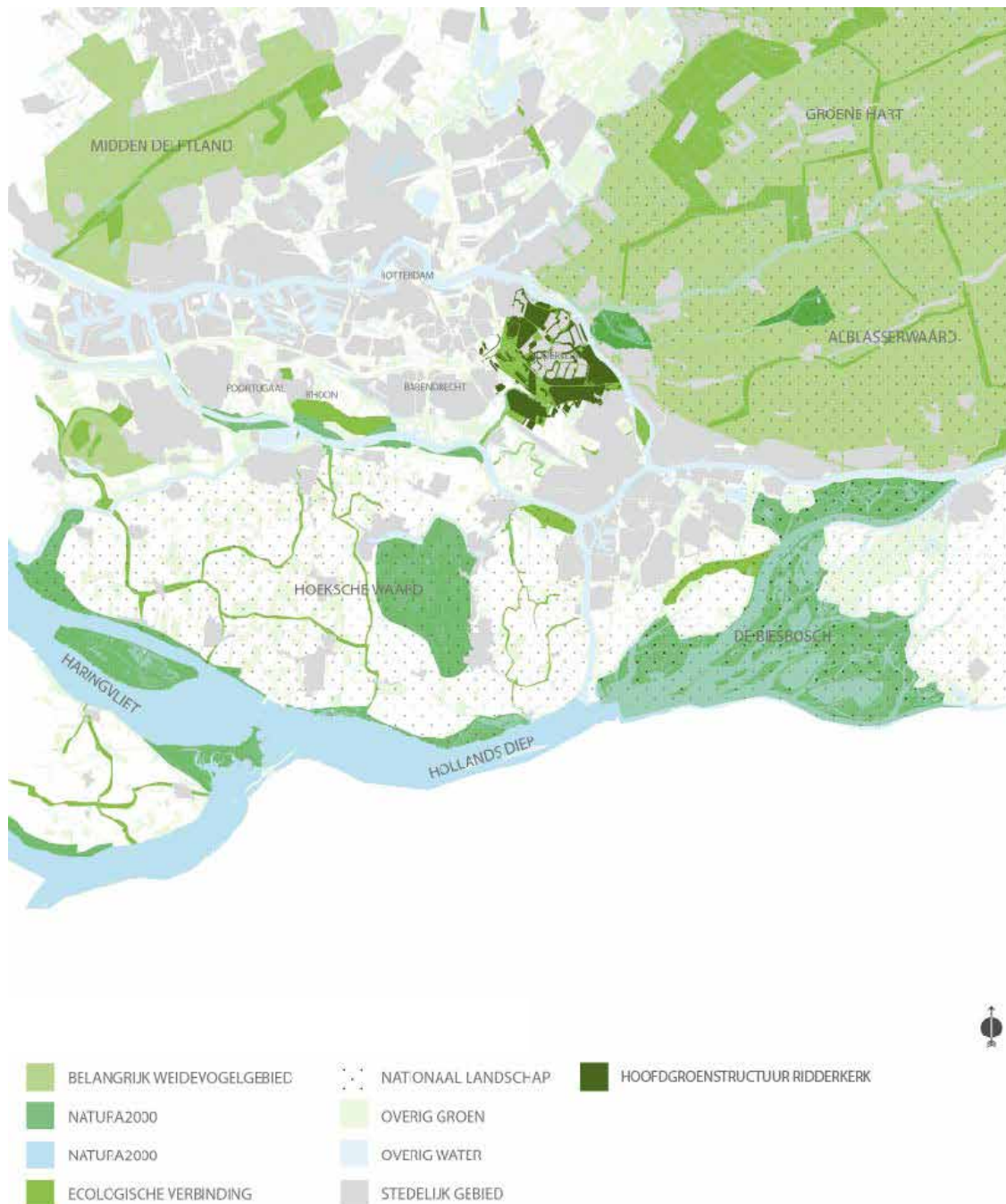
- Welke verbindingsmogelijkheden zijn er?
- Welke kansen liggen er vanuit andere eigenaren?

Grote structuren gebruiken om verbindingen te leggen

De herkenbaarheid van het (onderliggende) landschap is een belangrijke kwaliteit van Ridderkerk. De langgerekte structuren van dijken en water rijgen de groengebieden aan elkaar en verbinden bovendien groen van verschillende schaal met elkaar;

- De Waal als recreatieve trekpleister, als natuurgebied en schakel tussen Natura 2000-gebieden
- De dijken als reactieve route en als ecologische verbinding tussen stedelijk gebied en landschap;

Met de uitvoering van de Waalvisie is al een belangrijke stap gezet in het optimaliseren van ecologische en recreatieve betekenis. Voor de dijken is het belangrijk dat inrichting en beheer gaan bijdragen aan het versterken van het ecologisch netwerk. Zowel door het verknopen van groene gebieden in het stedelijk gebied, als het verbinden van Ridderkerk met de rest van IJsselmonde.

[Afbeelding: kaart relatie bovenregionale ecologische hoofdgroenstructuur, rivieren en Ridderkerks hoofdgroenstructuur(Bron: Omgevingsvisie Ridderkerk)]

4.1.2 De natuurlijke potentie gebruiken voor meer herkenbaarheid en rijke biodiversiteit

Bewoners vinden de groengebieden soms saai. Meer variatie is dus gewenst. Met name het Oosterpark wordt regelmatig genoemd als 'te verbeteren'. Een krachtige buffer tegen verstedelijking en een veerkrachtig groengebied vraagt om samenhang. Daarbinnen brengen we meer variatie aan in aanbod van functies en beleving.

Meer en grotere bomen planten

De grote groengebieden vormen een in potentie belangrijke kraag van frisse en koele lucht. Juist in gebieden waar natuur de ruimte krijgt, kan optimaal CO2 worden vastgelegd. Bovendien, hoe meer biomassa, hoe meer lucht wordt gezuiverd en fijnstof kan worden afgevangen. Dit bereiken we door aanplant van meer bomen en er voor te zorgen dat deze groot kunnen worden.

Toekomstige beplanting is gevarieerd en streekgebonden

Dat is het uitgangspunt. Het zorgt voor veel meer biodiversiteit en een adaptiever en robuuster bomenbestand. Ook versterkt hierdoor de relatie van bewoners met hun omgeving.

Eetbaar landschap in het Oosterpark, Waalbos en Reijerpark

Naast meer variatie in beplanting willen we ook meer soorten gebruiken die kunnen voorzien in eetbare vruchten en noten. Voor vogels maar ook voor recreanten. Met name in de grote groengebieden zoals het Oosterpark, Waalbos en Reijerpark is daar ruimte voor.

In de grote groengebieden ruimte geven aan passende functies uit de wijken

Deze gebieden zijn de longen en de groene buffer van Ridderkerk. Dit landschap zal zo sterk moeten zijn dat het stedelijke druk en functieveranderingen kan opvangen. Het biedt mogelijk ruimte voor de uitwisseling van functies die nu bijvoorbeeld in een buurt of wijk liggen, zoals scholen of sportvelden. Zo kan een betere balans ontstaan tussen de hoeveelheid groen in de wijken en het groen daarbuiten. Dat mag echter nooit ten koste gaan van de groene kwaliteit.

Herinrichting van De Nes gebruiken als voorbeeldproject/proeftuin

Het door de gemeente aangekochte akkerland De Nes is bij uitstek geschikt om in te richten met

een diversiteit aan inheemse bomensoorten en struiken. Deze dragen bij aan het verbeteren van de biodiversiteit. De Nes kan fungeren als proeftuin maar ook als voorbeeldproject om tot een hogere kwaliteit aan groen te komen. Daarom houden wij als gemeente zelf het beheer in handen.

De aangepaste inrichting waar de natuur zich deels zelf gaat ontwikkelen, wordt pas na enkele jaren zichtbaar. Door de ontwikkeling (regelmatig) te evalueren, kunnen we opgedane kennis weer als input gebruiken bij nieuwe projecten.

[Afbeelding: gevarieerde en streekgebonden bomen, struiken en planten]

[Afbeelding: inzetten op eten uit de natuur]

4.2 EEN AANPAK VOOR ONZE HOOFDGROENSTRUCTUUR

[Afbeelding: hoofdgroenstructuur van Ridderkerk]

4.2.1 Zorgen voor een weerbare hoofdgroenstructuur die de wijken met de grote groengebieden verbindt

De hoofdgroenstructuur kan een grote bijdrage leveren aan het klimaatadaptief maken van de wijken. Op plekken waar de grote groengebieden zijn verbonden met de groene lobben in de wijken, stroomt koele lucht direct de wijken in. Een belangrijke kwaliteit met het oog op klimaatadaptatie. Daarnaast maakt de maat van de structuur het mogelijk om bomen groot te laten worden en daarmee veel CO₂ vast te leggen. Bovendien, hoe meer biomassa, hoe meer lucht wordt gezuiverd en fijnstof kan worden afgevangen.

Huidige hoofdgroenstructuur beschermen

In de hoofdgroenstructuur zijn geen ontwikkelingen toegestaan die afbreuk doen aan de kwaliteit van het groen. De kap van bomen is daarom niet toegestaan. Is de kap onvermijdelijk? Dan wordt dat altijd gecompenseerd. Op de eerste plaats ter plekke. Wat er terugkomt is waardevoller dan wat er stond. Verder is de groeiplaats van bomen altijd zo optimaal mogelijk. Zo kan de boom oud worden en echt waarde krijgen voor zijn omgeving.

Elke boom in de hoofdgroenstructuur is daarom in potentie een monumentale boom.

Daarnaast worden er aan de Groene Kaart plekken toegevoegd waar 'gewenste' monumentale bomen zullen moeten gaan groeien. (zie ook paragraaf 3.2.1.)

De plekken waar we snel meer groen kunnen realiseren, brengen we in kaart (quick wins).

[Afbeelding: ontbrekende schakels in hoofdgroenstructuur van Ridderkerk]

4.2.2 De hoofdgroenstructuur wijkgericht opwaarderen

De hoofdgroenstructuur is bij uitstek geschikt als netwerk van ecologische corridors en schakel tussen de wijk en de grote groengebieden. Hier is ruimte voor grote bomen en ruimte voor grote vlakken aan groen en water. De inrichting is echter vaak monotoon en de overgangen land-water zijn hard. En juist de inrichting bepaalt in grote mate de groenbeleving van de bewoners.

Zorgen voor meer variatie in de groene lobben

Een gevarieerd en streekgebonden aanbod van bomen en planten is vanaf nu ons uitgangspunt voor alle toekomstige beplanting. Dit zorgt voor meer biodiversiteit, een adaptiever en robuuster bomenbestand en het versterkt de relatie van de bewoners met hun omgeving. In de hoofdgroenstructuur ligt de nadruk op levensduur, attractiviteit en adaptiviteit van de beplanting. Ook bewoners vinden diversiteit van boomsoorten en leeftijd belangrijk. Zij geven de voorkeur aan bomen die geen overlast geven en bomen die oud kunnen worden. Juist in de groene lobben is dit goed mogelijk.

Aanpassingen in beheer, gericht op het versterken van het ecologisch netwerk

De bermen van de dijken en oevers van de groenblauwe zones in de wijken fungeren als hoogwaardige ecologische linten voor natte en droge flora en fauna. Grote bomen zijn nestplaatsen en stepping stones voor insecten en vogels. Inheems bosplantsoen fungeert als schuilplaats voor kleine zoogdieren. Per project bekijken we wat we met het groen en water willen bereiken en wat dat betekent voor de inrichting en het beheer en onderhoud.

Onderhoud van het groen is voor bewoners ook belangrijk. Hierbij gaat het vooral over aandacht voor het onderhoud en niet zo zeer over de wijze van beheer. Over het algemeen willen bewoners groen wat prettig is om naar te kijken, niet te veel rommel geeft en geen ziektes of allergieën veroorzaakt.

Oefenen met klimaatadaptieve maatregelen in Bolnes-Zuid

Op dit moment onderzoeken we de mogelijke maatregelen nog. We kijken bijvoorbeeld of we regenwater kunnen afvoeren naar grote groengebieden. Door de maatregelen (regelmatig) te evalueren, kunnen we opgedane kennis weer als input

gebruiken bij nieuwe projecten.

Inmiddels is onderzoek gedaan naar klimaatadaptieve maatregelen met de focus op waterberging en of dit opgevangen regenwater kan dienen als toekomstig drinkwater

Conclusie van het onderzoek luidt:

“Uit de MCA (Multicriteria-analyse, een wetenschappelijke evaluatiemethode) is gebleken dat de groenblauw variant (nadruk ligt op waterberging bovengrond mbv wadi's en groene daken) kan worden aanbevolen voor Bolnes met daarbij een eventuele ondergrondse buffer voor de opslag van hemelwater waaruit het drinkwaterbedrijf Oasen water kan afnemen dat minder E-collie zal bevatten dan oppervlaktewater.”

[Afbeelding: hoofdgroenstructuur als vogel- en vlindertuinen]

4.3 EEN AANPAK VOOR ONZE WIJKEN

[Afbeelding: parken, speelplekken en begraafplaatsen in Ridderkerk]

4.3.1 Beter benutten van de potentie van onze groene parels

Binnen Ridderkerk is er een grote variatie aan parkjes, plantsoenen, begraafplaatsen en schoolpleinen. Variërend van de monumentale schoonheid van de begraafplaatsen Rusthof en Vredenhof, groene oasen in de wijk zoals het Electropark en Lohmanpark en tot speelvelden zoals in de Prins Bernhardstraat of het Scheldeplein. Deze plekken zijn onmisbaar voor de leefbaarheid van een buurt. Daarom noemen we ze 'de groene parels van Ridderkerk'.

De groene parels zijn plekken waardoor bewoners trots zijn op hun woonomgeving.

Het zijn bij uitstek de plekken waar bomen tot volledige wasdom kunnen komen en die kleur en identiteit kunnen geven aan een buurt. Ze fungeren als belangrijke (ecologische) schakel tussen het grootschalige groen van de hoofdgroenstructuur en het kleinschalige groen in de straten en plantsoenen.

Het is aan de gemeente om samen met bewoners invulling te geven aan deze 'trots'. Dat kan zo simpel zijn als het wijzigen van het type beheer of het aanleggen van een natuurspeelplaats. Daardoor leren kinderen meer over de natuur, en tegelijkertijd wordt

de natuur er beter van! Maar het kan ook betekenen dat er met bewoners wordt gewerkt aan een nieuw ontwerp. In tijden waarin we na moeten denken over het klimaatadaptie kunnen dit soort plekken ook fungeren als tijdelijke waterbuffer.

Geef ieder park een eigen identiteit

Bewoners hebben een duidelijke mening als het gaat om groen in hun directe woonomgeving. In de beleving van bewoners zijn de parken en plantsoenen weliswaar mooi, maar wel 'steeds leger' en met 'weinig variatie'. Traditioneel zijn veel plantsoenen ingericht als intensief beheerde groenplekken met beperkte functionaliteit: kijkgroen of om te spelen. We doen er weinig voor bijen, vlinders of vogels, terwijl de plekken daar wel mogelijkheden voor bieden. Een van de wensen van bewoners is om elk park duidelijk zijn eigen karakter te geven.

Begraafplaatsen vragen een andere benadering

Hier is het de uitdaging om vanuit de cultuurhistorische waarden te zoeken naar passende mogelijkheden om de biodiversiteit te vergroten en klimaatadaptief te handelen.

Het ontwerp van groene parels kun je dus niet los zien van de context (ruimtelijk, sociaal en ecologisch).

[Afbeelding: speelplek aan de Pelikaan]

[Afbeelding: Electropark]

4.3.2 Wijkgericht werken aan het opwaarderen van groene percelen en bomen

Percelen snippergroen koesteren en meer betekenis geven

Gelet op onze ambities zijn we ook zuinig op onze percelen snippergroen. Dit zijn kleine percelen met een maximum oppervlakte van 200 m².

Deze percelen maken geen deel uit van de hoofdgroenstructuur en zijn van ondergeschikte betekenis. En dat is jammer, want ze zouden zeker van betekenis kunnen zijn. Bijvoorbeeld door zo'n plek te gebruiken voor het planten van één grote boom. Of voor een zogenaamde 'tiny forest'. Op 200 m² kunnen al 600 inheemse bomen geplant worden.

[Afbeelding: aanplant van een tiny forest (Bron: IVN Natuureducatie)]

Elke wijk heeft minimaal één grote boom in een straal van 40 meter

Grote bomen hebben een enorme meerwaarde in een wijk. Als oriëntatiepunt, als CO₂-afvanger, als statussymbool, als verkoeler en als bron van leven. Uitgangspunt moet zijn dat elke wijk minimaal één boom van de eerste grootte heeft in een straal van 40 meter. Dit zijn bomen die meer dan 20 meter hoog kunnen worden. Voor deze bomen moet de groeiplaats optimaal zijn zodat deze minimaal 100 jaar oud kunnen worden. We nemen deze bomen ook op op onze Groene Kaart. Daarin krijgen ze de aanduiding 'toekomstig monumentaal'.

Bij de herplant of aanplant van nieuwe bomen moet worden gestreefd naar een variatie van soorten. Dit kan bijvoorbeeld op basis van de 10-20-30 regel van Santamour (zie paragraaf 3.2.3). Uitgangspunt bij (her)inrichting is het plaatsen van bomen die een optimale groeiplaats hebben.

Toepassen van gevarieerde onderbeplanting met meer kleur in de langgerekte wijkstructuren

Het toepassen van monotone onderbeplanting bij bomen in de wijken zorgt weliswaar voor een verzorgd beeld, maar is arm vanuit biodiversiteit. Dat gaan we dus anders doen. Groen waar je blij van wordt is nu niet vanzelfsprekend, maar zou het wel moeten zijn. In en tussen de wijken komt de nadruk meer te liggen op levensduur, attractiviteit en adaptiviteit van de beplanting. Vooral langgerekte structuren in de wijk zijn geschikt om mee aan de slag te gaan. Meer kleur is bovendien een wens van bewoner. Zij genieten enorm van groen wat kleur geeft.

Aandacht voor zorgvuldig beheer en onderhoud

Bewoners maken zich druk om de argeloosheid van het beheer en onderhoud van groen in de wijk. Aan het gebrek aan specifieke zorg voor beplanting en de onzorgvuldigheid van het onderhoud. Dat vraagt een andere houding ten opzichte van beheer en onderhoud. Bijvoorbeeld bij nieuwe kwetsbare beplanting. Daar is aandacht nodig om te zorgen dat de beplanting ook goed aanslaat.

Verder is aandacht nodig voor de kwaliteit van onze bomen. Bomen die een slechte vitaliteit vertonen vragen om een nadere inspectie en waardering. Afhankelijk daarvan kun je maatregelen nemen om de vitaliteit van bomen te verbeteren.

[Afbeelding: monotone onderbeplanting bij bomen in wijken]

4.3.3 Wijkgericht werken aan meer groen ten koste van verharding

Buurten worden vaak ervaren als stenig. In de wijkbijeenkomsten stelden bewoners daarom voor om per wijk of buurt een vast percentage groen voor de openbare ruimte vast te stellen. De enquêteresultaten geven aan dat de bewoners van Ridderkerk voldoende groen ervaren als er in iedere straat groen aanwezig is. Groen dat zowel gevarieerd als kleurrijk is. En groen dat goed is voor de vogels, vlinders en bijen.

Stimuleren van particulier initiatief

Het opbreken van verharding in tuinen is op dit moment een trend. Met operatie Steenbreek stimuleert de gemeente bewoners om verharding te vervangen door groen.

Maar, we stimuleren ook placemaking. Dat betekent dat bewoners en andere belanghebbenden actief betrokken zijn bij de inrichting van de openbare ruimte. Ook de Omgevingswet stimuleert dat.

Inspirerend is het experiment van Leefstraten: “Wat als...we een straat teruggeven aan haar bewoners?”

Welke mogelijkheden zien zij voor transformatie van hun straat?

Vanuit deze rol ondersteunen we een Vereniging van Eigenaren in de Ruwaardlaan. Zij stelden ons voor om een strook grond bij hun wooncomplex om te vormen tot bloemenweide. Dit ter stimulering van de biodiversiteit. Zij waren op dit idee gekomen door onze bloemrijke bermen. Met het opzetten van een stimuleringsprogramma zouden we meer bewoners hiertoe kunnen verleiden.

Het promoten van activiteiten die de inwoners kunnen doen en het verstrekken van informatie over acties / projecten en mogelijkheden is belangrijk.

De huidige website www.onzetoekomstisduurzaam.nl kan hiervoor gebruikt en uitgebreid worden. Actie Steenbreek staat daar al beschreven. Een mogelijke uitbreiding is het idee van ‘Struikrovers’. Zo zouden mensen struiken kunnen aanbieden die bijvoorbeeld door een tuinrenovatie vrijkomen. Anderen kunnen deze struiken dan hergebruiken.

[Afbeelding: Operatie Steenbreek stimuleert groene tuinen]

Vergroenen van de openbare ruimte en elke school een groen schoolplein

Goed voorbeeld doet goed volgen. Een groene verzorgde woonomgeving heeft direct zijn weerslag op hoe mensen omgaan met hun eigen groen. Wij passen Operatie Steenbreek dus ook toe in onze eigen openbare ruimte. Waar mogelijk combineren we dat met natuurlijke speelmogelijkheden.

Een goed voorbeeld is de vergroening van schoolpleinen. Vanuit bewegen en spelen in het groen zijn we enkele jaren geleden gestart met een project Groene schoolpleinen. Inmiddels zijn bij zes basisscholen de pleinen vergroend. Daarmee gaan we natuurlijk ook de komende jaren verder. Te beginnen bij de basisscholen met nieuwbouwplannen.

Er is vanuit Operatie Steenbreek een oproep aan bewoners geweest met de vraag waar de openbare ruimte vergroend kan worden. Er is een antwoord vanuit o.a. het Sonnet gekomen dat hier mogelijkheden liggen. De gemeente wil kijken of er in de toekomst kansen zijn om hier gevolg aan te geven.

Ambities verwezenlijken bij noodzakelijke herstructurering van de openbare ruimte

Dit doen we bijvoorbeeld bij geplande herinrichtingen in de Rivierenbuurt in Bolnes en de Bloemenbuurt in Ridderkerk-Oost.

In de Rivierenbuurt vormen we de riolering om van een gemengd naar gescheiden stelsel. Dit biedt kansen om de buurt meer klimaat adaptief te maken. Bijvoorbeeld door in de ondergrond rekening te houden met een eventueel toekomstig warmtenet. Vanuit Operatie Steenbreek is het idee om bewoners in deze buurt te helpen bij het vergroenen van hun tuinen. Stichting IJsselmonde-Oost wil er aan de slag met vierkante meter tuinen. Dit zijn houten bakken met planten erin, deze worden aangeboden aan bewoners in de Rivierenbuurt. De houten bakken worden gemaakt door ouderen in een dagbesteding.

In de Bloemenbuurt zijn de bestrating en riolering aan vervanging toe. De bewoners van de Bloemenbuurt kunnen meedenken over de inrichting van de straat en woonwijk. Waar mogelijk verwerken we deze ideeën in het ontwerp.

4.3.4 Bij nieuwbouwprojecten gericht rekening houden met klimaatadaptatie en behoud van de natuur

Maatwerk leveren vanuit de wens om klimaatadaptatief of natuurinclusief te bouwen

Op 7 november 2019 heeft de gemeenteraad van Ridderkerk een Motie Natuurinclusief bouwen aangenomen. Bij natuurinclusief bouwen wordt een gebied zodanig ontwikkeld dat de natuur daar geen schade en mogelijk zelfs voordelen van ondervindt. In de motie vraagt de gemeenteraad het college om te onderzoeken hoe er structureel aandacht kan komen voor natuurinclusief bouwen.

Bij nieuwbouw of renovatie nemen we de betekenis van het groen als gelijkwaardige component mee in de afweging van belangen

Niet alleen de huidige betekenis, maar ook de gewenste of potentiële betekenis van het groen. Bij het renoveren van woningen kunnen natuurinclusieve maatregelen namelijk makkelijk worden meegenomen. Ook gelet daarop is het belangrijk in gesprek te blijven met Wooncompas over wensen en mogelijkheden.

4.4 EEN AANPAK VOOR DE BEDRIJVENTERREINEN EN WINKELCENTRA

Zowel gebruikers als ondernemers zijn gebaat bij een prettige winkel- en bedrijfsomgeving. Je moet je auto goed kwijt kunnen, winkels en bedrijven moeten goed bereikbaar zijn, de omgeving moet veilig zijn en comfortabel met voldoende plekken om te verblijven. Maar al deze functies vragen ruimte en concurreren met elkaar.

[Afbeelding: brede infrastructuur bieden kansen als groene verbinder]

4.4.1 Mogelijkheden benutten voor vergroening en verduurzaming

Benutten van dakoppervlak op bedrijfspanden voor zonnepanelen

Veel dakoppervlak op het bedrijventerrein is namelijk onbenut en geschikt voor zonnepanelen. Daarbij kan het plaatsen van zonnepanelen prima gecombineerd worden met vergroening van panden. Door de verkoelende werking van het groen behalen de zonnepanelen een hoger rendement.

Bedrijventerreinen gebruiken als groene verbinder of groene steppingstone in een stedelijk gebied

De brede infrastructuur is een perfecte basis voor kleurrijke bermen met een grote diversiteit aan beplanting. Daarnaast is in de overmaat aan buitenruimte plaats voor gevarieerde flora en fauna en water(berging). Gelet daarop is het gewenst de Gildenweg en de Industrieweg op te nemen in de Hoofdgroenstructuur van de gemeente. Vergroening zorgt bovendien voor een positieve uitstraling van de bedrijven zelf en is goed voor het welzijn van bezoekers en werknemers.

We onderzoeken de mogelijkheid een pilot 'vergroenen van bedrijfspanden en buitenruimte van bedrijven' te starten. Dit kan bijvoorbeeld met een vergroeningsfonds.

[Afbeelding: groenstructuur centrum Ridderkerk (bron: Ontwikkelperspectief centrum Ridderkerk 2035)]

4.4.2 Meer groen en water zorgen voor een prettig winkelklimaat

Winkelcentra zijn het visitekaartje van een gemeente. Hier wil je mensen naar toe trekken en vast houden. Groen (en water) zijn onmisbaar voor een prettig ondernemers- en winkelklimaat. Zeker met het oog op de klimaatverandering is een winkelcentrum gebaat bij comfort.

Op maaiveld is voor groen niet altijd ruimte of is deze ruimte door toenemende druk schaarser aan het worden. Om tegendruk te kunnen bieden aan alle functies en ontwikkelingen vraagt groen in winkelcentra om een robuuste en samenhangende structuur.

Zo'n structuur krijg je alleen voor elkaar als je samenwerkt met anderen. Waar de gemeente aan zet is op het maaiveld, zijn de vastgoedeigenaren onmisbaar bij het vergroenen van gevels en daken. Ook daarbij helpt het om de inclusieve waarde van groen en vergroenen inzichtelijk te maken.

Met het Ontwikkelperspectief Centrum Ridderkerk is een belangrijke aanzet gegeven voor het vergroenen van het Winkelhart. Zo wordt het groen aan de randen van het centrum, van de Blaakwetering, het

Sint Jorispark en de begraafplaats via de historische sterstructuur onderling met elkaar verbonden. In het winkelgebied wordt ingezet op meer groen en kleur in de vorm van plantenbakken en gevelgroen. En voor het profiel van de centrumring is de ambitie uitgesproken om meer ruimte te maken voor bomen en groen.

Met een vergroeningsfonds stimuleren we ondernemers om deze vergroening zelf op gang te brengen.

5. VAN AANPAK NAAR ACTIES

5 VAN AANPAK NAAR ACTIES

In dit hoofdstuk vertalen we de beschreven aanpak naar concrete acties en de kosten daarvan. Om in 2020 te kunnen starten met het uitvoeren van deze visie is € 150.000 nodig. De uitvoering van de visie vraagt in de periode 2021 - 2024 een investering in het groenareaal van € 1.200.000. Dit bedrag storten we in de bestemmingsreserve. Vooral omdat het bestedingspatroon onvoorspelbaar is. Jaarlijks wordt het benodigde bedrag dan onttrokken uit deze bestemmingsreserve. Zo belasten we het saldo van de begroting niet met pieken in het uitgaven patroon.

Uitvoeringsprogramma Integrale visie per wijk op groen in de openbare ruimte
Periode 2020-2024

1.1 Acties gerelateerd aan de Groenvisie niet ten laste budget Groenvisie

	Concrete acties	1. Trekker 2. Stakeholders	Planning		Besluitvorming door	Verwachte kosten	
			2020	2021-2024		2020	2021-2024
1	Aanpassen onderhoud openbare ruimte van beeldkwaliteit naar frequentie	1. Gemeente 2. Wijkoverleggen, bewoners	X	X	Raad	Budget gevolgen gaan buiten Groenvisie om	Budget gevolgen gaan buiten Groenvisie om
2	Ander maaibeleid	1. Gemeente 2. Wijkoverleggen, bewoners, Beleidsplatform Duurzaamheid, Natuurvereniging	X	X	College	Binnen bestaande budgetten	Binnen bestaande budgetten

1.2 Acties Groenvisie ten laste interne capaciteit

	Concrete acties	1. Trekker 2. Stakeholders	Planning		Besluitvorming door	Verwachte kosten	
			2020	2021-2024		2020	2021-2024
3	Onderzoek ongeregistreerd grondgebruik	1. Gemeente 2. Wijkoverleggen, bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties.		X	Raad	Intene capaciteit	Intene capaciteit
4	Snippergroen beleid	1. Gemeente 2. Wijkoverleggen, inwoners.		X	Raad	Intene capaciteit	Intene capaciteit
5	Aanvullen Groene kaart met groenambities	1. Gemeente 2. Inwoners		X	Raad	Intene capaciteit	Intene capaciteit
6	Kennis ontwikkelen inclusieve waarde groen	1. Gemeente 2. Inwoners	X	X	College	Intene capaciteit	Intene capaciteit
7	Ontwikkelen en vaststellen nieuw kapbeleid bomen en compensatie bomen inclusief aanpassing APV	1. Gemeente 2. Inwoners		X	Raad	Intene capaciteit	Intene capaciteit
8	Actief uitdragen Visie	1. Gemeente 2. Inwoners	X	X	College	Intene capaciteit	Intene capaciteit
9	Inzetten educatie op scholen	1. Gemeente 2. Scholen	X	X	College	Intene capaciteit	Intene capaciteit
10	Onderzoek stimuleringsprogramma voor inwoners	1. Gemeente 2. Inwoners	X	X	College	Interne capaciteit	Interne capaciteit

11	Onderzoek stimuleringsprogramma voor bedrijven/ ondernemers	1. Gemeente 2. Ondernemers	X	X	College	Interne capaciteit	Interne capaciteit
12	Inhuur/ aanschafkosten tbv. bovengenoemde acties	1. Gemeente 2. Inwoners		X	College		P.M.
1.2.	Totaal						P.M.

1.3 Organisatorische acties Groenvisie ten laste budget Groenvisie

	Concrete acties	1. Trekker 2. Stakeholders	Planning		Besluitvorming door	Verwachte kosten	
			2020	2021-2024		2020	2021-2024
13	Inhuur tbv. uitrol van de Groenvisie	1. Gemeente 2. Inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties	X		Raad	15.000	--
14	Drukkosten Groenvisie na vaststelling in boekvorm	1. Gemeente 2. Inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties	X		Raad	5.000	--
15	Inhuur ecooloog	1. Gemeente 2. Gemeente, wijkoverleggen, ontwikkelaars	X	X	College	30.000	60.000 p.j.
16	Kosten analyses/ monitoring	1. Gemeente 2. Derden		X	College	--	10.000 p.j.
1.3	Totaal					50.000	70.000 p.j.

1.4 Uitvoerende Acties Groenvisie ten laste budget Groenvisie

	Concrete acties	1. Trekker 2. Stakeholders	Planning		Besluitvorming door	Verwachte kosten	
			2020	2021-2024		2020	2021-2024
17	Gebruik kruiden/bloemenmengsels	1. Gemeente 2. Wijkoverleggen, bewoners		X	College		10.000 p.j.
18	Opstellen bomenlijst	1. Gemeente	X		College	7.500	--
19	Actie gratis bomen	1. Gemeente 2. Inwoners	X	X	College	20.000	20.000 p.j.
20	Actie Steenbreek	1. Gemeente 2. Inwoners	X	X	College	10.000	10.000 p.j.

21	Bijdrage initiatieven bedrijven/ondernemers; Vergroeningsfonds	1. Bedrijven 2. Gemeente	X	X	College	10.000	10.000 p.j.
22	Bijdrage initiatieven inwoners, woningbouwcooperatie, VVE's; Stimuleringsprogramma	1. Inwoners, woningbouw cooperaties, Vve's 2. Gemeente	X	X	College	10.000	20.000 p.j.
23	Bijdrage groene schoolpleinen	1. Scholen 2. Gemeente	X	X	College	10.000	10.000 p.j.
24	Bijdrage initiatief voortgezet onderwijs	1. Scholen 2. Gemeente	X	X	College	10.000	10.000 p.j.
25	Omvormen groenvakken in woongebieden buiten de geplande projecten	1. Gemeente 2. Inwoners	X	X	College	10.000	25.000 p.j.
26	Aanpassen soort en grootte van bomen grotere groeiplaatsen in woongebieden buiten projecten	1. Gemeente 2. Inwoners	X	X	College	12.500	25.000 p.j.
27	Verbeteren hoofdgroenstructuur	1. Gemeente 2.		X	College	--	40.000 p.j.
1.4	Totaal					100.000	180.000 p.j.

Totaal 1.1 - 1.4	150.000	250.000 p.j.
Kosten voor inhuur/ aanschaf onderdeel 1.2 onvoorzien en kosten stijgingen aanschaf. In totaal 20% p.j		50.000 p.j.

TOTAAL	2020	150.000
TOTAAL	2021-2024	300.000 p.j

6. BIJLAGEN

BIJLAGE 1 UITGANGSPUNTEN VANUIT BELEID EN VISIES

Thema's	Identiteit	Gezondheid	Biodiversiteit	Klimaat	Energietransitie	Economie
Gemeentelijk beleid						
Omgevingsvisie						
Groene Kaart						
Bewegend verbinden						
Actieplan luchtkwaliteit						
Mobiliteitsplan						
CHW kaart						
Visie landschapstafel						
Natuurwaardenkaart						
Wet- en regelgeving						
Algemene zorgplicht bomen						
Wet natuurbescherming						
WABO						
Omgevingswet						
Bestemmingsplan						

- CO2-neutraal in 2050.
- Gezondheid en leefbaarheid vergroten door aanzetten tot gezond gedrag. De openbare ruimte speelt hierin een cruciale rol (Omgevingsvisie)
- Robuuster groen (in het kader van teruglopend beheer) en groen met een natuurlijke weerstand tegen ziektes. (Handboek openbare ruimte Ridderkerk 2015)
- Versterken van het cultuurhistorisch raamwerk (Handboek openbare ruimte Ridderkerk 2015)
- Zoeken naar inventieve oplossingen voor behoud en versterken van wijkgroen (Handboek openbare ruimte Ridderkerk 2015)
- Aandacht voor het bufferen en infiltreren van water in de openbare ruimte (Handboek openbare ruimte Ridderkerk 2015)
- Het vergroten en kwalitatief verbeteren van de natuurgebieden op IJsselmonde om zo te komen tot herstel van de biodiversiteit. (Toekomstvisie Groen en Recreatie IJsselmonde, Landschapstafel, 2019)
- Meer ruimte voor groen, meer ruimte voor ontmoeten en minder openbare ruimte die alleen maar toegankelijk is voor de auto. (Mobiliteitsplan)
- Inrichten van de openbare ruimte zodat mensen verleid worden om meer te bewegen. (Bewegend

[Afbeelding: lopende trajecten]

Verbinden, 2017)

- De groenplekken in de wijk/ in de gemeente inzetten als verbindend groen (Bewegend verbinden 2017).
- Natuurwaardenkaart 2014 voor Gedragscode Flora- en faunawet, gemeente Ridderkerk

Voor lopende trajecten gebiedsontwikkeling en herontwikkeling (die nog in schetsfase zijn) en toekomstige trajecten formuleren we in de Groenvisie gebiedsgericht uitgangspunten voor de groencompensatie, inrichting van de openbare ruimte en kwaliteit van het groen.

BIJLAGE 2 ANALYSE CENTRUM

[Afbeelding: kaart bomenconditie Centrum Ridderkerk]

Het Centrum heeft een totaal oppervlakte groen van 109.708m²

Informatie over bomen in het Centrum

Er zijn 1149 bomen en 44 boomsoorten.

268 bomen zijn onvoldoende, slecht of afgestorven.

Top 5 bomen onvoldoende, slecht of afgestorven:

1. Phellodendron 100% (5 van de 5)
2. Sorbus 90% (8 van de 10)
3. Fraxinus 73% (56 van de 77)
4. Taxodium 71% (5 van de 7)
5. Malus 68% (15 van de 22)

Top 5 meest voorkomende bomen:

1. Acer
2. Tilia
3. Prunus
4. Platanus
5. Fraxinus

Hoeveelheid groen in eigen beheer

Cultuurlijk groen: 21.395 m²

Natuurlijk groen: 8.168 m²

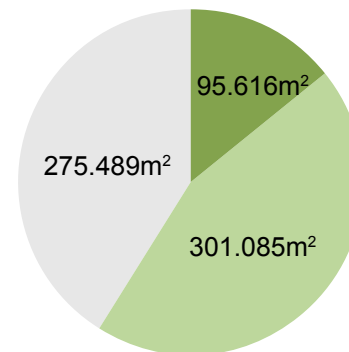
Gras: 64.876 m²

Haag: 1.177 m²

[Afbeelding: kaart soorten groen in eigen beheer]

- Legenda**
- Verharding
 - Bebouwing
 - Cultureel groen
 - Natuurlijk groen
 - Gras
 - Haag

- Groen in eigen beheer
- Privé erven
- Verharding

[Afbeelding: diagram opp. groen in eigen beheer, privé erven en verharding]

[Afbeelding: foto bomen onder druk aan de mr. Kesperweg in het Centrum]

Karakteristiek

Het 'centrum' van Ridderkerk bestaat uit een stuk historisch centrum (voornamelijk ontstaan in de periode 1800-1900), het winkelhart van Ridderkerk (1985-2005) en een jaren '60 buurt met portiekflats en grondgebonden woningen rond de Koninginneweg en ten zuiden van de Rembrandtstraat.

De wijk Ridderkerk Centrum wordt begrensd door de Sportlaan, Rotterdamseweg, Ringdijk, Westmolendijk, Donkerslootweg, Vondellaan, Jan Luykenstraat, Burg. de Gaaij Fortmanstraat, Lagendijk, Burg. de Zeeuwstraat, Jhr. van Karnebeekweg en de Groen van Prinstererweg.

De diversiteit aan bouwstijlen, functies en ouderdom maken het centrum qua groen erg gevarieerd. In het winkelhart is er erg weinig groen terwijl in de jaren '60 buurten er een overmaat aan groen aanwezig is op zowel openbaar als eigen terrein.

De belangrijkste grote groenstructuren in het centrum zijn die van de groenzone langs de Rembrandtweg, het Sint Jorisparkje en het monumentale groen rondom de Singelkerk.

Groen

De wijk Centrum is een groene wijk met veel forse bomen. Met name in de jaren '60 buurten staan veel bomen van de 1e grootte die volop groeiruimte hebben. De onderbeplanting is vaak wel erg monotoon. Langs hoofdwegen bevindt zich voornamelijk intensief beheerd gazon. In de kleinere straten voornamelijk monoculturen van heesters of gazon. Hier staan tevens de boomstructuren het meest onder druk door parkeervoorzieningen.

Het winkelhart van Ridderkerk valt op door zijn enorme hoeveelheid verharding, afwezigheid van groenvlakken en een beperkt aantal bomen. Op het Koningsplein zijn de bomen als monumentaal bestempeld maar zijn dit in principe niet.

Van de 1149 bomen in de wijk centrum zijn er 268 als onvoldoende beoordeeld. Deze bomen lijken niet specifiek in straten te staan. Wel zijn de meeste van deze bomen snelgroeiend en zal de status 'onvoldoende vooral te maken hebben met de leeftijd van de bomen

Klimaat

Wat positief opvalt aan de wijk is dat hittestress in de woongebieden een beperkte rol lijkt te spelen. Vanwege de aanwezigheid van veel privé en openbaar groen zijn er op korte afstand van elkaar veel verkoelende plekken te vinden.

Wel zie je dat bij piekbuien grote delen van de wijk te maken kunnen krijgen met wateroverlast.

Beheer

Door renovaties van afgelopen jaren zijn er niet veel knelpunten meer te benoemen. Wel heeft deze wijk te maken met achteruitgang van de aangelegde gazon/grasvelden. Gazons/grasvelden zijn in de loop der jaren dusdanig verzakt dat deze vol putten en bulten zitten wat een vervelend maaibeeld geeft.

SWOT

Sterktes

- Grote oppervlakte aan groen (prive en openbaar samen)
- Op veel plekken groot groen tot in de straat of zelfs tot voor de deur

Zwaktes

- Kwetsbaar voor wateroverlast
- Veel groen is privaat
- Centrum is enorm versteend

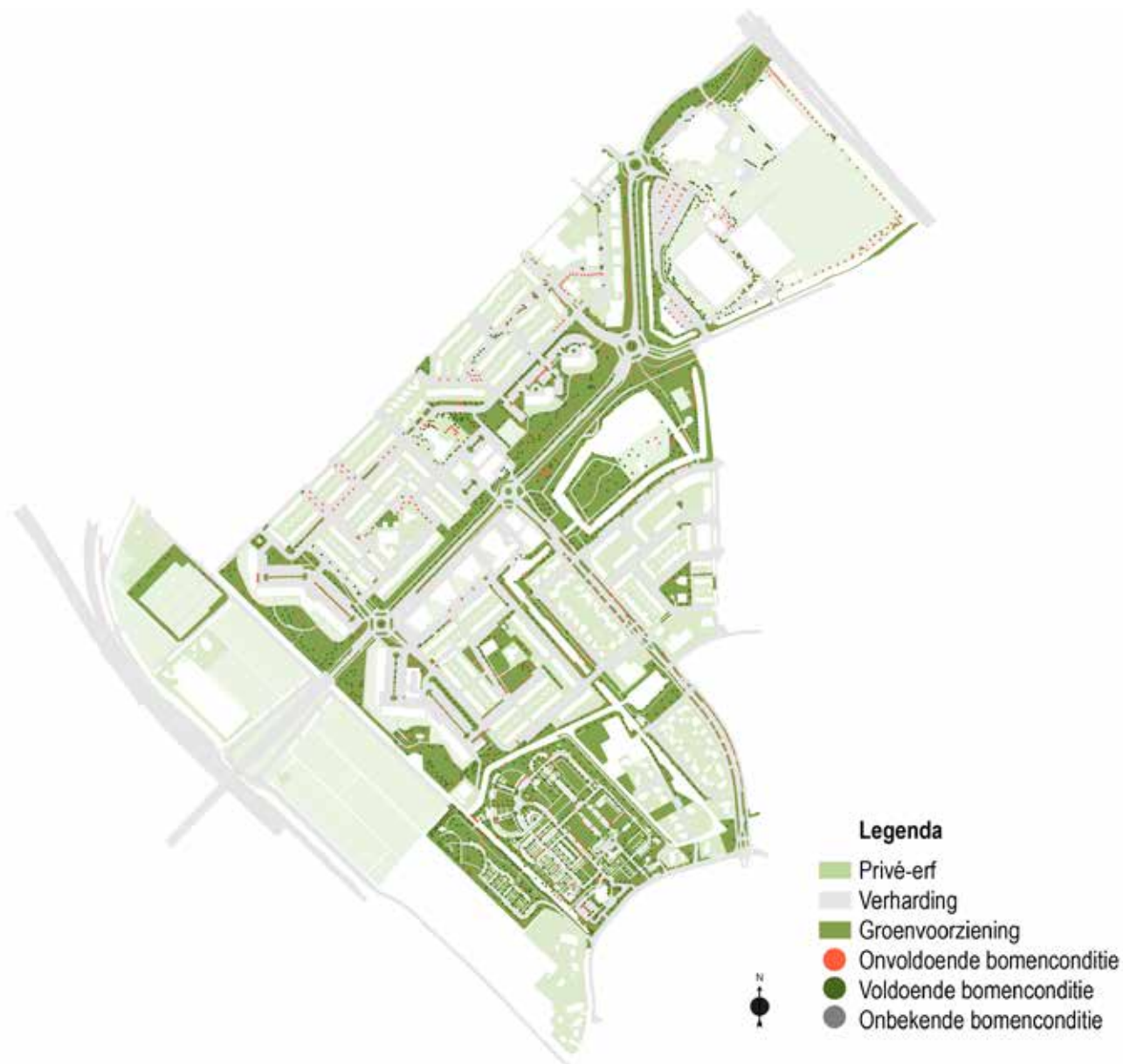
Bedreigingen

- Het vele private groen is kwetsbaar bij herstructurering

Kansen

- Vergroenen van het winkelhart
- Plantsoenen ontwerpen als plekken van koelte en waterbuffering
- Bij herinrichting de inclusieve waarde van groen meenemen en zorgen dat deze in stand blijft en waar mogelijk verbetert. Voorbeeld: waar 10 bomen in een straat moeten wijken voor auto's bijvoorbeeld 2 bomen terugbrengen die gezamenlijk een grotere waarde vertegenwoordigen.

BIJLAGE 3 ANALYSE RIDDERKERK-WEST

West heeft een totaal oppervlakte groen van 1.007.891m².

Informatie over bomen in West (zonder park)

Er zijn 2341 bomen en 56 boomsoorten.

744 bomen zijn onvoldoende, slecht of afgestorven.

Top 5 bomen onvoldoende, slecht of afgestorven:

1. Celtis 100% (2 van 2)
2. Pyrus 100% (11 van 11)
3. Juglans 80% (4 van 5)
4. Corylus 78% (59 van 74)
5. Aesculus 71 (28 van 39)

Top 5 meest voorkomende bomen:

1. Fraxinus
2. Prunus
3. Populus
4. Fraxinus
5. Salix

Hoeveelheid groen in eigen beheer

Cultuurlijk groen: 52.864 m²

Natuurlijk groen: 15.731 m²

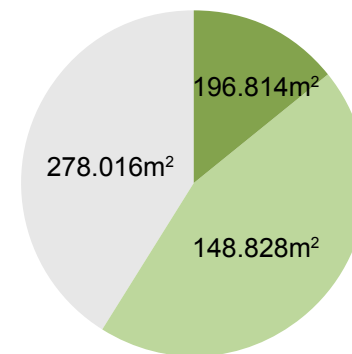
Gras: 126.726 m²

Haag: 1.493 m²

[Afbeelding: kaart bomenconditie West Ridderkerk]

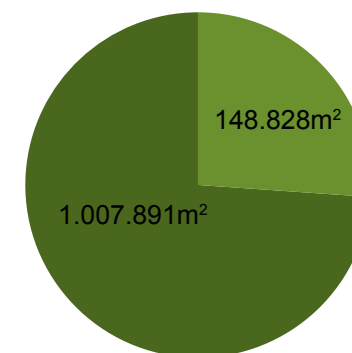

[Afbeelding: kaart soorten groen in eigen beheer West Ridderkerk]

- Groen in eigen beheer
- Privé erven
- Verharding

[Afbeelding: diagram opp. groen in eigen beheer, privé erven en verharding]

- Groen met grote groengebieden
- Groen zonder grote groengebieden

[Afbeelding: diagram opp. groen met en zonder grote groengebieden]

[Afbeelding: Prunuslaan heeft voldoende plek voor grote bomen]

[Afbeelding: bomen aan de Beukenhof]

[Afbeelding: Dennenstraat]

Wijk West is gelegen tussen de Rotterdamseweg aan de noordzijde, de rijksweg A 16 aan de westzijde, de Lagendijk aan de zuidzijde en de Groen van Prinstererweg aan de oostzijde, waar de wijk naadloos overgaat in de wijk Centrum. De wijk is gebouwd in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw en bestaat grotendeels uit grondgebonden woningen met een deel hoogbouw langs de rand aan de zuidwestzijde bij het Prunusplantsoen, het Goudenregenplantsoen en het Seringenplantsoen. In de wijk liggen 2 parken, het Reijerpark en het Lohmanpark. De Populieren laan is een belangrijke groene ader door de wijk en verbindt de wijk zowel richting het zuiden als het noorden met de groene rand van Ridderkerk.

Het winkelaanbod in de wijk is zeer beperkt, er is een supermarkt en weinig tot geen detailhandel. Langs de Populierenlaan staan een aantal bedrijfspanden.

Groen

De wijk West is ruim van opzet. De wijk- en buurtontsluitingswegen hebben veelal een breed profiel met ruimte voor groen en bomen. Wat echter opvalt is dat veel van dit groen van onvoldoende kwaliteit is. Bovendien is de inrichting van de onderbeplanting vaak monotoon. In de buurstraatjes

valt vooral de afwezigheid van groen op. Ondanks dat veel bewoners een redelijke voortuin hebben staan er nauwelijks bomen van formaat en goede kwaliteit in de straten. Waar bomen in de openbare ruimte staan, staan deze vaak in een te kleine boomspiegel. Ook hier zie je dat het groen te lijden heeft onder de toegenomen parkeerdruk.

Van de 2341 bomen in de wijk West is de conditie van 744 bomen als onvoldoende bestempeld. Veel van deze bomen zijn snelgroeiende essen en populieren maar ook een flink aantal kleine boompjes in de straten (Prunus en Corylus).

Klimaat

Door de aanwezigheid van twee grote parken in de wijk maar ook de groene randen, het sportpark en brede groene lanen, is de factor hittestress relatief beperkt. Wel geeft de Klimateffectatlas (ruimtelijskeadaptatie.nl) specifiek voor deze wijk een groter risico op hitteberoerte aan vanwege de aanwezigheid van relatief veel ouderen. Dit betekent dat de aanwezigheid van verkoelend groen in een buurt of zelfs in de straat daarmee belangrijker wordt.

[Afbeelding: hittestress West (bron: Klimaatatlas Zuid-Holland)]

[Afbeelding: wateroverlast in West ontstaat vooral in de kleine straten]

Beheer

Wat vanuit beheer opvalt in deze wijk is dat er vrij veel wortelopdruk van straatbomen. Dit duidt op een verstoorde voedings- en vochtbehoefte (meestal veroorzaakt door een beperkte groeiruimte). Daarnaast zijn veel gazons en grasvelden in de loop der jaren dusdanig verzakt dat deze vol putten en bulten zitten. Dit geeft een vervelend maaibeeld.

SWOT-analyse

Sterktes

- Nabijheid van grote groengebieden
- Afwisseling in groen plekken

Zwaktes

- Weinig hoogwaardig groen in de straten
- Veel snelgroeiende bomen met onvoldoende conditie
- Beperkte groene buffer richting A16

Bedreigingen

- Toename van autoverkeer op de A16
- Verdere afname kwantiteit en kwaliteit groen in woonstraten

Kansen

- Monotoon groen omvormen naar meer biodivers groen
- Bij herinrichting van straten vergroening i.c.m.

klimaatadaptatie meenemen

- Bij herinrichting de inclusieve waarde van groen meenemen en zorgen dat deze in stand blijft en waar mogelijk verbetert. Voorbeeld: waar 10 bomen in een straat moeten wijken voor auto's bijvoorbeeld 2 bomen terugbrengen die gezamenlijk een grotere waarde vertegenwoordigen.

BIJLAGE 4 ANALYSE RIDDERKERK-OOST

[Afbeelding: kaart bomenconditie Oost Ridderkerk]

Oost heeft een totaal oppervlakte groen van **315.505m²**.

Informatie over bomen in Oost

Er zijn 1172 bomen en 33 boomsoorten.

365 bomen zijn onvoldoende, slecht of afgestorven.

Top 5 bomen onvoldoende, slecht of afgestorven:

1. Aesculus 100% (5 van 5)
2. Metasequoia 100% (3 van 3)
3. Pterocarya 100% (1 van 1)
4. Amelanchier 95% (19 van 20)
5. Sorbus 90% (9 van 10)

Top 5 meest voorkomende bomen:

1. Fraxinus
2. Acer
3. Prunus
4. Quercus
5. Populus

Hoeveelheid groen in eigen beheer

Cultuurlijk groen: 29.047 m²

Natuurlijk groen: 13.489 m²

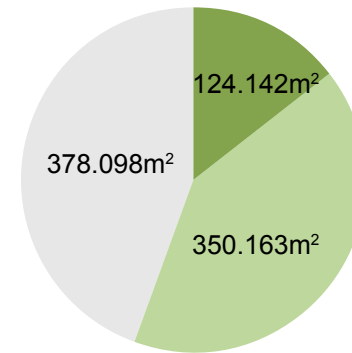
Gras: 81.088 m²

Haag: 541 m²

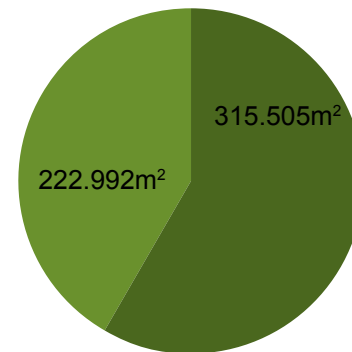
[Afbeelding: kaart soorten groen in eigen beheer Oost Ridderkerk]

- Legenda**
- Verharding
 - Bebouwing
 - Cultuurlijk groen
 - Natuurlijk groen
 - Gras
 - Haag

- Groen in eigen beheer
- Privé erven
- Verharding

[Afbeelding: diagram opp. groen in eigen beheer, privé erven en verharding]

- Groen met grote groengebieden
- Groen zonder grote groengebieden

[Afbeelding: diagram opp. groen met en zonder grote groengebieden]

[Afbeelding: Van Eedenstraat]

[Afbeelding: Begoniastraat]

[Afbeelding: Dahliastreet]

De wijk Oost is, in tegenstelling tot zijn naam, de meest zuidelijke wijk van het dorp Ridderkerk. De wijk is gelegen tussen de Lagendijk, Burgemeester De Gaay Fortmanstraat, Jan Luykenstraat, Donkerslootweg, Vlietlaan, de vliet (als grens tussen Oost en Drievliet) en de rijkswegen A15/A16.

De wijk is grotendeels gebouwd in de jaren '60 van de vorige eeuw, met De Kerkweg als kruisend vroeg 20e eeuws lint en de buurt het Vondelparkck als recente toevoeging.

Oost kenmerkt zich door relatief veel verschillende buurtjes, gescheiden door grote infrastructuur.

De Burgemeestersbuurt kent veel appartementen met daartussen veel privaat groen. De Schrijversbuurt kenmerkt zich door veel grondgebonden \rightarrow woningen met aan de noord- en zuidzijde (Huygensplantsoen en het Kloosplantsoen) stroken hoogbouw. De Bloemenbuurt bestaat voornamelijk uit grondgebonden eensgezingswoningen. Het Vondelparkck bestaat uit een combinatie van nieuwe appartementen en eengezinswoningen.

Groen

De wijk Oost wordt aan de zuidzijde begrensd door het Oosterpark. Een belangrijk uitloopgebied voor de wijk en buffer richting de snelweg A16. Het groen in de wijk bestaat voor een deel uit het groen de grote infrastructuur die door de wijk gaat; de Geerlaan, de Klooslaan, de Vondellaan en de Burgemeester de Zeeuwstraat. De wijk kent opvallend weinig grotere groenplekken. Het parkje aan de Anjerstraat en de plantsoenen tussen de jaren '60 flats bepalen het groen op buurtniveau.

Waar de wijk in negatieve zin opvalt is de afwezigheid van beplanting in de straten. Dit geldt zowel voor de openbare ruimte als het groen in de tuinen. Het een versterkt het ander niet. Integendeel; waar er weinig groen is in de straat, lijkt dit ook te gebeuren in de tuinen.

Zelfs de Bloemenbuurt doet zijn naam geen eer aan. Uitzondering zijn de zijstraten zoals de Dahliastreet, die zijn ingericht als woonerf. De beplanting is hier echter van matige kwaliteit met veel uitheemse bomen van de 3e grootte in te kleine plantvakken.

Van de 1172 bomen in de wijk West zijn er 365 met een conditie onvoldoende. Een groot deel hiervan bestaat uit kleinere bomen in de woonstraten maar ook snelgroeïende bomen als essen en berken komen veel voor.

[Afbeelding: hittestress Oost (bron: Klimaatatlas Zuid-Holland)]

[Afbeelding: wateroverlast in Oost]

Klimaat

Door de aanwezigheid van veel groen en water langs grote infrastructuur (zoals de Vondellaan en Burgemeester de Zeeuwstraat) is hittestress in oost niet direct een probleem. Verkoelend groen is relatief dichtbij. Wat wel opvalt zijn de aaneengesloten oranje vlakken van de Bloemenbuurt, Burgemeestersbuurt en Schrijversbuurt. De afwezigheid van groot groen en verkoelende groenvlakken zijn dit de grootste hitteïlanden onder de woonbuurten in Ridderkerk.

Beheer

In deze wijk zijn er relatief veel hazelaars geplant die in het najaar bij het vallen van de vruchten (nootjes) voor problemen zorgen. Lekke fietsbanden en verstopte kolken.

Veel gazons en grasvelden in de loop der jaren dusdanig verzakt dat deze vol putten en bulten zitten. Dit geeft een vervelend maaibeeld.

SWOT-analyse

Sterktes

- Groene hoofdwegen
- Veel variatie aan groene plekken

Zwaktes

- Weinig hoogwaardig groen in de straten
- Weinig groot groen
- Veel klein uitheems groen in wijken

Bedreigingen

- Klimaatverandering heeft zowel vanuit hitte als water mogelijk flinke impact
- Verdere afname kwantiteit en kwaliteit groen in woonstraten

Kansen

- Monotoon groen omvormen naar meer biodivers groen
- Vanwege beperkte ruimte voor groen in wijken streven naar meer kwalitatief groen
- Bij herinrichting van straten vergroening i.c.m. klimaatadaptatie meenemen
- Bij herinrichting de inclusieve waarde van groen meenemen en zorgen dat deze in stand blijft en waar mogelijk verbetert. Voorbeeld: waar 10 bomen in een straat moeten wijken voor auto's bijvoorbeeld 2 bomen terugbrengen die gezamenlijk een grotere waarde vertegenwoordigen.

BIJLAGE 5 ANALYSE DRIEVLIET

Drievliet heeft een totaal oppervlakte groen van 523.429 m².

Informatie over bomen in Drievliet

Er zijn 2390 bomen en 50 boomsoorten.

753 bomen zijn onvoldoende, slecht of afgestorven.

Top 5 bomen onvoldoende, slecht of afgestorven:

1. Aesculus 100% (4 van 4)
2. Clerodendrum 100% (3 van 3)
3. Styphnolobium 100% (36 van 36)
4. Ailanthus 75% (6 van 8)
5. Sorbus 60% (53 van 88)

Top 5 meest voorkomende bomen:

1. Acer
2. Prunus
3. Malus
4. Salix
5. Fraxinus

Hoeveelheid groen in eigen beheer

Cultuurlijk groen: 53.037 m²

Natuurlijk groen: 10.740 m²

Gras: 78.428 m²

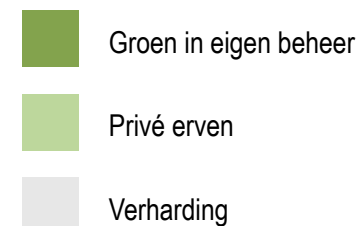
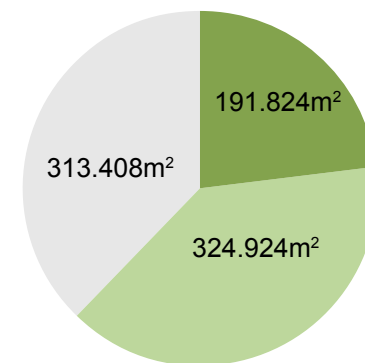
Haag: 173 m²

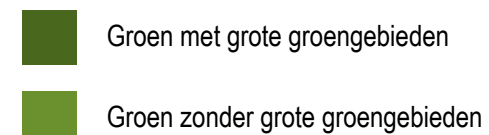
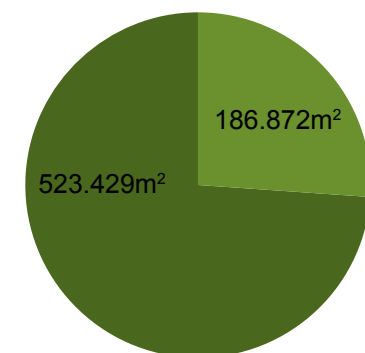
[Afbeelding: kaart bomenconditie Drievliet]

[Afbeelding: kaart soorten groen in eigen beheer Drievliet]

[Afbeelding: diagram opp. groen in eigen beheer, privé erven en verharding]

[Afbeelding: diagram opp. groen met en zonder grote groengebieden]

[Afbeelding: groene lobben tussen de wijkdelen]

[Afbeelding: Rosmolen eind jaren '70]

[Afbeelding: bomen in kleine boomspiegels]

De wijk Drievliet is een woonwijk gebouwd in de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw. Het is op Slikkerveer na de grootste wijk van Ridderkerk met ruim 3400 woningen.

De wijk wordt begrensd door de Rotterdamseweg in het oosten, de Vlietlaan in het noorden, de Oosterparkweg in het zuiden en de groene rand ten westen van de Vogelbuurt.

Het westelijk deel van Drievliet kan omschreven worden als een typische bloemkoolwijk. Met een prominente hoofdontsluiting van waaruit je naar binnen gekeerde, veelal doodlopende, hofjes kan bereiken. Het oostelijk deel van Drievliet is van een latere datum en formeler van opzet maar ook hier vormen naar binnen gekeerde buurtjes de karakteristiek, zij het wat minder afgesloten.

Drievliet bestaat hoofdzakelijk uit grondgebonden woningen met rondom het centrum nog wat appartement complexen.

Groen

Karakteristiek voor de wijk Drievliet is de sterke groene structuur die is gekoppeld aan de hoofdwegen

en de aanwezigheid van de groene lobben tussen de wijkdelen in. Vooral langs de lanen is de inrichting weinig afwisselend met veel heesters als onderbeplanting.

Ten zuiden van de wijk ligt over de gehele breedte van de wijk het Oosterpark. Een belangrijk uitloopgebied voor de wijk maar ook een belangrijke buffer richting de A16. Via de groene lobben is het Oosterpark uitstekend bereikbaar.

Ondanks de aanwezigheid van brede lanen en groene lobben kent de wijk Drievliet per saldo weinig groen. Reken je het areaal groen binnen de wijk terug dan kom je op een gemiddelde van 40m² groen per woning. Dit is ruim 30% minder dan de gemiddelde 60m² in Ridderkerk.

In Drievliet heeft de beperkte aanwezigheid van groen niet veel te maken met nieuwe ruimteclaims. De inrichting van de openbare ruimte in Drievliet is in de afgelopen decennia nauwelijks veranderd. De opzet van de wijk is nu eenmaal juist bedoeld om knusheid en gemoedelijkheid terug te brengen in een wijk. Met groen als gezellige aankleding.

Nu, 40 jaar verder, zien we dat het groen, op veel plekken in een matige conditie verkeerd. Van de 2390 bomen hebben er 753 een onvoldoende conditie. Met name in de smalle straatjes.

Drievliet heeft aan oppervlakte bijna 2 maal zoveel erven en tuinen als openbaar groen. Een trend van verstenen heeft vooral hier een enorme impact.

Klimaat

Het effect van de versteende buitenruimte is duidelijk zichtbaar op de hittestresskaart van Drievliet. In principe is het groen van de groene lobben op korte afstand van de woningen beschikbaar maar de buurtjes springen er uit als aaneengesloten oranje vlakken. De knusse hofjes zijn bronnen van hitte. Voor wat betreft wateroverlast bij piekbuien ondervindt een groot deel van Drievliet mogelijk problemen. Een positieve uitzondering is het noordelijk gedeelte van de Vogelbuurt. Hier zijn de straten relatief groen evenals de tuinen. Hier lijkt groene kwaliteit elkaar wederzijds te versterken.

Beheer

Door de beperkte groeirimte van bomen zijn er in deze wijk veel problemen met wortelopdruk. Ook hier veel gazons en grasvelden die in de loop der jaren zijn verzakt en daardoor lastig te maaien.

SWOT-analyse

Sterktes

- Groene hoofdwegen
- Parken in de vorm van lobben
- Veel variatie aan groene plekken

Zwaktes

- Weinig hoogwaardig groen in de straten
- Veel klein uitheems groen in wijken

Bedreigingen

- Klimaatverandering heeft zowel vanuit hitte als water mogelijk flinke impact
- Verdere afname kwaliteit groen in woonstraten
- Verstening van tuinen

Kansen

- Monotoon groen omvormen naar meer biodivers groen. Met name in de lobben en langs de lanen
- Vanwege beperkte ruimte voor groen in wijken streven naar meer kwalitatief groen
- Bij herinrichting van straten vergroening i.c.m. klimaatadaptatie meenemen

- Bij herinrichting de inclusieve waarde van groen meenemen en zorgen dat deze in stand blijft en waar mogelijk verbeterd. Voorbeeld: waar 10 bomen in een straat moeten wijken voor auto's bijvoorbeeld 2 bomen terugbrengen die gezamenlijk een grotere waarde vertegenwoordigen.

[Afbeelding: hittestress Drievliet (bron: Klimaatatlas Zuid-Holland)]

[Afbeelding: wateroverlast in Drievliet]

BIJLAGE 6 ANALYSE 'T ZAND

't Zand heeft een totaal oppervlakte groen van **133.538 m²**.

Informatie over bomen in 't Zand

Er zijn 904 bomen en 28 boomsoorten.

315 bomen zijn onvoldoende, slecht of afgestorven.

Top 5 bomen onvoldoende, slecht of afgestorven:

1. Aesculus 100% (2 van 2)
2. Metasequoia 100% (1 van 1)
3. Pterocarva 100% (1 van 1)
4. Styphnolobium 97% (32 van 33)
5. Fraxinus 87% (90 van 103)

Top 5 meest voorkomende bomen:

1. Acer
2. Fraxinus
3. Salix
4. Tilia
5. Prunus

Hoeveelheid groen in eigen beheer

Cultuurlijk groen: 12.577 m²

Natuurlijk groen: 9.603 m²

Gras: 110.100 m²

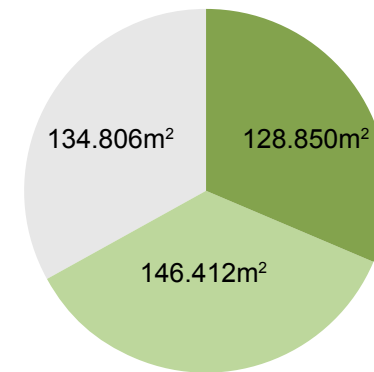
Haag: 309 m²

[Afbeelding: kaart bomenconditie 't Zand]

[Afbeelding: kaart soorten groen in eigen beheer 't Zand]

[Afbeelding: diagram opp. groen in eigen beheer, privé erven en verharding]

[Afbeelding: veel verharding in de Boerhaavestraat]

[Afbeelding: verharde voortuinen in de Swammerdamstraat]

De wijk t' Zand is de nieuwste wijk van Ridderkerk. De wijk is ontstaan in de jaren '90 en zou je kunnen omschrijven als een typische VINEX-wijk. Aan de wijk wordt nog steeds gebouwd. De laatste uitbreidingen zijn die aan de zuidwestzijde ter hoogte van de Vossiusstraat.

De wijk 't Zand ligt opgesloten tussen de groene infrastructuur van de Middenmolendijk aan de zuidzijde, de Rotterdamseweg aan de oostzijde, het Havenkanaal aan de noordzijde en de Donkerslootweg aan de westzijde.

Het grootste gedeelte van 't Zand bestaat uit grondgebonden woningen, met wat hoogbouw rondom de van Leeuwenhoekstraat en het Erasmuspark.

Groen

Ten noorden van de Rotterdamseweg ligt het park de Gorzen, onderdeel van de Groene Kraag van Ridderkerk. Samen met de Crezéepolder vormen de Gorzen een groot aaneengesloten natuurgebied. Voor de wijk 't Zand een enorme kwaliteit aan bovenwijks groen op loopafstand.

Opvallend aan de groenstructuur van de wijk zelf zijn de groene omzoming en de aanwezigheid van een groot parkgebied in de vorm van het Erasmuspark. Het groengebied tussen Vietlaan en Hugo de Grootlaan zal in de toekomst nog worden bebouwd. Het Erasmuspark fungeert als wijkpark en bestaat voornamelijk uit intensief beheerd gazon, heesters en parkbomen.

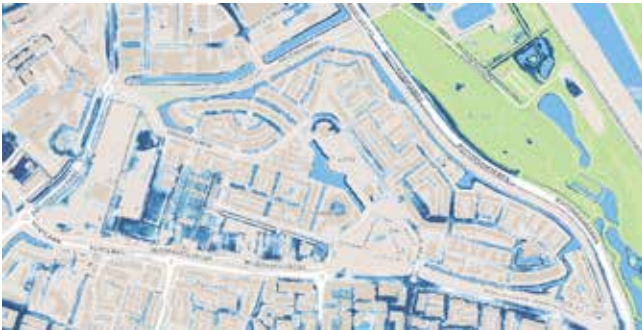
Het groen in de wijk zelf is vooral erg zakelijk en typerend voor een wijk uit deze tijd. Speelplekken en plantsoenen in strak gemaaid groen en een boomstructuur die bestaat bij de gratie van de parkeervakken. Per straat zie je structuren van 1 soort.

De conditie van de bomen is overwegend goed, passend bij de leeftijd van de wijk. Wel zijn in deze wijk de zelfde problemen te verwachten als in bijvoorbeeld Drievliet. In de toekomst zullen ook hier de bomen door gebrek aan groeiruimte uit gaan vallen.

In de wijk staan wel veel inheemse soorten maar toch ook weer veel Prunus.

[Afbeelding: hittestress 't Zand (bron: Klimaatatlas Zuid-Holland)]

[Afbeelding: wateroverlast in 't Zand]

Klimaat

De aanwezigheid van veel groen aan de randen van 't Zand heeft een duidelijk positief effect op het leefklimaat. Koelere gebieden dringen mooi door tot bijna op buurtniveau. Toch zijn de buurten zelf wel echte hitteeilanden. Dit kan te maken hebben met het relatief jonge groen maar het effect is ook terug te voeren op de grote hoeveelheid verharding in het openbaar gebied.

De relatief kleine tuinen zijn daarnaast ook nog eens grotendeels verhard.

Opvallend is dat in het meest recent aangelegde deel van 't Zand de mogelijke wateroverlast ook het grootst lijkt. Dit zijn de straten met veel verharding en beperkte mogelijkheden om water tijdelijk te bufferen.

Beheer

't Zand is een wijk met weinig problemen vanuit beheer. Wel zijn er al plekken die voor problemen zorgen die we kennen uit andere wijken. Zo zorgt de grote hoeveelheid aan verharding/parkeerplaatsen voor de nodige wortelopdruk. Met name Elzen veroorzaken schade op dit moment.

SWOT-analyse

Sterktes

- Groene hoofdwegen
- Centraal gelegen wijkpark
- Nabijheid Gorzen en Crezéepolder

Zwaktes

- Weinig hoogwaardig groen in de straten
- Veel verharding

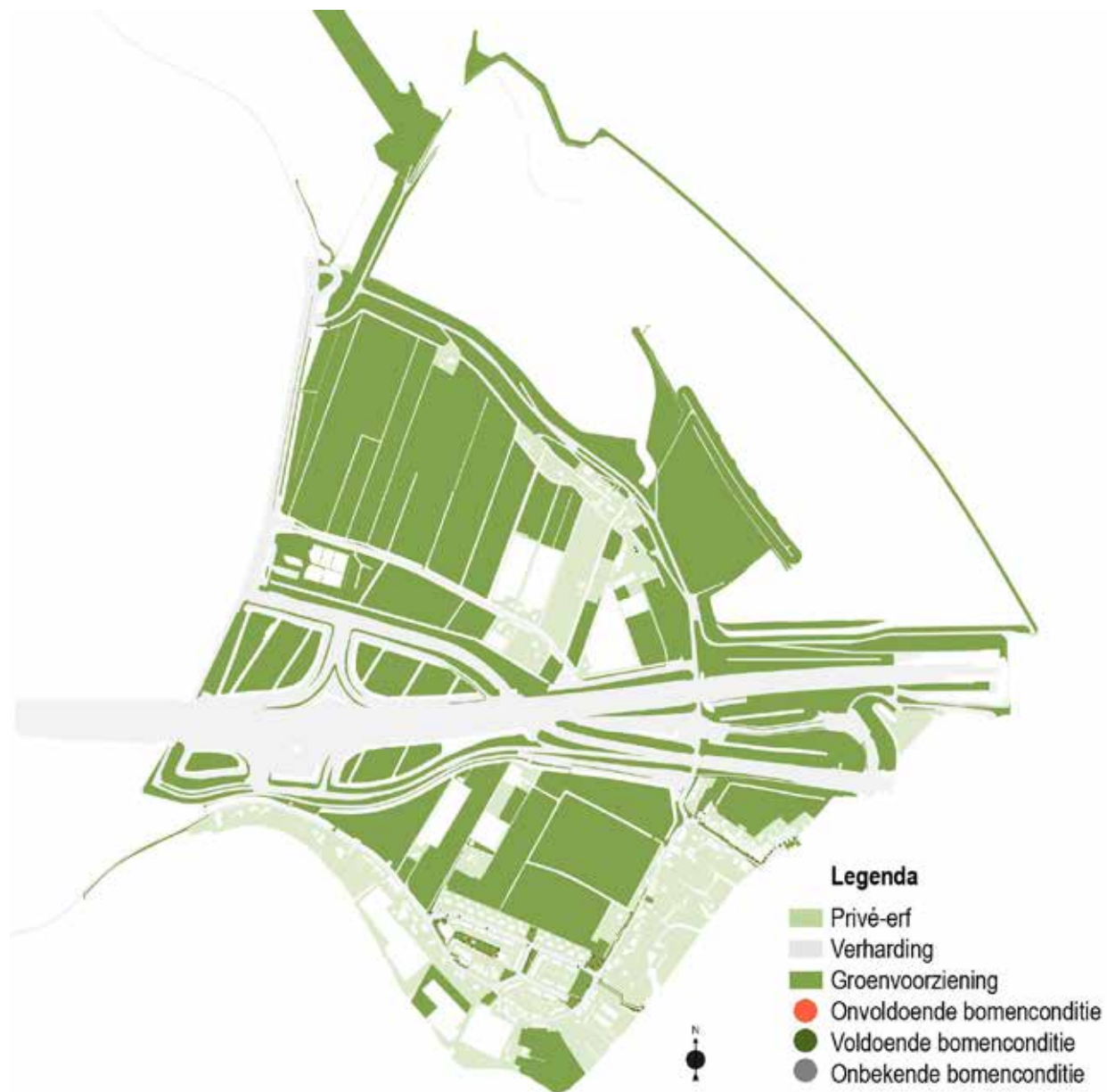
Bedreigingen

- Klimaatverandering heeft zowel vanuit hitte als water mogelijk flinke impact
- Verdere afname kwaliteit groen in woonstraten
- Verstening van tuinen

Kansen

- Monotoon groen omvormen naar meer biodivers groen. Met name in het Erasmuspark
- Vanwege beperkte ruimte voor groen in wijken streven naar meer kwalitatief groen; groter en meer variatie
- De ruimte die er nog is in de wijk benutten voor vergroening i.c.m. klimaatadaptatie

BIJLAGE 7 ANALYSE OOSTENDAM

[Afbeelding: kaart bomenconditie Oostendam]

Oostendam heeft een totaal oppervlakte groen van 842.263 m².

Informatie over bomen in Oostendam

Er zijn 97 bomen en 16 boomsoorten.

20 bomen zijn onvoldoende, slecht of afgestorven.

Top 5 bomen onvoldoende, slecht of afgestorven:

1. Fraxinus 100% (2 van 2)
2. Juglans 100% (1 van 1)
3. Sorbus 66% (2 van 3)
4. Carpinus 100% (1 van 1)
5. Tilia 42% (5 van 12)

Top 5 meest voorkomende bomen:

1. Acer
2. Prunus
3. Tilia
4. Robinia
5. Salix

Hoeveelheid groen in eigen beheer

Cultuurlijk groen: 2.855 m²

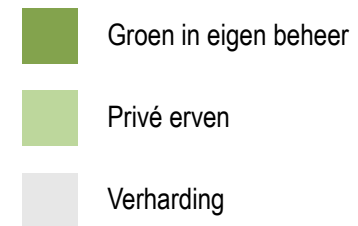
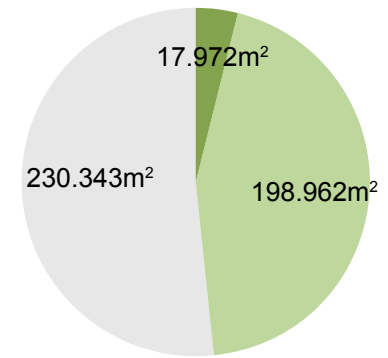
Natuurlijk groen: 3.014 m²

Gras: 12.063 m²

Haag: 40 m²

[Afbeelding: kaart soorten groen in eigen beheer Oostendam]

[Afbeelding: diagram opp. groen in eigen beheer, privé erven en verharding]

[Afbeelding: bomen met vormsnoei aan de Damstraat]

[Afbeelding: versteende straten met weinig opgaand groen]

Oostendam is ontstaan, zoals de naam al zegt, aan de Oostendam. De afdamming van de Waal ter hoogte van de Veersedijk/Damstraat. Dit gebeurde in 1331. Tussen de dam en de rivier de Noord werd een haven aangelegd die fungeerde als belangrijk overslagpunt voor onder andere de vlasteelt. Tot aan de 20e eeuw is de bebouwing van Oostendam redelijk beperkt gebleven tot woningen rondom deze haven en wat uitbreidingen aan de Pruiwendijk. In de jaren '60 van de vorige eeuw werd het woonbuurtje aan de Tarwestraat ontwikkeld met voornamelijk grondgebonden eengezinswoningen.

Groen

Het openbaar groen van Oostendam bevindt zich voornamelijk in het buurtje rondom de Tarwestraat, in de vorm van vrij forse plantsoenen. Daarnaast wordt het beeld van Oostendam in grote mate bepaald door de beplanting langs de dijken; de Pruiwendijk en de Damstraat.

Ondanks het beperkte openbare groen is er in Oostendam aan groene ruimte geen gebrek. Het landschap van de Waal is goed bereikbaar van de zijde van Hendrik Ido Ambacht. De Pruiwendijk zelf is een directe verbinding met het aanliggende agrarische

landschap.

Het groen in Oostendam is van goede kwaliteit al is de inrichting in de plantsoenen zakelijk met strak geschoren gazons en heesters. Veel van de bomen zijn klein of hebben vormsnoei.

Klimaat

Hittestress in Oostendam geen probleem. De nabijheid van de Waal en omliggende akkerbouwgebieden zorgen voor voldoende verkoeling.

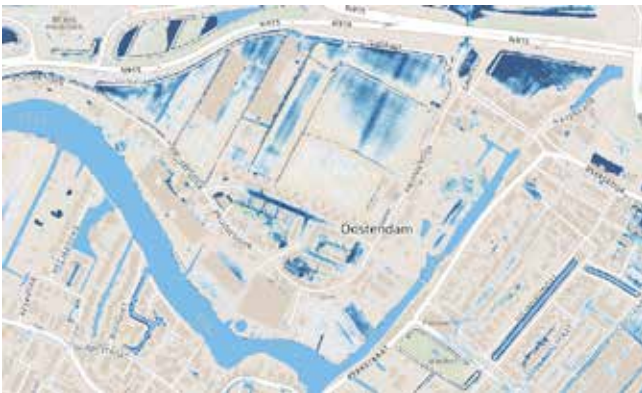
Rondom de Tarwestraat lijkt er een grote kans tot wateroverlast te zijn. Dit kan te maken hebben met de toch wel kale woonstraten in combinatie met versteende tuinen van de rijtjeswoningen.

Beheer

Beheerstechnisch zijn er geen bijzonderheden te vermelden.

[Afbeelding: hittestress Oostendam (bron: Klimaatatlas Zuid-Holland)]

[Afbeelding: wateroverlast in Oostendam]

SWOT-analyse

Sterktes

- Dorps karakter
- Landschappelijke gelegen
- De Waal vlakbij

Zwaktes

- Weinig hoogwaardig groen in de straten
- Veel verharding rondom de buurt aan de Tarwestraat

Bedreigingen

- Transformatie van het agrarisch gebied heeft direct invloed op de woonkwaliteit
- Verstening van tuinen

Kansen

- Monotoon groen omvormen naar meer biodivers groen. Met name in de plantsoenen
- Meer bomen en minder vormsnoei langs de dijken en in plantsoenen
- Ontharden van tuinen

BIJLAGE 8 ANALYSE RIJSOORD

Rijsoord heeft een totaal oppervlakte groen van **3.411.945 m²**.

Informatie over bomen in Rijsoord

Er zijn 1049 bomen en 32 boomsoorten.

455 bomen zijn onvoldoende, slecht of afgestorven.

Top 5 bomen onvoldoende, slecht of afgestorven:

1. Picea 100% (1 van 1)
2. Robinia 100% (16 van 16)
3. Pyrus 97% (16 van 17)
4. Malus 77% (7 van 9)
5. Sorbus 75% (3 van 4)

Top 5 meest voorkomende bomen:

1. Fraxinus
2. Acer
3. Prunus
4. Alnus
5. Populus

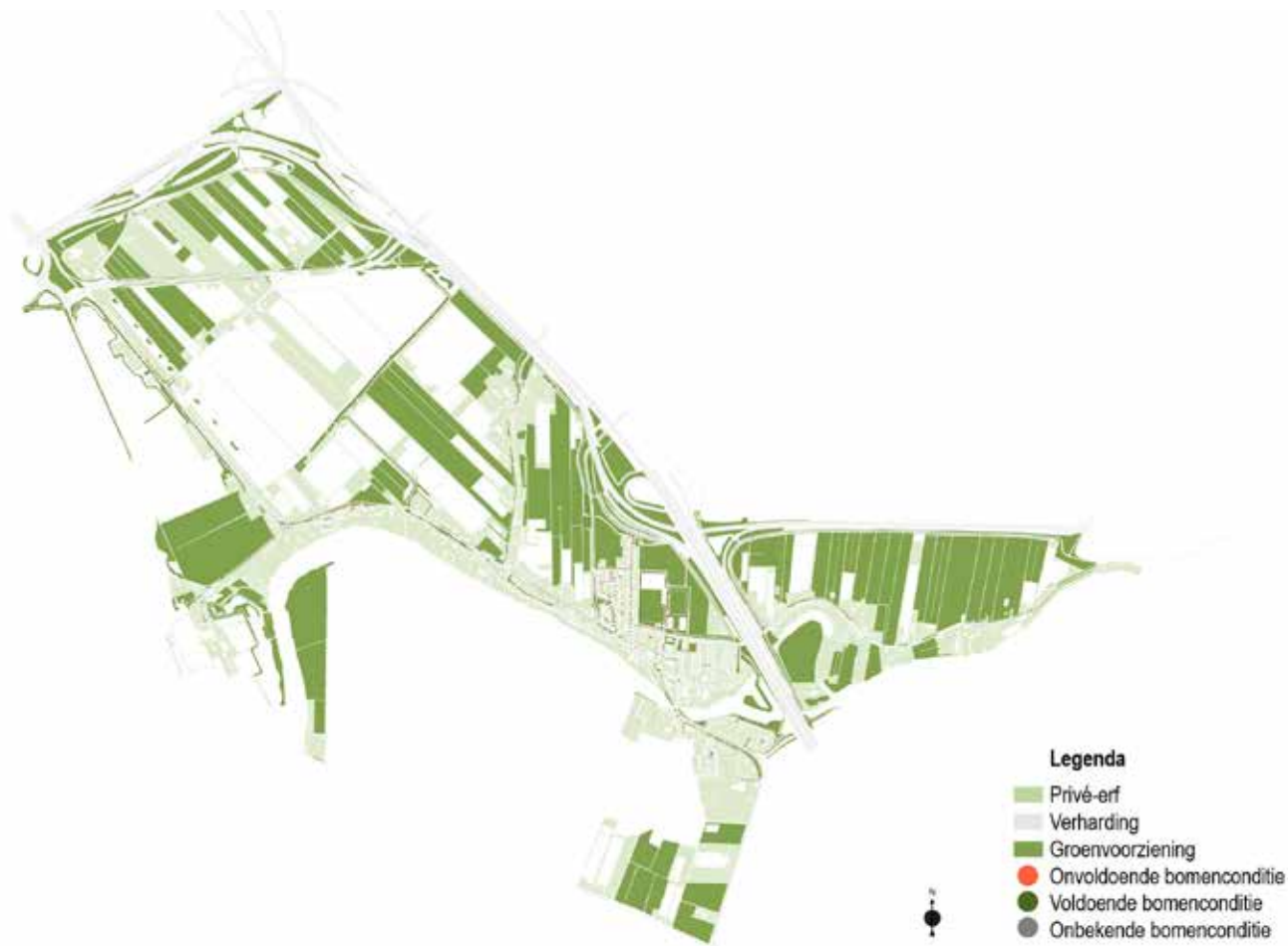
Hoeveelheid groen in eigen beheer

Cultuurlijk groen: 11.751 m²

Natuurlijk groen: 15.680 m²

Gras: 80.791 m²

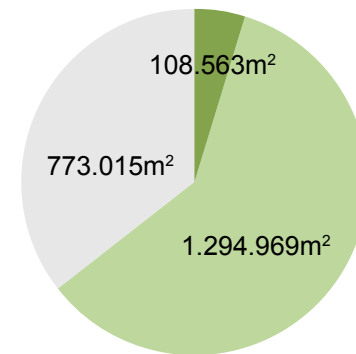
Haag: 341 m²

[Afbeelding: kaart bomenconditie Rijsoord]

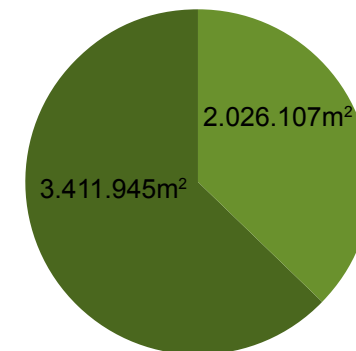

[Afbeelding: kaart soorten groen in eigen beheer Rijsoord]

- Groen in eigen beheer
- Privé erven
- Verharding

[Afbeelding: diagram opp. groen in eigen beheer, privé erven en verharding]

- Groen met grote groengebieden
- Groen zonder grote groengebieden

[Afbeelding: diagram opp. groen met en zonder grote groengebieden]

[Afbeelding: Dominee van Allendorpstraat]

Rijsoord is oorspronkelijk een dijkdorp. Het is een van de 'kiemen' van Ridderkerk die zich echt als dorp heeft ontwikkeld. Rijsoord kent als wijk verschillende buurtjes met zijn eigen karakteristieken.

Rijsoord stamt uit de 15e eeuw maar maakt pas rond 1850 een flinke groei langs de dijk door vanwege de aanleg van Rijksstraatweg inclusief tramlijn.

Via de Lagendijk is Rijsoord direct verbonden met Ridderkerk. Rond 1935 krijgt Rijsoord nog een directe verbinding met Ridderkerk met het doortrekken van de Kerkweg tot aan de Rijksstraatweg.

Tot aan de Tweede Wereldoorlog is Rijsoord voornamelijk een lintdorp. Vanaf de jaren '60 van de vorige eeuw worden ten oosten van de Mauritsstraat een aantal buurtjes gebouwd met grondgebonden eengezinswoningen. In de jaren '80 is Rijsoord verder uitgebreid met een buurtje ten westen van de Mauritsweg; de Mauritshoek.

De Mauritshoek heeft de kenmerken van een bloemkoolwijkje, met hofjes en gebogen straatjes, maar de structuur is wat lossere dan een typische jaren '70 wijk.

Tussen het Schalksedijkje aan de Waal en de Rijksstraatweg heeft Rijsoord nog een buurtje met bungalowwoningen op grote tuinen.

De laatste uitbreiding van Rijsoord is die rond de Dominee Allendorpstraat. Een planmatige uitbreiding van identieke herenhuizen met kleine tuinen en smalle straten.

Groen

Rijsoord ontleent zijn groene kwaliteiten aan zijn directe ligging aan de Waal, zijn ligging in het nog grotendeels open agrarische landschap en de ligging nabij het Waalbos. In Rijsoord zelf bevindt het meeste groen zich langs de doorgaande infrastructuur. Brede stroken langs deze infrastructuur vormen tevens de parkjes en plantsoenen van Rijsoord.

In de buurtjes wordt de kwaliteit van het groen bepaald door de opzet van de buurt.

Ten oosten van de Mauritsweg, in de jaren '60 buurt, erg weinig groen in de straten. Ten westen van de Mauritsweg, in de jaren '80 buurt, veel bomen maar met beperkte groeiruimte. En in de meest recente uitbreiding aan de van Allendorpstraat nauwelijks openbaar groen.

[Afbeelding: hittestress Rijsoord (bron: Klimaatatlas Zuid-Holland)]

[Afbeelding: wateroverlast in Rijsoord]

Van alle wijken heeft Rijsoord in verhouding het minste openbaar groen. Daarbij hebben in verhouding de meeste bomen een onvoldoende conditie (455 van de 1049).

Klimaat

De kans op hittestress of wateroverlast is beperkt voor Rijsoord. De hoge ligging als dijkdorp en de aanwezigheid van veel water en groen in de buurt beperken deze overlast.

Opvallend is de kans op wateroverlast in het buurtje aan het Schalksdijkje. Waarschijnlijk is de lage ligging in combinatie met mogelijke bodemdaling hier een mogelijk knelpunt.

Beheer

De problematiek in Rijsoord is vergelijkbaar met die in de wijk West. Ook hier is er veel sprake van opdruk door boomwortels in de buurtjes. Ook is door zetting in de plantsoenen sprake van ongelijke gazons.

SWOT-analyse

Sterktes

- Dorps karakter
- Landschappelijke gelegen
- De Waal vlakbij

Zwaktes

- Weinig hoogwaardig groen in de straten
- Veel verharding in de buurten
- Kwetsbaar groen langs wegen

Bedreigingen

- Toekomstige transformatie van het agrarisch gebied heeft direct invloed op de woonkwaliteit
- Verstening van tuinen
- Verbreding van wegen gaat ten kostn van karakter van groene linten

Kansen

- Monotoon groen omvormen naar meer biodivers groen. Met name in de plantsoenen
- Hoogwaardig groen langs dijken en doorgaande wegen
- Ontharden van tuinen

BIJLAGE 9 ANALYSE BOLNES

[Afbeelding: kaart bomenconditie Bolnes]

Bolnes heeft een totaal oppervlakte groen van 1.103.192 m².

Informatie over bomen in Bolnes (zonder park)

Er zijn 2196 bomen en 44 boomsoorten.

742 bomen zijn onvoldoende, slecht of afgestorven.

Top 5 bomen onvoldoende, slecht of afgestorven:

1. Castanea 100% (3 van 3)
2. Larix 100% (2 van 2)
3. Crataegus 89% (8 van 9)
4. Pyrus 73% (20 van 23)
5. Amelanchier 66% (4 van 6)

Top 5 meest voorkomende bomen:

1. Acer
2. Prunus
3. Fraxinus
4. Tilia
5. Quercus

Hoeveelheid groen in eigen beheer

Cultuurlijk groen: 36.442 m²

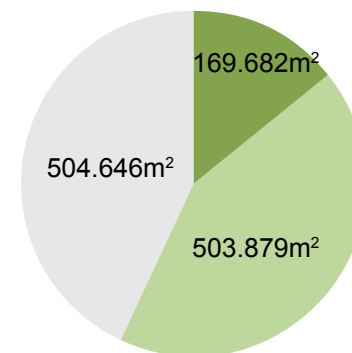
Natuurlijk groen: 18.578 m²

Gras: 113.500 m²

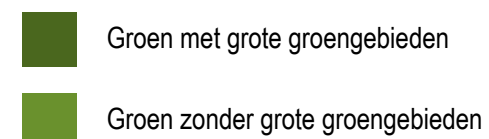
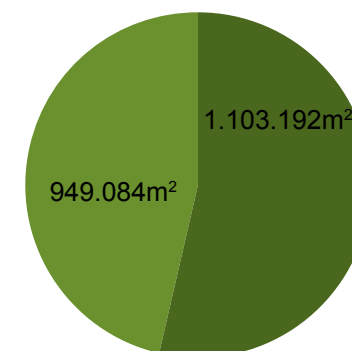
Haag: 1.162 m²

[Afbeelding: kaart soorten groen in eigen beheer Bolnes]

[Afbeelding: diagram opp. groen in eigen beheer, privé erven en verharding]

[Afbeelding: diagram opp. groen met en zonder grote groengebieden]

[Afbeelding: IJsselstraat]

[Afbeelding: Paul Krugerstraat]

Bolnes is nu een van de wijken van Ridderkerk maar is begonnen als zelfstandig dorp aan de Nieuwe Maas. Tot aan het begin van de 20e eeuw is Bolnes niet meer dan een lintdorp aan de Ringdijk. In de tweede helft van de 20e eeuw vindt de eerste grote uitbreiding van Bolnes plaats. In de oksel van de Ringdijk en het Dijkje wordt het wijkje Oud-Bolnes gebouwd speciaal voor arbeiders van de nabijgelegen scheepswerf.

Na de Tweede Wereldoorlog breidt Bolnes zich oostwaarts uit tot aan De La Reystraat met een combinatie van middenhoogbouw en grondgebonden woningen.

In de jaren zeventig wordt de Rivierenbuurt van Bolnes ontwikkeld en breidt Bolnes zich tot aan de Kievitsweg. Met deze ontwikkeling krijgt Bolnes ook een nieuw centrum; winkelcentrum Bolnes-Zuid.

Het westelijk deel van de Rivierenbuurt bestaat uit eengezinswoningen die in clusters rondom woonerven en hofjes zijn gegroepeerd. Het oostelijk deel van de Rivierenbuurt, ten oosten van de Rijnsingel, bestaat voornamelijk uit hoogbouw.

Vanaf de jaren '90 is er een nieuwe relatie gelegd van Bolnes met de rivier. Door het verdwijnen van de scheepswerven van Bolnes ontstond er ruimte voor ontwikkeling aan het water. In de jaren '90 en '00 is op het voormalige Boelterrein de wijk Maasdonck ontwikkeld. Op dit moment wordt het project Riedewerf uitgevoerd op een naastgelegen voormalig werfterrein.

Groen

De geïsoleerde ligging van Bolnes en de van oorsprong sterke eigen relatie met de Nieuwe Maas hebben er voor gezorgd dat Bolnes zijn dorpse karakter heeft behouden. Dat dorpse karakter vertaalt zich ook in de grote variatie aan groene ruimtes in het dorp. Elk buurtje heeft wel een parkje of groot plantsoen.

Het voormalige polderlandschap komt sterk terug in de groene dooradering van Bolnes. Het Dijkje, de oude boezem en de Rijnsingel vormen samen de noord-zuid gerichte hoofdgroenstructuur van Bolnes. In oost-westelijke richting fungeert het centrum van Bolnes als verbindende schakel.

Door zijn dorpse opzet is Bolnes is er veel groen aanwezig in Bolnes. In buurtjes waar door ruimtegebrek geen ruimte is voor bomen in het straatprofiel, ogen de tuintjes vaak juist wel groen. Hier lijkt de groene opzet van Bolnes en het dorpse karakter ook zijn weerslag te vinden in de manier waarop met privégroen wordt omgegaan.

De meeste bomen in Bolnes die onvoldoende groeien staan op plaatsen met veel verharding. Vooral rond het centrum en op plaatsen die meer recent zijn ontwikkeld (zoals de Nelson Mandelastraat) is de kwaliteit van het groen onder de maat.

De Donckse velden zijn het belangrijkste uitloophoek van Bolnes. Van hieruit is er een directe verbinding met het Donckse bos en de rest van de Groene Kraag van Ridderkerk.

Klimaat

Door de goede dooradering met groen is hittestress in Bolnes waarschijnlijk niet aan de orde. Een aantal plekken vallen op vanwege een verhoogde kans. Dit zijn met name de buurtjes die recent zijn gebouwd (rond Waterland, Nelson Mandelastraat, van Riebeekstraat). De directe relatie met de

aanwezigheid van groen is hier evident; het groen is hier nog niet voldoende uitgegroeid, er is veel verharding en op een aantal plekken is de conditie van het groen onvoldoende.

Rond de Nelson Mandelastraat en de van Riebeekstraat zijn ook de meeste problemen te verwachten met waterberging na een piekbui. Ook in de Rivierenbuurt kunnen straten flink blank komen te staan. Op deze plekken is relatief weinig oppervlakte aan groen en veel verharding.

Beheer

Een wijk met weinig problemen ten aanzien van de inrichting. Op een aantal plekken zit veel veen in de bodem waardoor er veel onkruid groeit.

SWOT-analyse

Sterktes

- Dorps karakter
- Ruimtelijke en groen van opzet
- Oriëntatie op de Nieuwe Maas

Zwaktes

- De nieuwste uitbreidingen kennen de minste groene kwaliteit

Bedreigingen

- Behoud van het dorpse karakter onder druk
- Verstening van tuinen

Kansen

- Versterken van groene hoofdstructuur noord-zuid
- Monotoon groen omvormen naar meer biodivers groen. Met name in de plantsoenen

[Afbeelding: hittestress Bolnes (bron: Klimaatatlas Zuid-Holland)]

[Afbeelding: wateroverlast in Bolnes]

BIJLAGE 10 ANALYSE SLIKKERVEER

[Afbeelding: kaart bomenconditie Slikkerveer]

Slikkerveer heeft een totaal oppervlakte groen van 728.102 m².

Informatie over bomen in Slikkerveer

Er zijn 2057 bomen en 52 boomsoorten.

784 bomen zijn onvoldoende, slecht of afgestorven.

Top 5 bomen onvoldoende, slecht of afgestorven:

1. Crataegus 100% (4 van 4)
2. Cornus 100% (1 van 1)
3. Gymnocladus 100% (1 van 1)
4. Hibiscus 100% (1 van 1)
5. Morus 100% (1 van 1)

Top 5 meest voorkomende bomen:

1. Tilia
2. Prunus
3. Fraxinus
4. Betula
5. Salix

Hoeveelheid groen in eigen beheer

Cultuurlijk groen: 37.254 m²

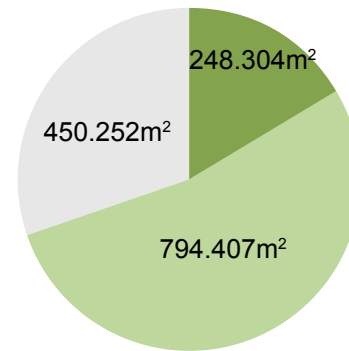
Natuurlijk groen: 12.608 m²

Gras: 197.076 m²

Haag: 1.366 m²

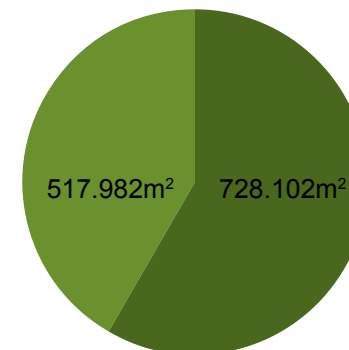

[Afbeelding: kaart soorten groen in eigen beheer Slikkerveer]

- Groen in eigen beheer
- Privé erven
- Verharding

[Afbeelding: diagram opp. groen in eigen beheer, privé erven en verharding]

- Groen met grote groengebieden
- Groen zonder grote groengebieden

[Afbeelding: diagram opp. groen met en zonder grote groengebieden]

[Afbeelding:Nassastraat]

[Afbeelding:Brucknerstraat]

[Afbeelding:groene tuinen in de Dopperstraat]

Slikkerveer is de grootste wijk van Ridderkerk, met 4.112 woningen in 2019. Net als Bolnes is deze wijk ontstaan als dorp aan de Ringdijk, zo rond de tweede helft van de 15e eeuw. De eerste ontwikkeling van Slikkerveer is met name bepaald door de aanwezigheid van de scheepswerven en aanverwante industrie aan de Nieuwe Maas, vanaf einde 19e eeuw. Met de aanleg van de Willemstraat werd de eerste stap gezet in de bebouwing van de polder. Na de Tweede Wereldoorlog wordt de ruimte tussen de Willemstraat en de Ringdijk bebouwd met arbeiderswoningen. De opzet van de wijk is parallel aan de Willemstraat en volgt hiermee de oude structuur van de poldersloten. De eerste uitbreiding van Slikkerveer vond plaats langs de Willemstraat.

Vanaf begin jaren '70 wordt het hele gebied ten westen van de Willemstraat bebouwd. Voor een groot gedeelte met buurtjes bestaande uit eengezinswoningen gegroepeerd in buurtjes van open en halfopen bouwblokken. Een deel van de uitbreidingen, aan weerszijden van de Reijerweg, bestaat uit middelhoge stempelbouw. De oude polderverkaveling is hier in beperkte mate nog zichtbaar.

In de jaren '90 is op het terrein van het voormalige zwembad, tussen Kievitsweg en Rotterdamsweg, een bungalowwijkje gebouwd. De meeste recente ontwikkeling is het gebied tussen Sweelinckstraat en Willem Landéstraat, waar op de plek van voormalige jaren '60 flats nieuwe appartementen zijn verrezen.

Groen

Slikkerveer is vrij dicht bebouwd. Met name binnen de plantmatige uitleg met arbeiderswoningen ten oosten van de Willemstraat is er weinig openbaar groen aanwezig. Het belangrijkste groen bevindt zich in of langs de historische lijnen Stadhouderslaan/ Willemstraat en langs de Ringdijk.

Aan de westzijde van Slikkerveer bevinden zich nog redelijk veel flats met grote plantsoenen. Het Electropark en het park aan de Ringdijk zijn de voornaamste buurtparken.

De gazons en plantsoenen worden op veel plekken intensief gemaaid.

Van de 2057 bomen in Slikkerveer zijn er 784 met een onvoldoende conditie. Een opvallend groot deel van de bomen in de woonstraten is onvoldoende.

Onder andere in de Nassastraat, waar snelgroeïende berken in een te kleine boomspiegel staan.

In het westelijk deel van Slikkerveer valt juist het gebrek aan bomen in de straten op. Op een aantal plaatsen wordt dit gecompenseerd door zeer groene tuinen, zoals in de Dopperstraat.

Het belangrijkste uitloopgebied voor de inwoners van Slikkerveer is het Doncksebos. Het park is goed bereikbaar via de diverse oost-west verbindingen in Slikkerveer. De belangrijkste hiervan is de Johan Sebastian Bachstraat-Juliana van Stolbergstraat, als brede groene laan tussen park en Ringdijk.

Klimaat

Vanuit hittestress zijn er weinig problemen te verwachten in Slikkerveer. Gezien de beperkte hoeveelheid groen in het oostelijk deel van Slikkerveer was de verwachting dat er meer hittestress zou kunnen optreden. Opvallend is echter de enorm koele lijn van de Oranjestraat. Dit is een laan met grote bomen. Het verkoelend effect hiervan is direct afleesbaar.

Wateroverlast zal in Slikkerveer een groter probleem kunnen worden. Met name op plekken met kale straten en veel verharde tuinen (zoals rond de Nassastraat), is de kans groot.

Beheer

Op veel plekken in Slikkerveer lopen bomen tegen hun eindleeftijd aan, met bijbehorende problemen. Veel groen in straten is te groot aan het worden voor de plek waardoor er veel wortelopdruk is en bladafval kan leiden tot overlast.

SWOT-analyse

Sterktes

- Op zichzelf staande wijk
- Sterke groene structuren
- Verbinding met Ringdijk en Donckse Bos

Zwaktes

- Veel dichtbebouwde buurten
- Weinig groot groen in de wijk

Bedreigingen

- Herstructurering kan ten koste gaan van groen
- Verstening van tuinen

Kansen

- Versterken van groene hoofdstructuur noord-zuid en oost-west

- Groene kwaliteit koppelen aan groen van corporaties
- Monotoon groen omvormen naar meer biodivers groen. Met name in de plantsoenen

[Afbeelding: hittestress Slikkerveer (bron: Klimaatatlas Zuid-Holland)]

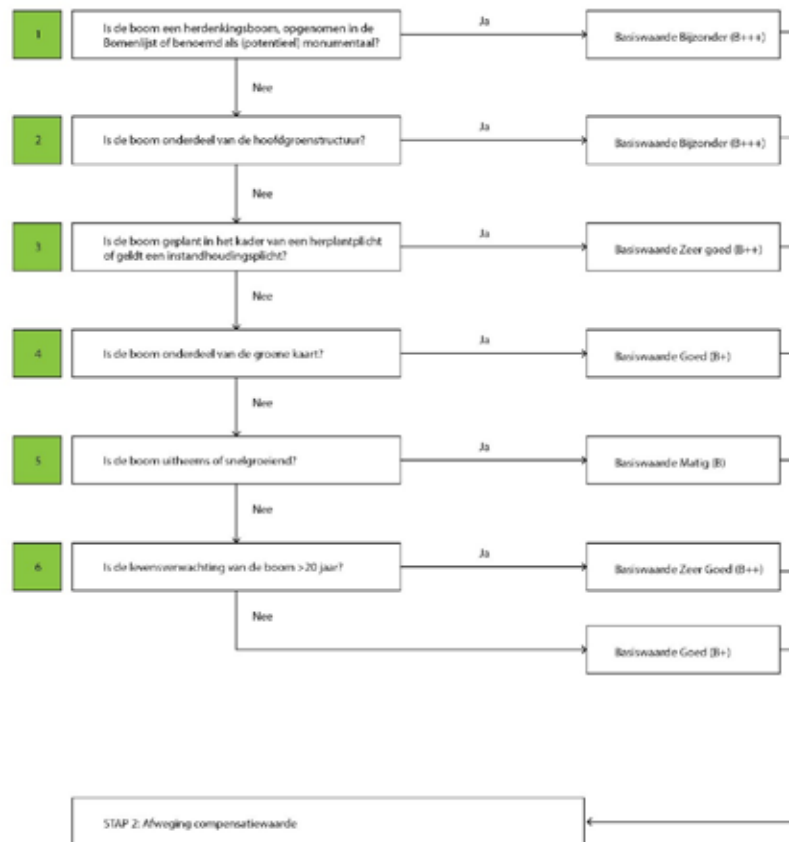
[Afbeelding: wateroverlast in Slikkerveer]

BIJLAGE 11 COMPENSATIESCHEMA BOMENKAP

Waardebepaling en compensatie van bomen in Ridderkerk

elke boom telt // elke boom is meer dan waardeloos // elke boom wordt gekoesterd // elke boom wordt gecompenseerd

STAP 1: Bepalen basiswaarde bomen

STAP 2: Afwegen compensatiewaarde

Verleen of weigergronden		Basiswaarde Bijzonder (B+++)	Basiswaarde Zeer goed (B++)	Basiswaarde Goed (B+)	Basiswaarde Matig (B)	Basiswaarde Slecht (B-)
AFV	Natuur- en milieuwerten	N.V.T.	Laag Hoog	Laag Hoog	Laag Hoog	Laag Hoog
	Landschappelijke waarden		Laag Hoog	Laag Hoog	Laag Hoog	Laag Hoog
	Cultuurhistorische waarden		Laag Hoog	Laag Hoog	Laag Hoog	Laag Hoog
	Waarden van stads- en dorpschoon		Laag Hoog	Laag Hoog	Laag Hoog	Laag Hoog
	Waarden voor recreatie		Laag Hoog	Laag Hoog	Laag Hoog	Laag Hoog
	Waarde voor leefbaarheid (incl. klimaat)		Laag Hoog	Laag Hoog	Laag Hoog	Laag Hoog
	Gewenste waarde (Groene Kaart) **		Laag Hoog	Laag Hoog	Laag Hoog	Laag Hoog
Belangen	Hinder	N.V.T.	Groot Klein	Groot Klein	Groot Klein	Groot Klein
	Maatschappelijk belang		Groot Klein	Groot Klein	Groot Klein	Groot Klein
VTA en standplaats	Standplaats in doel	N.V.T.	Onvoldoende Voldoende	Onvoldoende Voldoende	Onvoldoende Voldoende	Onvoldoende Voldoende
	Schadebeeld		Beschadigd Schadevrij	Beschadigd Schadevrij	Beschadigd Schadevrij	Beschadigd Schadevrij
	Gezondheid / vitaliteit		Ziek Vitaal	Ziek Vitaal	Ziek Vitaal	Ziek Vitaal
	Volligheid		Risico* Veilig	Risico* Veilig	Risico* Veilig	Risico* Veilig
Toetsingswaarde voor afweging	B- B+++	B- B++ B+++	B- B+ B++	B- B B+	B- B B+	B- B B+
Afweging vergunning GV = geen vergunning mogelijk VA = vergunning afweging VV = vergunning verlenen	VV GV	VV VA GV	VV VA VA	VV VV VA	VV VV VA	VV VV VA
Compensatiewaarde	B+++	B++ B+	B- B+ B++	B B B+	B B B+	B B B+
STAP 3: Compensatie en herplant						

De meer of minderwaarden kunnen bij elkaar worden opgeteld of afgetrokken. Een boom zonder landschappelijke waarde krijgt een -. Als dezelfde boom een grote recreatieve waarde heeft krijgt deze een +. Samen blijft de basiswaarde in dit geval gelijk.

* Een groot risico is altijd reden een vergunning te verlenen

** Als de gewenste waarde hoog is, is de Compensatiewaarde altijd minimaal B+

STAP 3: Compensatie

Elke gekapte boom wordt gecompenseerd											
Stamdiameter	N.V.T.	Herplantboom 0-30 cm		30-60 cm		60-90 cm		>90 cm		Bijzondere boom	Bos of boomgroep (geen rij) > 50m ²
Compensatiewaarde	B- / B	B-	B++	B+	B++	B+	B++	B+	B++	B+++	Herplant op basis van integraal advies ingenieursbureau afdeling ontwerp en afdeling beheer
Herplantmaat - en te compenseren boom per gekapte boom	18-20	1	1	2	2	3	4	4	5		
	20-25		1	1	2	2	3	3	4		
	25-30				1	1	2	2	3		
	30-35						1	1	2	3	
	35-40								1	2	
	40-50									1	
Financiële compensatie	€250	€250	€500	€500	€750	€750	€1000	€1000	€1250	Alleen fysieke herplant mogelijk	Alleen fysieke herplant mogelijk

Volgorde compensatie
1. Op de zelfde locatie of In de directe omgeving mits aangetoond kan worden dat dit een meerwaarde oplevert (vanuit bijv. natuurwaarde of leefbaarheid) 2. In de zelfde wijk of landschapstype 3. In een andere wijk of landschapstype 4. Financiële compensatie

Uitgangspunten aanplant
Bomen worden voorzien van een optimale groeiplaats, die is ingericht op het bereiken van een maximale loof tijd Herplant uitsluitend met inheemse en bij voorkeur autochtone soorten (gemeentelijke lijst) Bomen van 1e grootte: >20 m hoog, groeiplaats >25 m ³ Bomen van 2e grootte: 10-20m hoog, groeiplaats >16 m ³ Bomen van 3e grootte: < 10 m hoog, groeiplaats >4 m ³ Bij herplant in een zelfde orde/groote is bovenstaand compensatie schema van toepassing Bij herplant van een kleinere orde/groote geldt een factor 1.5 Bij herplant van een grotere orde/groote geldt een factor 0.5 Bij financiële compensatie wordt het bedrag per boom gestart in het gemeentelijke boomfonds

BIJLAGE 12 UITGEBREIDE TOELICHTING OP UITVOERINGSPROGRAMMA

Acties gerelateerd aan de Groenvisie niet ten laste budget Groenvisie

1. Onderhouden op frequentie in plaats van op beeldkwaliteit

Al vele jaren wordt het onderhoud van de openbare ruimte hoofdzakelijk op basis van zogenaamd beeldkwaliteit uitgevoerd. Het betreft o.a. gazonmaaien, schoffelwerk en onkruidbeheersing op verhardingen. Het niveau van onderhoud van alle plekken is gemiddeld. Dit geeft een gelijkmatiger beeld. Plekken zijn nooit 100% schoon of vervuild. Bij een gemiddelde beeldkwaliteit staan we een bepaalde vervuiling toe. Het onderhouden op de hoogste beeldkwaliteit betekent het gehele jaar door dat de openbare ruimte volledig schoon is. Dit is niet realistisch en onbetaalbaar.

In 2019 is in een deel van de gemeente gestart met het werken op frequentie. In overleg met de aannemer bepalen we hoe vaak ze een plek onderhouden. Op die momenten verwijderen ze het onkruid dan voor 100%. Ze doen dat zoveel als mogelijk met elektrisch aangedreven apparatuur en machines. Daarnaast benadert de uitvoerende aannemer wijkbewoners pro-actief. Deze aanpak resulteert in minder meldingen.

Het voorstel is om deze werkwijze voor de gehele gemeente door te voeren.

2. Ander maaibeleid

Met ingang van 2020 leidt de Groenvisie tot diverse wijzigingen in het maaibeleid:

- Vanaf 2020 maaien we het kruidenrijk gras één of twee keer per jaar. Dit is afhankelijk van de locatie. Daardoor versterkt de biodiversiteit en creëren we meer schuil- en/of overwinteringsmogelijkheden voor vogels, zoogdieren en insecten.
- Op andere locaties slaan we tijdens de maaibeurt een pad (of deel van de locatie) van ca. 40% over. Dat noemen we sinusbeheer of meandermaaien. Door dit maaibeleid ontstaat er meer variatie dat op zijn beurt de biodiversiteit ten goede komt.
- Het verwijderen van zwerfafval op verharding, in het openbaar groen en op grasvelden is een continue proces. Samen met vrijwilligers proberen we om de grasvelden voor maaibeurten te ontdoen van zwerfafval. Dit kan echter niet overal direct voordat het maaien start. Via de website laten we daarom weten waar en wanneer maaierwerk uitgevoerd gaat worden.

Acties Groenvisie ten laste interne capaciteit

3. Aanpakken ongeregistreerd grondgebruik

Het risico bij dit soort restpercelen is dat anderen ze in de loop der tijd in gebruik nemen. Zonder dat hierover afspraken zijn gemaakt. Er zijn percelen grond in gebruik bij derden waarvan niet duidelijk is of dit gebruik met een overeenkomst is vastgelegd. Veelal betreft het percelen met een groenbestemming. We onderzoeken de status van het ongeregistreerd grondgebruik en vorderen oneigenlijk in gebruik genomen gronden terug.

4. Snippergroen beleid

Zie voor een toelichting paragraaf 4.3.2 'Wijkgericht werken aan het opwaarderen van groene percelen en bomen'. Het beleid zal hierop aangepast moeten worden.

5. Aanvullen van de Groene Kaart met een dynamische ambitiekaart voor groen

Hierin wordt bijvoorbeeld vastgelegd dat in de toekomst een straat niet moet bestaan uit kwakkelende boompjes maar een laan moet worden met grote bomen. Ook de plekken waar we snel meer groen kunnen realiseren leggen we vast (quick

wins). Zowel in de wijken als op de bedrijventerreinen. Verder staat in deze laag welke bomen we als toekomstige monumentale bomen willen laten ontwikkelen en nemen we wensen vanuit (de visie op) biodiversiteit op.

Het op deze manier concretiseren van ambities maakt inzichtelijk hoe we vanuit beheer of herinrichting moeten omgaan met groen. En wat we ter compensatie moeten doen mocht er toch gekapt worden. Voor de APV kan dit betekenen dat we compensatie op zo'n manier opleggen dat meteen de gewenste waarde kan worden gerealiseerd (en we niet een kwakkelend boompje terugplaatsen waar er al één stond).

6. Kennis ontwikkelen over het vastleggen van de inclusieve waarde van groen (in Euro's)

We gaan ambtelijk kennis ontwikkelen over de manier waarop de waarde van groen kan worden vastgelegd (in euro's). Hierbij hoort het vaststellen van een werkwijze hoe we vanaf nu de waarde van groen meenemen in ruimtelijke ontwikkelingen. Het uiteindelijke doel is dat er straks bij elk project een kosten/batenplaatje mbt groen meegenomen kan worden. We zorgen er voor dat bij de waardebepaling

van groen ook de gewenste waarde wordt meegenomen. Groen wordt pas waardevol met een doel over lange termijn.

7. Nieuwe methode ontwikkelen voor bomenkap en compensatie

We gaan werken aan een nieuwe methodiek ten aanzien van kap en compensatie. Een voorstel voor een nieuw compensatieschema is opgenomen in bijlage 11. Dit schema gebruiken we ook bij het beoordelen en waarderen van bomen die er slecht aan toe zijn.

We gaan zorgen dat het maken van optimale boomgroeiplaatsen en volledige compensatie standaard wordt opgenomen in een (her) inrichtingsbudget.

Waar mogelijk wordt gekapt hout binnen de gemeente duurzaam hergebruikt. Bijv. in de bouw of in lokaal geproduceerde houten producten en meubels

8. Actief uitdragen van de visie bij bewoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen

Groen leeft onder de inwoners van Ridderkerk. Dat hebben we gemerkt bij het opstellen van deze visie.

Daarom betrekken we hen actief bij het vergroenen van hun eigen buurt. Ook de betrokkenheid van maatschappelijke organisaties en ondernemer cis daarbij belangrijk. Voor het actief kunnen uitdragen worden diverse onderzoeken gestart. Deze leest u bij punt 9 t/m 11'

9. Actief inzetten op gerichte educatie op scholen

Kinderen zijn niet alleen de burgers van de toekomst, ze zijn soms ook leidend in de keuzes van een gezin. Een schoolprogramma dat de nadruk legt op afvalscheiding of voedselkeuze kan thuis een impact hebben. Een groen schoolplein met educatie hierover kan zorgen dat ook thuis in de tuin tegels worden vervangen door planten

10. Onderzoek stimuleringsprogramma voor inwoners

Zie voor een toelichting paragraaf 4.3.3 'Wijkgericht werken aan meer groen ten koste van verharding'.

11. Onderzoek stimuleringsprogramma voor bedrijven/ ondernemers

Zie voor een toelichting paragraaf 4.4.1 'Mogelijkheden benutten voor vergroening en verduurzaming' en 4.4.2 'Meer groen en water zorgen voor een prettig winkelklimaat'.

12. Inhuur/ aanschafkosten tbv. bovengenoemde acties

De onderdelen 3 t/m 12 worden intern gestart. Voor diverse onderdelen kan extern expertise nodig zijn.

Organisatorische acties Groenvisie ten laste budget Groenvisie

13. Inhuur voor de uitrol van de Groenvisie

Ook na het vaststellen van de Groenvisie blijft de inhuur nodig om de ambities bij de diverse disciplines te verduidelijken tot de inhuur van de ecooloog is gerealiseerd

14. Drukkosten Groenvisie na vaststelling

De Groenvisie wordt in boekvorm gemaakt. Hier zijn externe kosten mee gemoeid.

15. Inhuur ecooloog

Met de nieuwe focus op biodiversiteit ontbreekt het binnen de BAR-organisatie aan ecologische kennis. Dat merken we al langer en wordt met de uitvoering van deze Groenvisie nog veel urgenter. Een in te huren ecooloog zal aan de slag moeten met een Ridderkerkse visie op biodiversiteit waarin doelen worden omschreven voor het vergroten van de groene

kwaliteit vanuit ecologisch oogpunt. Ook zullen er allerlei gedetailleerde vragen op de ecooloog afkomen over herinrichting en beheer van groengebieden en wijkgroen. De ecooloog zal met een op te stellen visie op biodiversiteit voorkomen dat adhoc maatregelen zoals het inzaaien met bloemenmengsel niet het gewenste effect heeft maar juist leidt tot een afname van de biodiversiteit. De uitkomst van de medio 2020 te verwachten stresstest geeft inzicht hoe ons water- en rioolstelsel werkt. De ecooloog zal met zijn kennis mee zoeken naar het verbeteren/optimaliseren van waterverbindingen.

16. Kosten analyse/monitoring

Monitoring vraagt om een 'ambitiebewaker'. Hiervoor zetten we de ecooloog in. Voor een efficiënte aanpak is het belangrijk om alle (her-)ontwikkelprojecten en beheerkeuzes in de gemeente te toetsen op deze Groenvisie. Wanneer vanuit bijvoorbeeld een afdeling verkeer of vastgoed aan een herinrichting gewerkt wordt, zou al in de planfase iemand kunnen meekijken die de materie in deze Groenvisie goed beheerst. De ecooloog denkt bij elk project binnen de gemeente standaard een keer mee over meekoppelkansen. Afhankelijk van deze kansen kan dat éénmalig zijn of vaker.

De ecooloog kan tevens voorstellen op uitvoeringsniveau doen om de Groenvisie actueel te houden Deze voorstellen worden bestuurlijk voorgelegd. Elk jaar stuurt het college een RIB aan de raad met de actuele stand van zaken en de eventuele financiële gevolgen daarvan.

In het uitvoeringsprogramma is een overzicht opgenomen van het type monitoring dat per ambitie/ onderdeel moet worden ontwikkeld.

De ecooloog monitort wat de Groenvisie oplevert. De ecooloog krijgt hiervoor input via projectleiders, beheerders en onderhoudsmensen van de verschillende projecten. De ecooloog sluit 2x per jaar aan bij het structureel overleg met het beleidsplatform Natuur, Milieu en Duurzaamheid en/of Natuurvereniging om de voortgang te bespreken.

Monitoring is ook inzichtelijk maken van kosten en baten. Dit op basis van de gekozen uitgangspunten: welke uitgangspunten hadden we voorheen en welke uitgangspunten zijn nu in dit project gebruikt en wat zijn de kosten en baten daarvan.

Uitvoerende acties Groenvisie ten laste budget Groenvisie

17. Gebruik van kruiden/bloemenmengsels in plaats van gras

Dit is één van de eenvoudige aanpassingen in onze woonwijken waarmee in 2019 is gestart. Het zijn aanpassingen voor het uitbreiden van de biodiversiteit. De gebruikte kruiden/bloemenmengsels trekken namelijk bijen en vlinder aan, maar zien er ook mooi uit. Op advies van de Bijenvereniging gebruiken we het bloemenmengsel Tübinger 49A dat uit 11 eenjarige/meerjarige soorten bestaat. En op advies van de Vlinderstichting de mengsels Staygreen 2 en 3. Deze laatste zijn beiden inheemse mengsels (streekeigen soorten). Het bijen/vlindermengsel Staygreen 3 bestaat uit 26 plantsoorten. Staygreen 2 gebruiken we voor bij de bestrijding van de Eikenprocessierups. Dit mengsel bestaat uit 15 soorten die voor ei-afzettingsmogelijkheden, voedsel en bescherming van nuttige natuurlijke vijanden van de rups zorgen. Bijvoorbeeld voor de sluipwesp.

Daar waar mogelijk worden braakliggende percelen ook ingezaaid met kruiden/bloemenmengsels en/of ingepland met struiken. Het betreft hier percelen die

zeker enkele jaren braak blijven liggen.

Deze mengsels zijn de afgelopen jaren al op diverse plaatsen ingezaaid en in beheer. Omdat we de natuur zijn gang willen laten gaan, maaien en ruimen we maar één keer per jaar. Bewoners accepteren dat ook. Terwijl dit bij kruidenrijk gras met dezelfde maaifrequentie niet het geval is. Vanuit deze visie zullen nog meer soortgelijke aanpassingen volgen.

18. Opstellen bomenlijst

We laten een ecooloog een nieuwe lijst opstellen met Ridderkerkse bomen en onderbeplanting die gekozen kunnen worden op basis van lokale oorsprong, klimaatbestendigheid, duurzaamheid (levensduur / niet snelgroeiend) en waarde voor fauna.

19. Actie gratis bomen

In 2019 is gestart in de wijk Drievliet met het verstrekken van gratis bomen voor de particuliere tuin. Dit wordt jaarlijks voortgezet, waarbij we rekening houden met de ervaringen van het jaar daarvoor.

20. Actie Steenbreek

Deze landelijk bekende actie zetten wij voort. Specifieke initiatieven van inwoners worden ondersteund.

21. Bijdrage initiatieven bedrijven/ondernemers; Vergroeningsfonds

Zie voor een toelichting paragraaf 4.4.1 'Mogelijkheden benutten voor vergroening en verduurzaming' en 4.4.2 'Meer groen en water zorgen voor een prettig winkelklimaat'.

22. Bijdrage initiatieven inwoners, woningbouwcorporatie, VvE's; stimuleringsprogramma

Er zijn diverse particuliere initiatieven ingediend door zowel inwoners als VVE's. Met de woningbouwcorporatie worden gesprekken gevoerd over het belang van het vergroenen van de tuinen Dit is verwerkt in de Prestatieafspraken 2020-2024, Wooncompas, gemeente Ridderkerk, bewonersraad Progressie. Zie voor een verdere toelichting paragraaf 4.3.3 'Wijkgericht werken aan meer groen ten koste van verharding'.

23. Bijdrage groene schoolpleinen

Zie voor een toelichting paragraaf 4.3.3 'Wijkgericht werken aan meer groen ten koste van verharding'.

24. Bijdrage initiatief voortgezet onderwijs

De bijdrage zoals genoemd in onderdeel 24 is bedoeld voor basisscholen.

Deze bijdrage is bedoeld voor groeninitiatieven voortgezet onderwijs.

25. Omvormen groenvakken in woongebieden buiten de geplande projecten

Zie voor een toelichting paragraaf 4.3.2 'Wijkgericht werken aan het opwaarderen van groene parels, percelen en bomen.

26. Aanpassen soort en grootte van bomen grotere groeiplaatsen in woongebieden buiten projecten

Zie voor een toelichting paragraaf 4.3.2 'Wijkgericht werken aan het opwaarderen van groene parels, percelen en bomen.

27. Verbeteren hoofdgroenstructuur

Zie voor een toelichting paragraaf 4.2 waarin de aanpak voor onze hoofdgroenstructuur is beschreven.

BIJLAGE 13 PARTICIPATIETRAJECT

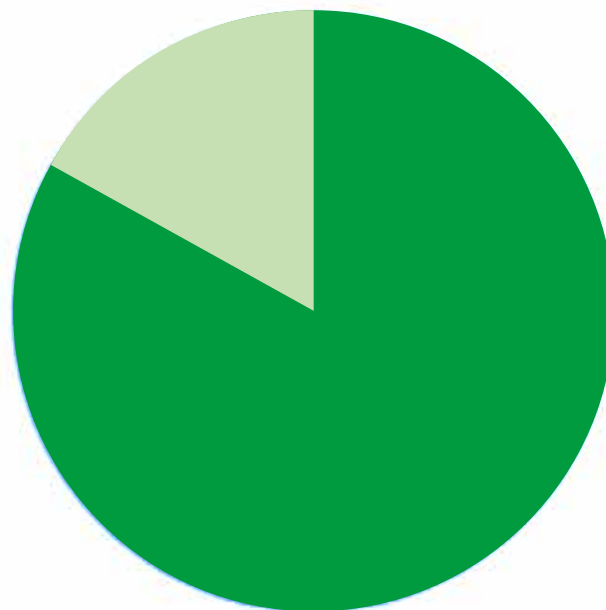
We hebben op verschillende manieren bewoners en ondernemers betrokken bij de inventarisatie en mee laten denken over ambities en uitgangspunten voor het groen; 3 wijkbijeenkomsten (95 bewoners), overleg met het beleidsplatform Natuur, Milieu en Duurzaamheid en een enquête onder bewoners (>1400 inzendingen) en ondernemers.

We hadden verwacht een Klankbordgroep te kunnen formeren. Voor deelname aan de Klankbordgroep was helaas bij de verschillende bekende platforms (Natuurvereniging, werkgroep Lucht en Geluid, 3VO Biotoop) en wijkoverleggen onvoldoende belangstelling getoond. Alleen de Natuurvereniging wilde deelnemen. Zij zijn betrokken via de wijkbijeenkomsten en het beleidsplatform Natuur, Milieu en Duurzaamheid.

De uitkomsten van de participatie-trajecten zijn in een apart participatieboekje Groenvisie opgenomen. In grote lijnen is de inbreng als volgt:

- Zeer veel reacties over het onderhoud van het groen. Niet het soort groen is hier de doorn in het oog maar gebrek aan aandacht voor de verzorging ervan.
- Veel vraag om planten/ bomen die goed zijn voor insecten/ dieren (biodiversiteit).
- Veel vraag om gevarieerd kleurrijk groen.
- Minder versterking in de gemeente.
- Groen afstemmen op de locatie met name de bomen.
- Planten/bomen afstemmen op waar de gewenste dieren/ insecten behoefte aan hebben.
- Planten/ bomen die geen allergie veroorzaken, overlast geven en ziektes hebben.
- Verschillende bomen met verschillende leeftijden.
- Voorkom kleine vakjes met één struik
- Verbinden van groengebieden
- Openbaar groen met natuurlijke uitstraling, het hoeft niet overal strak gesnoeid/ gemaaid te zijn (aanpassing maai-beleid).

Ziet u mogelijkheden om groen in de openbare ruimte in en om uw wijk te verbeteren?

Observaties

Totaal

● Ja

● Nee

1,045

83.3%

16.7%

[Afbeelding: 83% van de geënquêteerden denkt dat het beter kan met groen en het merendeel geeft aan hoe]

BIJLAGE 14 MOTIES

Lijst met moties die de afgelopen 10 jaar zijn ingediend over "Groen".

Motienummer	Titel	
53.2019	Natuurinclusief bouwen	Aangenomen
37.2019	Vergroenen schoolpleinen	Afgedaan
58.2015	Openbaar Snippergroen	Afgedaan
107.2013	Motie Groencompensatie	Afgedaan
85.2012	Groene Kaart	Afgedaan
68.2011	Groene Gebieden	Afgedaan
59.2011	Schermen & boomaanplant	Afgedaan

BIJLAGE 15 INDICATIEVE PROJECTENLIJST

Projectenlijst. Indicatie overzicht stand december 2019. Lijst van projecten die beheer en onderhoud gebruikt om de ambities uit de groenvisie mee te nemen. Planning uitvoering van de projecten is indicatief.

Jaar Realisatie	Wijk	Straat	Locatie	Projectnaam	Project omschrijving
2020	Bolnes	Donckselaan	Donckselaan e.o.	Donckselaan	Afkoppelen verharding en optimalisatie centraal transportsysteem (gemalen)
2020	Bolnes	Scheldeplein	Haringvliethof en Volkerakhof.	Scheldenplein	Renovatie/herinrichting Haringvliethof en Volkerakhof.
2020	Bolnes	Bourgondischelaan	Bourgondischelaan.	Bourgondischelaan	Renovatie/herinrichting Bourgondischelaan.
2020	Bolnes	Droogdok, Kraanbaan	-	Riederwerf fase 5 en 6	Project door projectontwikkelaar
2020	Bolnes	Kievitsweg	Sportpark Bolnes en twee naastgelegen panden (Kievitsweg 149 en 151)	Gebiedsvisie Psortpak Bolnes	Onderzoeken wat mogelijk is op het sportpark en naastgelegen percelen bij een herstructurering.
2020	Bolnes	Julianastraat	Julianastraat 8 t/m 24 en Wilhelminastraat 14 t/m 30 tussen de Alexanderstraat en de Majubastraat	Renovatie Julianastraat	Renovatie bestrating ivm trilling overlast verkeer
2020	Bolnes	Kievitsweg / Dijkje	Sportpark Bolnes en naastgelegen bedrijf (Prefab) en woning	Gebiedsvisie Sportpark Bolnes	Maken van een visie op het Sportpark i.v.m. krimpende sportverenigingen en uitplaatsing bedrijf
2020	Bolnes	Amerstraat 1	Voormalig sporthal Beverbol	Ontwikkelstrategie locatie Amerstraat 1	Opstellen ontwikkelstrategie en ontwikkelen
2020	Bolnes	Maaslaan 37	Voormalig locatie Muziekvereniging Excelsior Bolnes	Sloop Maaslaan 37	Sloop van een gebouw
2020	Bolnes	Marktstraat / Dintelstraat	Marktstraat / Dintelstraat	12 woningen Marktstraat / Dintelstraat	Toevoegen 12 rijenwoningen aan de Marktstraat / Dintelstraat, plus openbare ruimte + bouw apotheek.
2020	Bovenwijken	Rotterdamseweg	Rotterdamseweg	Reconstructie Rotterdamseweg	Dit is een project van Waterschap Hollandse Delta. Wordt gefaseerd uitgevoerd.
2020	Centrum	Klaaskaterstraat - Kuypersstraat	Centrumplan Klaaskaterstraat - Kuypersstraat	Rioolvergrotting Klaaskaterstraat - Kuypersstraat	Rioolvergrotting Klaaskaterstraat- Dr. Kuypersstraat.a afvoer Kerkepolder naar BBL
2020	Centrum	Magr van Comenestraat	Centrumplan Magriet van Comenestraat	Centrumplan Magr van Comenestraat	herbestraten
2020	Centrum	Talmastraat, Slotenmaker de Bruijnestraat	-	centrumwest fase 2A+2B	Woonrijp maken - Sloop nieuwbouw
2020	Centrum	Westmolendijk	Westmolendijk	Vervangen riolering Westmolendijk	Vervangen riolering Westmolendijk t.g.v. kwaliteit riolering en hydraulisch functioneren.
2020	Cornelisland	schaapherderweg	-	bedrijvenpark cornelisland	bouw en woonrijp maken
2020	Donkersloot	Gildenweg	Gildenweg tussen Rotterdamseweg en Brouwerstraat	Gildenweg deklaag vervangen bij VRI	Vervangen van de huidige deklaag thv de opselstroken VRI
2020	Donkersloot	Rotterdamseweg	Bedrijventerrein Donkersloot	Omgevingsplan Donkersloot	Voor het bedrijventerrein wordt een omgevingsplan voorbereid en een pilot energietransitie.
2020	Drievlies	Rosmolen	Gehele Rosmolen	Herbestratingswerken Rosmolen	Aanpakken van de Rosmolen zodat deze weer een jaar of tien mee kan. De bestrating hofjes vervangen.
2020	Drievlies	Brasem	Brasem 303-334	Brasem zettingen	Her bestraten zettingen 20 tot 40cm.
2020	Oost	Ericastraat	Bloemenbuurt	Herinrichting Bloemenbuurt	*
2020	Oost	Oosterparkweg	bij bedrijventerrein Groenenwaert	Oosterparkweg, aanleg voetpad	Oosterparkweg, aanleg voetpad bij bedrijventerrein Groenenwaert
2020	Rijsoord	Blauwbloemstraat Witbloemstraat	Blauwbloemstraat Witbloemstraat	Blauwbloemstraat Witbloemstraat her bestraten en riolering	Riolering en bestrating Blauwbloemstraat Witbloemstraat
2020	Rijsoord	Gerard Alewijnzstraat	Gerard Alewijnzstraat, Ds Sleswijk Visserstraat, Pruiwendijk	Herstructurering Woonvisie Rijsoord fase II	Sloop en nieuwbouw eengezinswoningen
2020	Rijsoord	Rijksstraatweg	Rijksstraatweg tussen Geerlaan en Lagendijk (2)	Rijksstraatweg deklaag vervangen (2)	ZSA deklaag aanbrengen
2020	Rijsoord	Ds. Sleswijk Visserstraat	Ds. Sleswijk Visserstraat	Ds. Sleswijk Visserstraat	Vervangen riolering Ds. Sleswijk Visserstraat
2020	Slikkerveer	Johan Sebastiaan Bachlaan	Johan Sebastiaan Bachlaan tussen Randweg en Reijerweg	Johan Sebastian Bachlaan deklaag vervangen (6)	ZSA deklaag aanbrengen
2020	Slikkerveer	Reijerweg	Gemini College	Ontwikkelstrategie locatie Gemini College Reijerweg	Ontwikkelstrategie opstellen Gemini College
2020	Slikkerveer	Graaf Lodewijkstraat - Oranjestraat	-	Graaf Lodewijkstraat - Oranjestraat	Bepalen wat optimale invulling van dit gebied is.
2020	West	Beukenhof	Beukenhof pleinen	Beukenhof pleinen	Opnieuw her bestraten met zo veel mogelijk oud materiaal weer inrichten.
2020	West	Burgemeester de Zeeuwstraat	Burgemeester de Zeeuwstraat tussen Populierenlaan en Geerlaan	Burgemeester de Zeeuwstraat deklaag vervangen (C)	ZSA deklaag aanbrengen
2020	West	Populierenlaan	Populierenlaan tussen Rotterdamseweg en Verbindingsweg	Populierenlaan deklaag vervangen (B1 en B2)	ZSA deklaag aanbrengen
2020	West	Sportlaan	Sportpark Ridderkerk	Herinrichting sportpark Ridderkerk	- verwijderen sportvelden korfbal; - slopen opstellen; - aanleg sportvelden
2021	Bolnes	Mauritshoek	Mauritshoek	Afkoppelen Mauritshoek	Afkoppelen Mauritshoek i.c.m. herbestratingswerkzaamheden
2021	Bovenwijken	Rivieroevers de Nieuwe Maas en de Noord	Rivieroevers de Nieuwe Maas en de Noord	Opstellen visie Rivieroevers de Nieuwe Maas en de Noord	Opstellen visie Rivieroevers de Nieuwe Maas en de Noord
2021	Centrum	Dr. de Visserstraat	Dr. de Visserstraat	Rioolvervangings Dr. de Visserstraat	Rioolvervangings in combinatie met herbestrating
2021	Drievlies	Vlietlaan	Rotonde Vlietlaan Erasmuslaan	Vervangen rotonde vlietlaan erasmuslaan	Vervangen rotonde vlietlaan erasmuslaan
2021	Het Zand	Vlietlaan, Erasmuslaan, Hugo de Grootlaan	Gelegen tussen Vlietlaan, Erasmuslaan en Hugo de Gootlaan	Gebiedsontwikkeling Driehoek Het Zand	Realisatie woningbouw (131 woningen) & buitensportvoorziening.
2021	Rijsoord	Rijksstraatweg	Betreft vroegere busbedrijf De Jong Tours en de boomgaard aan de Rijksstraatweg.	Woningbouw De Jong Tours	De bouw van circa 65 woningen op de vroegere locatie van busbedrijf De Jong Tours en de boomgaard.
2021	Rijsoord	Pruimendijk, Ds. Sleswijk Visserstraat, Govert Flohistaat.	-	Woningbouwlocatie garage Pruiwendijk 19-21	Realiseren van woningen en appartementen
2021	Rijsoord	Pruimendijk	Ter hoogte van nr. 164-170	Woningbouw Manege Pruiwendijk	Initiatiefvoorstel woningbouw
2021	Slikkerveer	Industrieweg 10	Voormalig plantsoenpost aan de Industrieweg 10	Industrieweg 10	Opstellen ontwikkelstrategie voor Industrieweg 10
2021	West	Olmelaan/Platanenstraat	Gebied rondom de Olmelaan/Platanenstraat (Aldi/Farel college)	Herontwikkeling Olmelaan/Platanenstraat	Herontwikkeling van het voormalig tandtechnisch laboratorium en de huidige Aldi en omgeving
2022	Bolnes	Amerstraat	Hoek Amerstraat - Rijsingel	Beverbol	Sloop sporthal Beverbol en plan bedenken nieuwbouw: maatschappelijke plint met woningen en parkeren
2022	Centrum	koninginneweg	-	herstructurering Centrum West fase 3	sloop+ nieuwbouw
2022	Oost	diverse	Wijk Oost	Riolering wijk Oost	Vervangen / afkoppelen / herinrichting Riolering wijk Oost i.c.m. herbestraten

2022	Rijsoord	Geerlaan/ Rijksstraatweg/ Lagendijk	Polder tussen Geerlaan, Rijksstraatweg en Lagendijk	Woningbouw Ruimte voor ruimte polder Geerlaan	Woningbouw ihkv Ruimte voor ruimte, circa 32 woningen
2022	West	Sportlaan	Nieuw Gemini College	Nieuwbouw Gemini College	Nieuwbouw van een middelbare school
2023	Slikkerveer	Benedenrijweg	Huys ten Donck	Voortuyn Huys ten Donck	Ontwikkelen visie buitenterrein Huys ten Donck
2025	Slikkerveer	Electropark	Electropark 17-19, Irenekerk	Irenekerk	Nieuw bestemmingsplan t.b.v. transformatie Irenekerk naar 3 vrijstaande woningen (Marktinitiatief)
-	Drievliet	Vlietlaan	-	Salem	uitbreiding verpleeghuis Salem
-	Oost	genestetstraat	plein oost en omgeving	gebiedsvisie plein oost en omgeving	gebiedsvisie plein oost en omgeving
-	Slikkerveer	Dillenburgplein	-	Visie Dillenburgplein	Inventariseren wensen bewoners en ondernemers. Uitwerking nog nader te bepalen!